

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**ZARAČUNAVANJE STROŠKOV NADZORA POSLOVNIM
BANKAM ZNOTRAJ ENOTNEGA MEHANIZMA NADZORA**

Ljubljana, julij 2021

EVA RADMAN

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Eva Radman, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom *Zaračunavanje stroškov nadzora poslovnim bankam znotraj enotnega mehanizma nadzora*, pripravljene v sodelovanju s svetovalko red. prof. dr. Darjo Peljhan

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 NADZOR BANČNEGA SISTEMA IN STROŠKI NADZORA	2
2 ENOTNI MEHANIZEM NADZORA	4
2.1 Razlogi za nastanek	4
2.2 Organizacija in izvajanje nadzora	5
2.2.1 Izvajanje neposrednega nadzora s strani ECB.....	9
2.2.2 Izvajanje neposrednega nadzora s strani pristojnih nacionalnih organov	10
2.3 Finančni viri	11
3 UREDITEV BANČNEGA NADZORA V SLOVENIJI	13
3.1 Nadzorni organ	14
3.2 Zakonodajni okvir	15
3.3 Metodologija zaračunavanja stroškov nadzora	16
4 UREDITEV BANČNEGA NADZORA V OSTALIH DRŽAVAH EVROOBMOČJA	16
4.1 Deljena funkcija nadzora	17
4.1.1 Avstrija	17
4.1.2 Nemčija.....	18
4.1.3 Luksemburg	20
4.2 Funkcija nadzora pod okriljem centralne banke.....	20
4.2.1 Ciper	21
4.2.2 Grčija	21
4.2.3 Irska	21
4.2.4 Italija.....	23
4.2.5 Litva.....	23
4.2.6 Portugalska	24
4.2.7 Slovaška.....	25
4.2.8 Španija	25
4.2.9 Nizozemska	26
4.2.10 Francija.....	27
4.2.11 Belgija.....	27
4.3 Funkcija nadzora pod okriljem ločenega nadzornega organa	28

4.3.1	Estonija.....	28
4.3.2	Finska	28
4.3.3	Latvija.....	29
4.3.4	Malta.....	30
5	EMPIRIČNA ANALIZA.....	31
5.1	Namen in cilj analize	31
5.2	Metodologija.....	31
5.3	Primerjalna analiza po posamezni državi.....	33
5.3.1	Avstrija	33
5.3.2	Ciper	36
5.3.3	Estonija.....	38
5.3.4	Finska	39
5.3.5	Francija.....	41
5.3.6	Irska.....	43
5.3.7	Latvija.....	44
5.3.8	Litva	45
5.3.9	Nemčija	47
5.3.10	Nizozemska	49
5.3.11	ECB	51
5.4	Primerjalna analiza na ravni izbranih držav.....	53
SKLEP.....		59
LITERATURA IN VIRI.....		60

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Primer izračuna letnega nadomestila za nadzor za leto 2019 (v EUR)	12
Tabela 2:	Seznam manj pomembnih in pomembnih bank v Sloveniji	14
Tabela 3:	Stroški nadzora ter prihodki FMA od 2010 do 2018 (v mio EUR).....	33
Tabela 4:	Stroški nadzora ter prihodki od nadomestil FMA od 2010 do 2018 (v mio EUR).....	34
Tabela 5:	Direktni stroški avstrijske centralne banke za obdobje od 2010 do 2018 (v mio EUR).....	36
Tabela 6:	Prihodki od letnih nadomestil ciprske centralne banke za obdobje od 2010 do 2018 (v mio EUR).....	37

Tabela 7: Stroški in prihodki estonskega nadzornega organa od 2010 do 2018 (v tisoč EUR)	38
Tabela 8: Prihodki in stroški FIN-FSA od 2010 do 2018 (v tisoč EUR).....	40
Tabela 9: Presežki prihodkov nad odhodki FIN-FSA od 2010 do 2018 (v tisoč EUR) ...	40
Tabela 10: Prihodki od letnih nadomestil za nadzor ACPR od 2012 do 2018 (v mio EUR)	42
Tabela 11: Stroški in prihodki od letnih nadomestil irske centralne banke od 2010 do 2018 (v mio EUR).....	43
Tabela 12: Prihodki od letnih nadomestil FCMC od 2010 do 2018 (v mio EUR)	45
Tabela 13: Prihodki od letnih nadomestil in stroški nadzora litvanske centralne banke v obdobju 2010–2018 (v mio EUR).....	46
Tabela 14: Ocenjeni in dejanski stroški nadzora BaFin od 2010 do 2018 (v mio EUR)....	48
Tabela 15: Prihodki od letnih nadomestil BaFin od 2010 do 2018 (v mio EUR in %)	48
Tabela 16: Stroški nadzora nizozemske centralne banke v obdobju od 2010 do 2018 (v mio EUR).....	50
Tabela 17: Stroški nadzora in zaračunana letna nadomestila nizozemske centralne banke od 2010 do 2018 (v mio EUR)	50
Tabela 18: Število nadzorovanih bank s strani ECB od 2014 do 2018.....	52
Tabela 19: Dejanski in ocenjeni stroški nadzora ECB od 2014 do 2018 (v mio EUR).....	52
Tabela 20: Pristop držav evroobmočja h kritju stroškov nadzora z letnimi nadomestili za nadzor	54
Tabela 21: Struktura stroškov nadzora v posamezni državi evroobmočja.....	55

KAZALO SLIK

Slika 1: Gibanje stroškov nadzora ter nadomestil FMA od 2011 do 2018	35
Slika 2: Delež nadomestil, zaračunanih bankam in ostalim nadzorovanim institucijam s strani FMA od 2011 do 2018	35
Slika 3: Gibanje prihodkov od letnih nadomestil ciprske centralne banke v obdobju od 2014 do 2018.....	37
Slika 4: Gibanje stroškov in nadomestil estonskega nadzornega organa od 2010 do 2018.....	39
Slika 5: Gibanje stroškov ter nadomestil FIN-FSA v obdobju od 2010 do 2018	41
Slika 6: Gibanje prihodkov od letnih nadomestil za nadzor ACPR od 2012 do 2018.....	42
Slika 7: Gibanje stroškov in nadomestil irske centralne banke od 2010 do 2018.....	44
Slika 8: Gibanje prihodkov od nadomestil FCMC od 2010 do 2018.....	45
Slika 9: Gibanje prihodkov od nadomestil litvanske centralne banke v obdobju od 2012 do 2018.....	47
Slika 10: Gibanje ocenjenih in dejanskih stroškov ter prihodkov od letnih nadomestil BaFin od 2010 do 2018.....	49

Slika 11: Gibanje celotnih stroškov nadzora ter letnih nadomestil nizozemske centralne banke v letih od 2014 do 2018.....	51
Slika 12: Ocenjeni in dejanski stroški nadzora ECB od 2014 do 2018	53
Slika 13: Primerjava stroškov nadzora med državami evroobmočja za leta 2011, 2013, 2015 in 2017	56
Slika 14: Primerjava prihodkov od letnih nadomestil za nadzor zaračunanih bankam za leta 2011, 2013, 2015 in 2017	57

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

ACPR – Autorité de contrôle prudentiel et de résolution

BaFin – Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht

CSSF – Commission de Surveillance du Secteur Financier

EMN – Enotni mehanizem nadzora

ECB – Evropska centralna banka

EMR – Enotni mehanizem za reševanje

FCMC – angl. Financial and Capital Market Commission

FIN-FSA – angl. Finnish Financial Supervisory Authority

FMA – Finanzmarktaufsicht

MFSA – angl. Malta Financial Services Authority

OeNB – Oesterreichische Nationalbank

SNS – Skupne nadzorniške skupine

SREP – (angl. Supervisory Review and Evaluation Process); Proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja

ZBS – Zakon o Banki Slovenije

ZBan – Zakon o bančništvu

UVOD

Z začetkom finančne krize leta 2007 so na dan prišle pomanjkljivosti decentraliziranega izvajanja nadzora nad poslovanjem bank. Kriza je prinesla spoznanje, da lahko padec ene banke zamaje stabilnost bančnega sistema tako znotraj posamezne države kot tudi širše, izven njenih meja. Kot odgovor na finančno krizo je bil leta 2014 uveljavljen Enotni mehanizem nadzora (v nadaljevanju EMN), ki je prinesel poenotena pravila izvajanja nadzora nad poslovanjem bank znotraj evroobmočja. Enotna pravila prispevajo k večji stabilnosti tako bančnega kot tudi celotnega finančnega sistema.

Z izvajanjem nadzora nastajajo tudi stroški. Odgovore na vprašanja, kdo in v kolikšni meri te stroške krije, moramo iskati v nacionalni zakonodaji posamezne države članice evroobmočja. Z uveljavitvijo enotnih pravil za izvajanje nadzorniških aktivnosti pa je to področje ostalo v rokah vsake države posebej, kar pomeni, da se odgovor na zastavljeno vprašanje med državami evroobmočja oziroma med nacionalnimi nadzornimi organi lahko razlikuje. Poznamo tri pristope h kritju stroškov nadzora. Pri prvem pristopu nacionalni nadzorni organ v celoti krije nastale stroške nadzora v posameznem obdobju z letnimi nadomestili, ki jih zaračuna nadzorovanim institucijam. Pri drugem je kritje stroškov z letnimi nadomestili le delno, kar pomeni, da preostali del stroškov nadzorni organ krije iz drugih virov, kot so na primer drugi prihodki, prejeti zneski iz državnega proračuna in podobni. Pri tretjem pristopu pa nadzorni organ nadzorovanim institucijam stroškov ne zaračuna in jih v celoti krije sam.

Namen magistrskega dela je s pomočjo domače in tuje literature predstaviti ureditev zaračunavanja stroškov nadzora poslovnim bankam, natančneje v državah evroobmočja, s poudarkom na stroškovnem delu nadzora. S tem želim prikazati, da kljub temu, da države evroobmočja opravljajo nadzor nad bankami pod enakimi pravili ter standardi, prihaja do razlik pri zaračunavanju letnih nadomestil, saj je ureditev teh odvisna od nacionalnih zakonodaj. To med drugim vpliva tudi na uspešnost poslovanja poslovnih bank. Delo je predvsem namenjeno slovenskemu pristojnemu nacionalnemu organu za nadzor nad bančnim sistemom, ki bi se tako lahko seznanil z ureditvijo področja in višino zaračunavanja letnih nadomestil za nadzor v ostalih državah evroobmočja. Prav tako je namenjeno poslovnim bankam, ki bi se želele seznaniti z ureditvijo drugod v evroobmočju.

Cilji teoretičnega dela magistrskega dela so:

- pregledati relevantno literaturo s področja nadzora nad bankami v evroobmočju,
- podrobno predstaviti enotni mehanizem nadzora,
- podrobno predstaviti ureditev nadzora nad bankami v Sloveniji,
- predstaviti ureditev nadzora nad bankami v posameznih državah evroobmočja.

Cilji empiričnega dela magistrskega dela so:

- izvesti primerjalno analizo zaračunavanja stroškov nadzora v državah evroobmočja pred in po uvedbi enotnega mehanizma nadzora,
- razpravljati o ugotovitvah primerjalne analize.

S postavljenimi cilji sem želela preveriti dve hipotezi:

H1: Vsi pristojni nacionalni organi za nadzor v državah evroobmočja poslovnim bankam zaračunavajo stroške, ki nastajajo iz naslova nadzorniških nalog.

H2: Po uvedbi enotnega mehanizma nadzora ni prišlo do bistvenih sprememb v višini letnih nadomestil, ki jih pristojni nacionalni organi zaračunavajo poslovnim bankam.

V prvem delu magistrskega dela je predstavljen teoretični vidik izbrane tematike, kjer je predstavljena domača ter tuja literatura in zakonodajni okviri, ki se nanašajo na obravnavano tematiko. V teoretičnem delu sem torej predstavila področje izvajanja nadzora nad bančnim sistemom v vsaki posamezni državi članici evroobmočja.

V drugem, empiričnem delu pa sem se osredotočila na primerjalno analizo, ki temelji na zbranih sekundarnih podatkih, pridobljenih iz letnih poročil posameznega nacionalnega nadzornega organa. V analizo sem zajela 10 držav evroobmočja oziroma 11 nacionalnih nadzornih organov, ki delujejo znotraj njih, prav tako pa sem zajela tudi podatke za Evropsko centralno banko (v nadaljevanju ECB). Empirični del sem razdelila na dva dela, in sicer sem najprej analizirala podatke znotraj posamezne države, v drugem delu pa sem podatke primerjala med izbranimi državami. Osredotočila sem se predvsem na gibanje zaračunanih letnih nadomestil poslovnim bankam ter njihov način zaračunavanja. V zaključku pa sem na podlagi izvedene analize predstavila rezultate glede na postavljeni hipotezi.

1 NADZOR BANČNEGA SISTEMA IN STROŠKI NADZORA

Bančni nadzor je spremljanje poslovanja bank z namenom zagotavljanja stabilnosti celotnega finančnega sistema ter preverjanje, da banke pri svojem poslovanju upoštevajo predpisana pravila. Nadzor opravljajo pristojni nadzorni organi, da bi preprečili morebitni propad bank, do katerega lahko pride nesmotrno poslovanje (European Court of Auditors, 2014, str. 5).

Stabilen bančni sistem je ključnega pomena za gospodarstvo, podjetja in potrošnike. Če pride do težav v bančnem sistemu in se te ne rešujejo dovolj hitro, se posledice čutijo v širšem gospodarstvu. Omajana stabilnost bančnega sistema posledično povzroči splošno nezaupanje javnosti in tako potrošniki kot tudi podjetja denarja niso več pripravljeni zaupati bankam. Kot se je pokazalo v finančni krizi v letih od 2007 do 2009, je največja težava ta, da se ne ustavi pri propadu ene banke, ampak je kaj hitro lahko ogrožena stabilnost celotnega bančnega sistema, saj se težave hitro razširijo iz ene banke na ostale (Bank of England, brez datuma).

Obstajajo štirje razlogi, ki povzročijo propad banke oziroma kažejo na to, da bo banka najverjetneje propadla (Evropska centralna banka, 2018a, str. 116):

- banka ne izpolnjuje več pogojev za pridobitev dovoljenja s strani nadzornega organa;
- ima več obveznosti kot sredstev;
- ne more poplačati svojih dolgov;
- zahteva izredno javnofinančno pomoč.

Da bi bančni sistem ostal stabilen, je pomembno, da so vzpostavljena pravila, ki preprečujejo, da bi stvari šle narobe, oziroma v primeru težav sistem zaščitijo. Da bi bili prepričani, da banke upoštevajo predpisana pravila, morajo biti nadzorovane (Central Bank of Ireland, brez datuma b). Banke se zavedajo tveganj, vendar kot ostala podjetja tudi same sledijo ustvarjanju dobička. Ravno sledenje dobičku lahko predstavlja težavo, saj bi v želji po čim večjem dobičku pri svojem poslovanju lahko tvegale preveč. Pri tem pa ne mislijo na posledice, ki jih imajo njihova dejanja lahko na druge banke in na celoten finančni sistem (Bank of England, brez datuma). Tako nadzor finančnega trga oziroma vzpostavljena pravila vodijo v transparentno poslovanje vseh subjektov, ki so prisotni na trgu, in preprečujejo morebitno asimetrijo informacij, do katere bi lahko prišlo, če subjekti, ki poslujejo na finančnem trgu, ne bi bili nadzorovani (Chaudary & Salvador-Adebayo, 2014, str. 126). Cilj bančnega nadzora je torej pravočasna zaznava morebitnih tveganj pri poslovanju bank ter hitro in učinkovito ukrepanje za zagotovitev stabilnosti celotnega finančnega sistema (Banka Slovenije, 2017). Stabilen finančni sistem pa še ne pomeni, da do padca banke ne more priti. V primeru, da bi do padca prišlo, bi bil to bolj osamljen primer in ne bi povzročil systemskega šoka, kot se je to zgodilo v preteklosti v času finančne krize. Finančna stabilnost je predpogoj za stabilno ekonomsko rast, zato je ključnega pomena, da se za zaščito finančne stabilnosti zavzamejo vsi nadzorni organi (Odak, 2020, str. 8).

V okviru nadzora nadzorni organi izvajajo naslednje aktivnosti (Banka Slovenije, 2017):

- izvajajo nadzorniške in inšpekcijske preglede;
- izdajajo/odvzemajo dovoljenja za opravljanje bančnih storitev;
- ocenjujejo pridobitve/odsvojitve kvalificiranih deležev;
- skrbijo za spoštovanje bonitetnih pravil EU;
- določajo kapitalske zahteve.

Z izvajanjem nadzorniških nalog nastajajo tudi stroški. Da bi nadzorni organi, katerih pristojnost je izvajanje nadzora nad bankami, pokrili stroške, ki so nastali zaradi izvajanja nadzorniških dejavnosti, nadzorovanim subjektom zaračunavajo letna nadomestila. Stopnja pokritja nastalih stroškov se med nadzornimi organi razlikuje, in sicer lahko nadzorni organ nadzorovanim subjektom zaračuna letno nadomestilo v višini celotnih stroškov, ki so nastali med izvajanjem nadzora za dano leto, lahko zaračuna le delno vsoto stroškov ali pa stroškov povezanih z nadzorom, nadzorovanim subjektom ne zaračunava in jih nadzorni organ krije sam. Stroški, ki jih nadzorni organ zajame v izračun letnega nadomestila za nadzor, bodisi

temeljijo na oceni za dano obdobje ali pa so upoštevani dejanski stroški, ki so nastali v danem obdobju izvajanja nadzora.

2 ENOTNI MEHANIZEM NADZORA

V tem poglavju bom podrobneje predstavila EMN, katerega cilj je enotno izvajanje nadzora nad poslovanjem bank znotraj evroobmočja. Poglavje je razdeljeno na tri podpoglavja, najprej pa bom predstavila razloge, ki so privedli do nastanka EMN. Predstavitvi razlogov za nastanek bo sledila podrobna predstavitev organizacije in izvajanja nadzora, ki zajema razlago delitve pristojnosti med ECB ter nacionalnimi nadzornimi organi, opis meril, po katerih se banke razvrsti med pomembne oziroma manj pomembne, ter predstavitev načel, ki usmerjajo nadzorne organe pri izvajanju nadzorniških nalog. V zadnjem podpoglavju pa bom predstavila še finančne vire EMN, s katerimi se krijejo nastali stroški nadzora.

2.1 Razlogi za nastanek

Prvotna ureditev Evropske monetarne unije ni vključevala centraliziranega bančnega nadzora, a se je kmalu po ustanovitvi porajalo vprašanje, ali je bila odločitev pravilna. Ker so skrbi o pomanjkanju poenotenega nadzora med državami evroobmočja naraščale, so se oblikovali odbori, ki naj bi stremeli k zmanjšanju razlik v izvajanju nadzora. Odbori so bili pri svojem delu precej omejeni, saj niso imeli pooblastil za odločanje, njihova naloga je bila predvsem izmenjava informacij med nacionalnimi nadzorniki, na podlagi katerih so izdali ne zavezujoče smernice (Angeloni, 2015, str. 44).

Zadnja svetovna finančna kriza, ki se je začela leta 2007, je pripeljala do bistvenih sprememb na področju nadzora nad bankami v evroobmočju (European Court of Auditors, 2014, str. 10). Kriza je prinesla spoznanje, da banke s tem ko delujejo izven svoji državnih meja, morebitno krizo prenesejo tudi v mednarodni prostor. Torej bi bilo skoraj nesmiselno pričakovati finančno stabilnost ob ohranitvi nadzora nad bankami na nacionalni ravni (Navaretti, Calzolari & Pozzolo, 2015, str. 9).

Finančna kriza je bila rezultat prekomernega prevzemanja tveganj s strani bank ter neugodnih gibanj na finančnih trgih, kar je kapital bank potisnilo pod zahtevano raven. Ker so bile banke medsebojno tesno povezane, bi propad večje banke lahko pripeljal do propada mnogih drugih, kar je predstavljalo grožnjo celotnemu finančnemu sistemu. Da bi se izognili propadu bančnega sistema, so države članice Evropske unije banke dokapitalizirale z javnimi sredstvi, centralne banke pa so poskrbele za likvidnost bančnega sistema (European Court of Auditors, 2014, str. 10).

Z namenom, da bi preprečili morebiten padec bančnega sistema oziroma zavarovali njegovo stabilnost v prihodnje ter obenem povrnili zaupanje v bančni sistem, so voditelji Evropske unije (v nadaljevanju EU) iskali dolgoročno rešitev, ki bi vključevala centraliziran nadzor

bank znotraj evroobmočja (Evropsko računsko sodišče, 2016, str. 9). Leta 2014 je kot odgovor na finančno krizo pričel delovati EMN, ki se nanaša na sistem bančnega nadzora v Evropi in predstavlja povsem novo ureditev izvajanja nadzora nad bančnim sistemom, saj se ta izvaja centralizirano in ni več le v rokah posameznih nacionalnih nadzornih organov držav evroobmočja. EMN predstavlja prvi steber bančne unije, znotraj njega pa imajo nadzorniško vlogo ECB, ki nastopa kot osrednji nadzorni organ, ter pristojni nacionalni organi sodelujočih držav (Abascal, Alonso-Gispert, Fernandez de Lis & Golecki, 2015, str. 25–26). Med sodelujoče države se štejejo države evroobmočja, za katere je sodelovanje samodejno. Pridružijo se lahko tudi ostale članice EU, ki kot svojo valuto ne uporabljajo evra, vendar mora v tem primeru pristojni nacionalni organ za nadzor v državi članici skleniti tako imenovano tesno sodelovanje z ECB (Evropska centralna banka, brez datuma b). Cilj EMN je, da se nadzor nad bankami v evroobmočju izvaja enotno, saj enotna pravila za vse banke v evroobmočju prispevajo ne le k stabilnosti bančnega sistema, temveč tudi k stabilnosti celotnega finančnega sistema (Evropska centralna banka, 2018b, str. 3).

Eno leto po ustanovitvi EMN je pričel delovati še enotni mehanizem za reševanje (v nadaljevanju EMR), ki predstavlja drugi steber bančne unije. Medtem ko je prvi steber namenjen bančnemu nadzoru, pa je drugi steber bančne unije namenjen centraliziranemu reševanju bank, ki jim grozi propad. Sestavljajo ga Enotni odbor za reševanje in pristojni nacionalni organi za reševanje sodelujočih držav (Single Resolution Board, 2016, str. 5). EMR kljub temu, da deluje kot ločen mehanizem in predstavlja ločen steber bančne unije, s svojim delovanjem dopolnjuje EMN, saj skrbi za učinkovito reševanje, ko se banka, katere poslovanje je pod nadzorom EMN, znajde v težavah (Evropska centralna banka, 2018b, str. 36).

Glavni cilj bančne unije je torej, da bi bil evropski bančni sistem enotnejši zaradi uporabe skupnih pravil in standardov pri nadzoru ter reševanju bank ter varnejši zaradi pravočasnega ukrepanja, ko banka zaide v težave (Evropska centralna banka, brez datuma a).

2.2 Organizacija in izvajanje nadzora

Da bi izvajanje nadzora znotraj EMN potekalo čim bolj učinkovito, so nadzorniške naloge razdeljene med ECB in pristojne nacionalne organe sodelujočih držav. Delitev nalog je odvisna od sistemske pomembnosti nadzorovanih bank. Če se nadzorovana banka uvrsti med pomembne (po merilih, ki so predstavljena v naslednjem odstavku), ima neposredni nadzor nad to banko ECB, izvaja pa ga s pomočjo pristojnih nacionalnih organov. V primeru, da se banka uvrsti med manj pomembne, pa neposredni nadzor nad njo izvaja pristojni nacionalni organ. Neposredni nadzor, ki ga izvajajo pristojni nacionalni organi, ne poteka brez sodelovanja ECB, saj ECB izvaja pregled nad njihovim delovanjem z namenom zagotavljanja enotnega izvajanja nadzora znotraj EMN (Evropska centralna banka, 2018b, str. 8). Kljub temu da neposredni nadzor nad manj pomembnimi bankami opravljajo pristojni nacionalni organi, lahko ECB kadarkoli prevzame neposredni nadzor bodisi nad posamezno

banko bodisi nad več bankami, ki se sicer po merilih uvrščajo med manj pomembne. Do prevzema nadzora bi prišlo v primeru, ko bi bilo treba zagotoviti dosledno izvajanje visokih nadzornih standardov (Allegrezza, 2020, str. 14). ECB po zadnjih podatkih, objavljenih na njeni spletni strani, izvaja nadzor nad 113 pomembnimi bankami, ki predstavljajo skoraj 82 % bančnih sredstev v evroobmočju (Evropska centralna banka, brez datuma b, pridobljeno 5. januarja 2020).

Merila, po katerih se presodi, ali banka spada med pomembne ali manj pomembne, so sledeča (Evropska centralna banka, brez datuma č; Evropska centralna banka, 2018b, str. 57):

- Velikost: skupna vrednost banke presega 30 milijard EUR.
- Gospodarski pomen: pomen, ki ga ima banka za posamezno državo ali za celotno gospodarstvo EU (pristojni nacionalni nadzorni organ lahko poda predlog, da se posamezno banko razglasi kot pomembno za domače gospodarstvo; ECB po prejemu predlogu izvede lastno oceno, na podlagi katere se odloči, ali se strinja s predlogom nacionalnega nadzornega organa ali ne).
- Čezmejne dejavnosti: skupna vrednost sredstev banke presega 5 milijard EUR, njena čezmejna sredstva oziroma obveznosti v več kot eni od sodelujočih držav članic pa predstavljajo več kot 20 % njenih skupnih sredstev oziroma obveznosti.
- Neposredna pomoč: banka je zaprosila oziroma je prejela sredstva iz Evropskega mehanizma za stabilnost.

Poleg izpolnjevanja vsaj enega od zgoraj naštetih meril, ki banko uvrstijo med pomembne, se banka lahko šteje za pomembno tudi v primeru, če je ena od treh najpomembnejših bank s sedežem v posamezni državi ali pa se ECB v katerem koli trenutku odloči, da bo banko razglasila za pomembno (Evropska centralna banka, brez datuma č).

Ko je banka enkrat razvrščena med pomembne ali manj pomembne, ta razvrstitev ni dokončna. ECB v okviru rednih pregledov ocenjuje status bank, ki imajo dovoljenje za opravljanje bančnih storitev. Status banke iz pomembne v manj pomembno ali obratno se torej lahko spreminja. Do spremembe pride zaradi normalnega poslovanja ali pa je sprememba statusa rezultat enkratnih dogodkov, kot je na primer združitev dveh bank (Evropska centralna banka, brez datuma č). Če manj pomembna banka izpolni vsaj eno od meril se razvrsti med pomembne, medtem ko se banka razvrsti iz pomembne v manj pomembno le v primeru, ko tri zaporedna leta ne izpolnjuje meril. Namen slednjega je izogibanje nenehni menjavi odgovornosti med ECB in pristojnimi nacionalnimi organi (Evropska centralna banka, 2014, str. 10–11).

Kljub delitvi pristojnosti za izvajanje nadzora med ECB in pristojnimi nacionalnimi organi sodelujočih držav v EMN, pa ima ECB v določenih postopkih odločilno besedo ne glede na to, ali se postopek nanaša na pomembno ali manj pomembno banko. Postopki, kjer končne odločitve sprejema ECB, so (Evropska centralna banka, 2018b, 48–51):

- Izdaja dovoljenja za opravljanje bančnih storitev: banka, ki želi opravljati bančne storitve v eni izmed sodelujočih držav, mora vložiti vlogo pri pristojnem nacionalnem organu države, v kateri bo sedež banke. Pristojni nacionalni organ preveri skladnost vloge z nacionalno zakonodajo in v primeru ugotovitve, da vloga ni skladna z zakonodajnimi okviri države, v kateri bi bila banka ustanovljena, vlogo za izdajo dovoljenja zavrne. Če pa pristojni nacionalni organ potrdi skladnost vloge, to posreduje ECB in ji predlaga izdajo dovoljenja za opravljanje bančnih storitev. ECB preveri skladnost še z zakonodajo EU in se potem odloči, ali se z vlogo strinja in banki izda dovoljenje ali pa vlogi nasprotuje.
- Odvzem dovoljenja za opravljanje bančnih storitev: odvzem dovoljenja za opravljanje bančnih storitev se lahko izvede na pobudo ECB ali pa na pobudo pristojnega nacionalnega organa, kjer ima banka sedež. Če pobudo za odvzem poda ECB, se pred dokončno odločitvijo posvetuje s pristojnim nacionalnim organom in v primeru strinjanja predloži odločitev Nadzornemu odboru, odbor pa odločitev posreduje naprej Svetu ECB. V primeru, da pobudo za odvzem dovoljenja poda nacionalni organ, pa ta po opravljeni oceni, s katero utemelji svojo odločitev, posreduje predlog ECB, ki preveri skladnost odločitve pristojnega nacionalnega organa z zakonodajo EU. Če je odločitev skladna z zakonodajo EU, se predlog za odvzem dovoljenja, tako kot če bi pobudo za odvzem podala ECB, posreduje naprej Nadzornemu odboru in Svetu ECB.
- Pridobitev kvalificiranega deleža: postopek za pridobivanje kvalificiranega deleža je podoben postopku za izdajo dovoljenja za opravljanje bančnih storitev. Banka predlog o pridobitvi kvalificiranega deleža naslovi na pristojni nacionalni organ, ki po prejemu vloge pripravi oceno in jo posreduje ECB, ki prav tako pripravi lastno oceno. Tako ECB kot tudi pristojni nacionalni organ pri pripravi ocene upoštevata pet meril, ki morajo biti izpolnjena, da bi se ECB strinjala s predlagano pridobitvijo kvalificiranega deleža. Merila, na podlagi katerih se presoja o pridobitvi deležev, so: ugled pridobitelja, ugled in znanje novih članov organov upravljanja, podatek, ali bo pridobitelj uvedel spremembe v vodstvenih organih, finančna trdnost ter vpliv, ki bi ga pridobitev deleža imel na banko. Prav tako je treba preveriti, da sredstva, ki so bila uporabljena za pridobitev kvalificiranega deleža, niso povezana s kriminalnimi dejavnostmi.

Namen pristojnosti ECB pri izdaji oziroma odvzemu dovoljenja za opravljanje bančnih storitev tako za pomembne kot tudi manj pomembne banke je zagotavljanje, da na trg bančnih storitev vstopijo oziroma so na trgu prisotne samo tiste banke, ki izpolnjujejo tako nacionalne zakonodajne zahteve kot tudi zakonodajne zahteve EU, kar ustvarja zaupanje v bančni sistem evroobmočja (Evropska centralna banka, 2018b, str. 50).

Nadzorniške odločitve znotraj EMN pripravi Nadzorni odbor, Svet ECB pa jih sprejme ali jim ugovarja, vendar jih praviloma ne more spremeniti. Če Svet ECB v desetih delovnih dneh ne poda ugovora, se predlagane odločitve štejejo za sprejete. V primeru, da bi Svet podal ugovor, bi Nadzorni odbor pripravil nov osnutek odločitev ali pa bi razhajanja v mnenjih reševali z mediacijo. Nadzorni odbor sestavljajo: predsednik in podpredsednik

odbora, štirje predstavniki ECB in en predstavnik iz vsakega pristojnega nacionalnega organa držav, ki sodelujejo v EMN (Evropska centralna banka, 2014, str. 13–15).

Znotraj ECB delujejo štirje direktorati, ki so zadolženi za izvajanje nadzorniških nalog ECB:

- Generalni direktorat Mikrobonitetni nadzor I in Generalni direktorat Mikrobonitetni nadzor II: oba direktorata sta zadolžena za izvajanje vsakodnevnega nadzora pomembnih bank.
- Generalni direktorat Mikrobonitetni nadzor III: izvaja naloge, ki so povezane z delom pristojnih nacionalnih organov, in sicer nadzoruje vsakodnevno izvajanje nadzora s strani nacionalnih organov nad manj pomembnimi bankami.
- Generalni direktorat Mikrobonitetni nadzor IV: pokriva specifična področja nadzora tako pomembnih kot tudi manj pomembnih bank znotraj EMN.

Poleg zgoraj naštetih direktorotov, ki so zadolženi za izvajanje nadzorniških nalog, je ustanovljen tudi Generalni direktorat Sekretariat Nadzornega odbora, ki je zadolžen za pripravo sej Nadzornega odbora. Podpora izvajanju nadzorniških nalog direktoratom nudijo tudi skupne službe ECB, kot sta na primer kadrovska in pravna služba (Evropska centralna banka, 2018b, str. 10–11).

Za učinkovito izvajanje nadzora znotraj EMN, se je oblikovalo devet načel, ki usmerjajo sodelujoče države pri izvajanju nadzorniških nalog (Evropska centralna banka, 2014, str. 6–9):

- Načelo uporabe dobrih praks: da bi bančni sistem znotraj EMN ohranjal stabilnost, se pri izvajanju nadzorniških nalog uporabljajo najnovejše nadzorniške prakse in redno posodobljene metodologije.
- Načelo celovitosti in decentralizacije: doseganje kakovostnih rezultatov nadzora sodelujoče države dosežejo z izmenjavo informacij med seboj, tudi tistih, ki jih pridobijo z decentraliziranimi postopki nadzora.
- Načelo enotnosti: enotnost obravnave nadzorovanih bank se znotraj EMN dosega s poenotenimi postopki pri izvajanju nadzora.
- Načelo skladnosti z enotnimi trgi: ECB, ki ima osrednjo vlogo znotraj EMN, skrbi za nadaljnji razvoj poenotenega izvajanja nadzorniških nalog na enotnem trgu.
- Načelo neodvisnosti in odgovornosti: tako pristojni organi sodelujočih držav kot tudi ECB izvajajo nadzor neodvisno. Poleg neodvisnosti morajo slediti tudi demokratični odgovornosti, saj ta vzbuja zaupanje javnosti v sistem nadzora.
- Načelo pristopa na osnovi tveganj: EMN upošteva tveganje, ki ga posamezna banka predstavlja za celoten finančni sistem in tveganju prilagodi pristop k nadzoru. Pri izboru pristopa upošteva verjetnost, da do propada banke pride, in škodo, ki bi jo propad povzročil.
- Načelo sorazmernosti: izvajanje nadzora je sorazmerno s pomembnostjo banke. Intenzivnejši pristop se uporabi pri bankah, ki so večje, bolj kompleksne ali bolj tvegane.

- Načelo ustrezne ravni nadzornih dejavnosti: za vse banke, ki so predmet nadzora znotraj EMN, je zagotovljena ustrezna raven nadzorniških dejavnosti.
- Načelo učinkovitega in pravočasnega ukrepanja: da bi zagotovili varnost in trdnost nadzorovanih bank znotraj EMN in posledično stabilnost celotnega finančnega sistema, je ključnega pomena, da se ukrepa takoj, ko so zaznane težave.

2.2.1 Izvajanje neposrednega nadzora s strani ECB

Glavna vloga, ki jo ima ECB pri izvajanju nadzora nad pomembnimi bankami, je pravočasno zaznavanje tveganj pri nadzorovanih bankah in njihovo ocenjevanje. Načrtovanje nadzora poteka na strateški in operativni ravni. Na strateški ravni načrtovanja se določijo naloge, ki imajo prednostno vlogo pred ostalimi, medtem ko se na operativni ravni pripravijo načrti nadzorniških pregledov za vsako banko posebej. Prednostne naloge sprejme Nadzorni odbor, določajo pa se na podlagi ocenjenih tveganj v kombinaciji z dogajanjem v gospodarstvu in pridobljenimi informacijami s strani drugih evropskih organov (Evropska centralna banka, 2018b, str. 60–61).

Izvajanje vsakodnevnega nadzora nad pomembnimi institucijami poteka v okviru skupnih nadzorniških skupin (v nadaljevanju SNS), člane skupine pa predstavljajo tako zaposleni iz ECB kot tudi zaposleni iz pristojnih nacionalnih organov držav, v katerih imajo pomembne banke sedež. SNS se oblikuje za vsako pomembno banko posebej, sestava skupine pa je odvisna od velikosti nadzorovane banke, njenega poslovnega modela in profila tveganosti (Evropska centralna banka, 2018b, str. 11; Allegrezza, 2020, str. 15). Tako bi na primer SNS, ki bi nadzorovala manjšo pomembno banko, ki nima čezmejne podružnice, sestavljala le peščica članov, ki bi prihajali iz ECB in pristojnega nacionalnega organa države, v kateri ima nadzorovana banka sedež. Nasprotno pa bi v primeru izvajanja nadzora nad mednarodno sistemsko pomembno bančno skupino nadzorniška skupina lahko štela več kot petdeset članov. Člane skupine bi sestavljali zaposleni iz ECB ter predstavniki pristojnih nacionalnih organov držav, v katerih bančna skupina deluje (Federal Financial Supervisory Authority, 2018).

Vsaka SNS ima koordinatorja, ki je odgovoren za izvajanje nadzornih nalog, določenih v načrtu nadzorniških pregledov. Poleg koordinatorja ima vsaka skupina tudi pod koordinatorje, ki prihajajo iz pristojnih nacionalnih organov, zadolženi pa so za specifična področja nadzora ter podpirajo koordinatorja pri izvajanju nadzora nad pomembnimi bankami. V primeru velikega števila članov v SNS koordinator in podkoordinatorji predstavljajo jedro skupine, ki ima vlogo koordinatorja. Jedro skupine tako skrbi za izvajanje nadzornih dejavnosti in razporejanje nalog med ostalimi člani SNS (Evropska centralna banka, 2014, str. 17). Ker se nadzorovane banke medsebojno razlikujejo, prihaja do razlik tudi pri izvajanju nadzora nad njimi. Tako vse pomembne banke niso nadzorovane z enako intenziteto ter pogostostjo. Banke, ki so večje, bolj kompleksne in so bile ocenjene kot bolj tvegane od ostalih, imajo večjo raven nadzora od manjših, manj tveganih bank (Evropska

centralna banka, 2018b, str. 62). Glavne naloge, ki jih opravljajo SNS, vključujejo izvajanje nadzora na pomembnimi bankami, pripravo programa nadzornih pregledov vključno z inšpekcijskimi pregledi ter uskladitev z inšpekcijskimi skupinami in nacionalnimi nadzorniki (European Central Bank, brez datuma e).

Nadzorniške skupine pri izvajanju nadzora ocenjujejo tveganja, ki so jim banke s svojim poslovanjem izpostavljene, in preverjajo, kako učinkovite so pri njihovem obvladovanju. Proces nadzora, ki razkrije stanja o izpolnjevanju kapitalskih zahtev posamezne banke in podatke o tem, kako obvladujejo tveganja, se imenuje proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (angl. Supervisory Review and Evaluation Process, v nadaljevanju SREP). Namen procesa je, da se enkrat na leto povzamejo vse ugotovitve, do katerih so prišli nadzorniki pri izvajanju rednega nadzora. Po končanem procesu so nadzorovane banke obveščene o morebitnih težavah, ki so bile tekom nadzora ugotovljene, ter o ukrepih, ki jih morajo izvesti v določenem časovnem okviru, da bi ugotovljene težave odpravili. Za zagotavljanje enake obravnave bank v procesu ocenjevanja profila tveganosti vsi nadzorniki uporabljajo enako metodologijo, ki se osredotoča na štiri ključna področja, in sicer na poslovni model banke, upravljalne organe, primernost obvladovanja tveganj ter tveganja v zvezi s kapitalom ter likvidnostjo (Evropska centralna banka, brez datuma c).

2.2.2 Izvajanje neposrednega nadzora s strani pristojnih nacionalnih organov

Neposredni nadzor nad bankami, ki se po merilih uvrstijo med manj pomembne, izvajajo pristojni nacionalni organi sodelujočih držav. Ureditev funkcije nadzora pa se med državami evroobmočja razlikuje, saj ni nujno, da je v vseh sodelujočih državah pristojni nacionalni organ centralna banka. Obstajajo tri možnosti organiziranosti funkcije nadzora. Po prvi ureditvi nadzorniške naloge izvaja centralna banka, druga možnost je, da je funkcija nadzora organizirana v okviru ločenega nadzornega organa, tretja, zadnja možnost ureditve pa je delitev nadzorniških nalog med centralno banko ter ločenim nadzornim organom.

Na stabilnost celotnega finančnega sistema ne vpliva le stabilnost večjih institucij, saj lahko stabilnost celotnega finančnega sistema zamajejo tako večje kot manjše banke. Zato je pomembno, da nadzor nad manj pomembnimi bankami ni v celoti prepuščen pristojnim nacionalnim organom in da ECB budno spremlja njihovo delo. Med pristojnimi nacionalnimi organi ter ECB je torej pomembno sodelovanje in učinkovita izmenjava informacij, ki ECB omogoča spremljanje, da nacionalni organi nadzor izvajajo kakovostno ter skladno z metodologijami EMN. Generalni direktorat ECB Mikrobonitetni nadzor III je eden izmed štirih direktoratskih enot, ki so bili ustanovljeni za izvajanje nadzorniških nalog ECB, njegova vloga pa je sodelovanje s pristojnimi nacionalnimi organi. Naloge generalnega direktorata, zadolženega za sodelovanje z nacionalnimi organi, vključujejo nadzor nad pristopi, ki jih pri nadzoru manj pomembnih bank uporabljajo nacionalni organi, presojo, ali bi neposredni nadzor nad določeno manj pomembno institucijo morala prevzeti ECB, ter

analitično in metodološko podporo nacionalnim organom (Evropska centralna banka, 2014, str. 39–40).

Pristojni nacionalni organi pripravijo načrte nadzorniških pregledov manj pomembnih bank ter izvajajo vsakodnevni nadzor skladno z metodologijami EMN. Pri izvajanju nadzorniških dejavnosti uporabljajo svoje postopke odločanja, vendar morajo v primeru pomembnejših odločitev, kot je na primer odstavitev članov uprave, obvestiti ECB. Poleg obveščanja o pomembnejših odločitvah nacionalni organi redno pošiljajo informacije o manj pomembnih bankah ECB, ki prejete podatke analizira in ugotavlja morebitna tveganja v posameznih bankah. Da bi ECB svojo vlogo posrednega nadzornika pri nadzoru manj pomembnih bank uspešno opravljala, lahko poleg informacij, ki jih pridobiva na redni ravni, izvaja tudi preglede specifičnih področij (Evropska centralna banka, 2014, str. 41). Sodelovanje med nacionalnim organom in ECB postane bolj intenzivno, če banka začne predstavljati grožnjo celotnemu finančnemu sistemu. Manj pomembne banke so razvrščene v dve kategoriji, in sicer med prednostne in neprednostne, od razvrstitve pa je odvisna intenzivnost posrednega nadzora s strani ECB. V primeru, da bi se katera od manj pomembnih bank znašla v težavah, se torej med pristojnim nacionalnim organom in ECB oblikuje tesnejše sodelovanje, vendar odgovornost za sprejemanje ustreznih ukrepov nosi nacionalni organ, če je ta pravočasno sprejel potrebne ukrepe (Evropska centralna banka, 2018b, str. 109–115).

Tudi nacionalni organi morajo redno ocenjevati tveganja, ki so jim nadzorovane banke izpostavljene, ter določiti višino kapitala, ki ga posamezna banka potrebuje, da bi ta tveganja lahko obvladovala. Leta 2015 se je v okviru EMN začela razvijati enotna metodologija za proces SREP za manj pomembne banke, ki izhaja iz metodologije, ki se uporablja pri pomembnih bankah, ter nacionalnih metodologij. Namen skupne metodologije je zagotoviti poenoten nadzor nad vsemi manj pomembnimi bankami znotraj EMN (Evropska centralna banka, brez datuma e).

Ureditev funkcije nadzora pa se med državami evroobmočja razlikuje. Nadzor je lahko organiziran znotraj centralne banke, v okviru ločenega nadzornega organa ali pa si nadzor delita centralna banka in ločeni nadzorni organ.

2.3 Finančni viri

V okviru EMN ne velja enotno pravilo zaračunavanja letnega nadomestila za nadzor, temveč je to področje urejeno z nacionalno zakonodajo sodelujočih držav. Tudi ECB kot osrednji nadzorni organ ne more posegati v pravice sodelujočih držav, da zaračunavajo letna nadomestila skladno z nacionalnimi zakoni (Evropska centralna banka, 2018b, str. 16).

ECB, ki izvaja neposredni nadzor nad poslovanjem pomembnih bank ter posredni nadzor nad poslovanjem manj pomembnih bank, nadomestilo za pokritje nastalih stroškov iz naslova nadzorniških nalog zaračunava tako pomembnim kot manj pomembnim bankam. Nadomestilo za nadzor ECB nadzorovanim bankam zaračuna enkrat letno, sestavljeno pa je

iz dveh delov (Evropska centralna banka, brez datuma f). Minimalni del tako za pomembne kot manj pomembne banke, predstavlja fiksen odstotek v višini 10 % skupnega zneska nadomestila za pomembne oziroma manj pomembne banke. V primeru, da ima manjša banka, ki je razvrščena med pomembne banke, bilančno vsoto 10 milijard EUR ali manj, se odstotek prepolovi in znaša 5 %. Prav tako se fiksen odstotek prepolovi v primeru, da ima manjša banka, ki je uvrščena med manj pomembne, bilančno vsoto v višini 1 milijarde EUR oziroma manj. Spremenljivi del nadomestila pa predstavlja razliko med vsoto nadomestil ter fiksnim delom nadomestil. Kolikšen delež spremenljivega dela nadomestila bo odpadel na posamezno banko, je odvisno od velikosti ter profila tveganosti posamezne banke (Evropska centralna banka, brez datuma d; Quinten, 2015).

V izračunu nadomestila ECB upošteva tako neposredne kot posredne stroške nadzora. Med neposredne stroške se štejejo stroški, ki so nastali zaradi izvajanja neposrednega nadzora nad pomembnimi bankami, izvajanja posrednega nadzora nad manj pomembnimi bankami ter izvajanja horizontalnih nalog in specializiranih storitev. Posredni stroški pa nastanejo z izvajanjem podpornih funkcij, kot so na primer upravljanje prostorov, kadrovska funkcija, računovodske storitve in storitve informacijske tehnologije. Vse stroške, ki so nastali z izvajanjem nadzora, bodisi neposrednega bodisi posrednega, ECB pokrije z nadomestili, ki jih zaračuna nadzorovanim bankam, vendar zaračunani znesek nadomestila ne sme preseči višine izdatkov, ki jih je ECB imela v obdobju zaračunavanja (Evropska centralna banka, brez datuma f). Skupen znesek letnih nadomestil za nadzor je sestavljen iz naslednjih postavk (Evropska centralna banka, brez datuma f):

- Ocenjeni letni stroški za dano leto. Ocena vsebuje tako neposredne kot posredne stroške.
- Presežek ali primanjkljaj iz preteklega leta. Do presežka ali primanjkljaja iz preteklega leta pride, ker skupni znesek letnega nadomestila izhaja iz ocene za dano leto. Presežek oziroma primanjkljaj se izračuna kot razlika med dejanskimi stroški, ki so nastali v danem letu in zaračunanimi nadomestili za dano leto.
- Znesek nadomestil, ki jih ni bilo mogoče izterjati v preteklih obdobjih.
- Prejete zamudne obresti, ki nastanejo v primeru neplačila letnega nadomestila s strani zavezanca za plačilo.
- Zneski, ki so bodisi prejeti bodisi vrnjeni zaradi sprememb. Spremembe povzročijo izdana ali odvzeta dovoljenja za opravljanje bančnih storitev ter sprememba statusa banke iz pomembne v manj pomembno ali obratno.

Tabela 1: Primer izračuna letnega nadomestila za nadzor za leto 2019 (v EUR)

Vrsta stroškov/prihodkov	Pomembne banke	Manj pomembne banke	Skupaj
Ocenjeni stroški za leto 2019	508.696.494	50.310.642	559.007.136
Presežek/primanjkljaj iz leta 2018	13.952.290	1.379.897	15.332.187

se nadaljuje

Tabela 1: Primer izračuna letnega nadomestila za nadzor za leto 2019 (v EUR; nad.)

Vrsta stroškov/prihodkov	Pomembne banke	Manj pomembne banke	Skupaj
<i>Ocenjeni stroški za leto 2018</i>	<i>458.594.063</i>	<i>43.873.751</i>	<i>502.467.814</i>
<i>Dejanski stroški za leto 2018</i>	<i>472.546.353</i>	<i>45.253.648</i>	<i>517.800.001</i>
Znesek nadomestil, ki se nanaša na pretekla obdobja in jih ni bilo mogoče izterjati	0	0	0
Prejete zamudne obresti	-7.918	-1.708	-9.626
Prejeti/vrnjeni zneski zaradi sprememb	1.556.121	134.518	1.690.639
Skupaj	524.196.987	51.823.349	576.020.336

Vir: Prirejeno po Sklep Evropske centralne banke (2019/685).

V tabeli 1 je prikazan izračun letnega nadomestila za nadzor s strani ECB za leto 2019. Ocenjeni stroški neposrednega nadzora nad poslovanjem pomembnih bank so znašali 508,7 milijona EUR, za posredni nadzor manj pomembnih bank pa je ECB ocenila stroške v višini 50,3 milijona EUR. Pri izračunu nadomestila tako za pomembne kot tudi za manj pomembne banke je bil upoštevan tudi primanjkljaj iz predhodnega leta, in sicer v višini 14,0 milijona EUR za pomembne banke ter 1,4 milijona EUR za manj pomembne banke, saj so bili pri obeh skupinah bank ocenjeni stroški nižji od dejanskih. Skupen znesek letnega nadomestila je, ob upoštevanju vseh relevantnih stroškov in prihodkov, za leto 2019 znašal 576,0 milijona EUR.

ECB se je v letu 2019 odločila za uvedbo določenih sprememb na področju zaračunavanja letnih nadomestil za nadzor, v uporabo pa bodo stopile od obdobja zaračunavanja nadomestil, ki zajema leto 2020. Spremembe bodo predvsem opazne na področju zaračunavanje letnega nadomestila, saj bo ECB letna nadomestila zaračunavala na podlagi dejanskih stroškov, povezanih z nadzorniškimi nalogami, in ne več na podlagi njihove ocene. Nadomestilo bo nadzorovanim bankam še vedno zaračunala enkrat letno, in sicer v drugem četrtletju prihodnjega leta, ko bodo že znani dejanski stroški (Evropska centralna banka, 2019a).

3 UREDITEV BANČNEGA NADZORA V SLOVENIJI

Predstavitev ureditve bančnega nadzora v Sloveniji je v tem poglavju razdeljena na tri dele oziroma tri podpoglavja. Na začetku bom predstavila nadzorni organ, ki ima v Sloveniji pristojnost izvajanja nadzora nad poslovanjem bank, prisotnih na slovenskem finančnem trgu. Sledila bo predstavitev zakonodajnega okvirja, ki določa obseg pristojnosti nadzornega organa. V zadnjem delu tega poglavja, torej v tretjem podpoglavju, pa bom predstavila

metodologijo zaračunavanja stroškov nadzora, po kateri slovenski nadzorni organ zaračunava stroške nadzora bankam, nad poslovanjem katerih izvaja nadzor.

3.1 Nadzorni organ

Od uveljavitve EMN dalje je Banka Slovenije kot nacionalni nadzorni organ odgovorna za neposredni nadzor bank, ki se uvrstijo med manj pomembne. Z namenom ohranjanja stabilnosti bančnega sistema stremi k pravočasnemu zaznavanju tveganj na vseh področjih poslovanja bank kot tudi pravočasnemu ukrepanju v primeru morebitnih težav, ki bi lahko ogrozile stabilnost sistema (Banka Slovenije, 2020, str. 48). Nadzor nad poslovanjem bank izvaja prek pregledov poročil, ki jih morajo banke posredovati na zahtevo ali pa so del rednega periodičnega poročanja, ter prek pregledov poslovanja na kraju samem. Slednje velja za najpomembnejši del nadzora, saj se med procesom ovrednotijo tveganja, ki jim je posamezna banka izpostavljena, in opredelijo zahteve po vzdrževanju kapitalne ustreznosti ter ukrepi za obvladovanje tveganj za posamezno banko (Banka Slovenije, 2020, str. 51). Banka Slovenije nadzor izvaja skladno z nacionalno in evropsko zakonodajo, poleg tega pa pri svojem delu upošteva tudi pravila in metodologije ECB ter EMN (Banka Slovenije, 2020, str. 48).

Po zadnjih podatkih za leto 2020, objavljenih na spletnih strani Banke Slovenije (pridobljeni 8. januarja 2021), Banka Slovenije izvaja neposredni nadzor nad sedmimi bankami, ki so se uvrstile med manj pomembne. Preostalih sedem bank se je uvrstilo med pomembne in je za neposredni nadzor nad njihovim poslovanjem zadolžena ECB. Seznam nadzorovanih bank je prikazan v tabeli 2 (Banka Slovenije, brez datuma).

Tabela 2: Seznam manj pomembnih in pomembnih bank v Sloveniji

Manj pomembne banke	Pomembne banke
nadzorni organ: Banka Slovenije	nadzorni organ: ECB
Gorenjska banka, d.d.	NLB d.d.
Deželna banka Slovenije d.d.	Nova KBM d.d.
Delavska hranilnica d.d.	Unicredit banka Slovenije d.d.
Hranilnica Lon d.d.	Banka Intesa Sanpaolo d.d.
Primorska hranilnica Vipava d.d.	Sberbank banka d.d.
SID – Slovenska izvozna in razvojna banka d.d.	Banka Sparkasse d.d.
SKB banka d.d.	Addiko Bank d.d.

Vir: Prirejeno po Banka Slovenije (brez datuma).

3.2 Zakonodajni okvir

Nacionalna zakonodaja poleg opredelitve funkcije nadzora in nalog, ki jih Banka Slovenije kot nadzorni organ izvaja, ureja tudi področje zaračunavanja nadomestil za nadzor s strani Banke Slovenije subjektom nadzora, saj v okviru EMN ne veljajo enotna pravila glede povračila stroškov, ki so nastala zaradi izvajanja nadzorniških aktivnosti. Področje nadzora nad bankami je v Sloveniji urejeno z zakonom o Banki Slovenije, zakonom o bančništvu ter s sklepom o letnih nadomestilih za opravljanje nadzora in taksah v zvezi s postopki odločanja Banke Slovenije.

Zakon o Banki Slovenije (v nadaljevanju ZBS-1), Ur. l. RS, št. 72/06 – 59/11 in 55/17, opredeljuje funkcijo Banke Slovenije pri izvajanju nadzora, in sicer po ZBS-1 Banka Slovenije opravlja nadzor nad bankami in hranilnicami ter oblikuje in uveljavlja pravila, ki zagotavljajo njihovo varno poslovanje. Pri izvajanju nadzora, morebitnem ukrepanju pri prekrških ter oblikovanju pravil Banka Slovenije upošteva standarde in priporočila, ki jih v ta namen oblikujejo pristojne domače in mednarodne institucije.

Po Zakonu o bančništvu (v nadaljevanju ZBan-2), Ur. l. RS, št. 25/15, 44/16 – ZRPPB, 77/16 – ZCKR, 41/17, 77/18 – ZTFI-1, 22/19 – ZIUDSOL in 44/19, Banka Slovenija v okviru nadzorniških nalog izdaja dovoljenja in soglasja, spremlja, zbira in preverja informacije bank, opravlja preglede poslovanja bank in izreka ukrepe.

V sklopu zgoraj naštetih aktivnosti Bank Slovenije ocenjuje tveganja, ki jim je nadzorovana banka pri svojem poslovanju izpostavljena ali pa bi jim lahko bila, tveganje, ki ga banka predstavlja za celoten finančni sistem, ter tveganja, ki so bila ugotovljena na podlagi stresnih testov. Pridobljene informacije posreduje Evropskemu bančnemu organu, poleg teh pa poroča tudi o metodologiji, ki je bila uporabljena pri sprejetju odločitev in ukrepov, ki jih Banka Slovenije izreče na podlagi ugotovitev pri izvajanju nadzora (ZBan-2, 172. člen).

Banka Slovenije vsaj enkrat letno sprejme načrt nadzorniških pregledov, v katerem mora opredeliti, za katere banke obstaja sum kršitev ali sum obstoja pomembnih tveganj za njihovo finančno stabilnost, katere banke bi lahko povzročile sistemsko tveganje za celoten finančni sistem ter banke, za katere ocenjuje, da je potreben okrepljen nadzor zaradi drugih razlogov. Prav tako opredeli aktivnosti, ki jih bo izvajala v posamezni banki in pogoje za njihovo izvedbo. Med nadzorniške aktivnosti za tiste banke, za katere Banka Slovenije meni, da je potreben okrepljen nadzor nad njihovim poslovanjem, med drugim spada dodatno ali pogostejše izvajanje pregledov poslovanja, dodatno ali pogostejše poročanje, lahko pa odredi tudi stalno prisotnost inšpektorja ali drugih pooblaščenih oseb Banke Slovenije v nadzorovani banki (ZBan-2, 235. člen).

Zaračunavanje letnih nadomestil urejata ZBan-2 ter Sklep o letnih nadomestilih za opravljanje nadzora in taksah v zvezi s postopki odločanja Banke Slovenije, Ur. l. RS, št. 47/15, 72/17 in 173/20. ZBan-2 opredeljuje časovnico izdajanja računov s strani Banke Slovenije, medtem ko Sklep o letnih nadomestilih za opravljanje nadzora in taksah v zvezi

s postopki odločanja Banke Slovenije natančneje opredeljuje pravila za določitev višine letnega nadomestila, ki so ga dolžne plačevati osebe, nad katerimi Banka Slovenije opravlja nadzor.

3.3 Metodologija zaračunavanja stroškov nadzora

Banka Slovenije bankam, ki so pod njenim neposrednim nadzorom, zaračunava letna nadomestila za opravljen nadzor, in sicer bankam izda dva računa za poravnavo stroškov nadzora za posamezno leto. Račun za prvi obrok plačila Banka Slovenije izda do 30. septembra v tekočem letu na podlagi ocenjenih stroškov nadzora, račun za drugi obrok plačila pa izda do 31. marca naslednje leto za preteklo leto, v katerem upošteva dejanske stroške nadzora, ki so nastali v preteklem letu. Stroški nadzora, ki jih Banka Slovenije upošteva v izračunu nadomestila, so zmanjšani za prihodke iz naslova taks, ki jih Banka Slovenije zaračuna v zvezi s postopki izdaje dovoljenj in postopki nadzora (ZBan-2, 238. člen). Kolikšen delež stroškov iz naslova nadzorniške aktivnosti bo krit z zaračunanimi nadomestili, Banka Slovenije določi sama, vendar višina letnega nadomestila, ki se zaračuna bankam, ne sme preseči višine dejanskih stroškov, zmanjšanih za prihodke iz naslova taks (ZBan-2, 238. člen; Sklep o letnih nadomestilih, 4. člen).

Letno nadomestilo posamezne banke sestavlja vsota fiksnega in variabilnega dela. Fiksni del skupnega letnega nadomestila znaša 20 %, pri njegovem izračunu pa se upošteva število vseh zavezancev za plačilo nadomestila za nadzor. Variabilni del nadomestila znaša 80 % in je izračunan na podlagi deleža posamezne banke v skupni bilančni vsoti bank ter kapitalskih zahtev posamezne banke (Sklep o letnih nadomestilih, 4. člen).

4 UREDITEV BANČNEGA NADZORA V OSTALIH DRŽAVAH EVROOBMOČJA

V tem poglavju bom predstavila ureditev bančnega nadzora v državah evroobmočja, z izjemo ureditve v Sloveniji, ki je predstavljena v predhodnem poglavju. Pristojni nacionalni nadzorni organi, ki so predstavljeni v nadaljevanju, so zadolženi za izvajanje nadzora nad poslovanjem tistih bank, ki se uvrščajo med sistemsko manj pomembne. Poglavje sem razdelila na tri podpoglavja, in sicer je najprej predstavljena ureditev nadzora nad bančnim sistemom v državah članicah evroobmočja, kjer si funkcijo nacionalnega nadzornega organa delita centralna banka ter pristojna institucija v državi članici. Sledi predstavitev ureditve v državah članicah, kjer je funkcija nacionalnega nadzornega organa v rokah centralne banke, ter predstavitev ureditve v državah evroobmočja, kjer je funkcija nadzora pod okriljem ločenega nadzornega organa. Za vse države evroobmočja, torej v vseh treh podpoglavjih, ki sledijo, sem, če je bilo mogoče pridobiti podatke, predstavila tudi področje zaračunavanja stroškov nadzora. Pri državah, kjer to področje ni predstavljeno, podatki iz obstoječih virov niso dostopni.

4.1 Deljena funkcija nadzora

V podpoglavju 4.1 bom predstavila ureditev področja bančnega nadzora v državah evroobmočja, kjer si funkcijo nadzora delita dve instituciji, in sicer centralna banka ter druga pristojna institucija oziroma nadzorni organ. Med vsemi državami članicami evroobmočja je najmanj držav, ki imajo bančni nadzor urejen na tak način, saj o taki vrsti ureditve poročajo le tri države – Avstrija, Nemčija ter Luksemburg.

4.1.1 Avstrija

Nadzor nad bančnim sistemom v Avstriji izvaja tako avstrijska centralna banka (Oesterreichische Nationalbank, v nadaljevanju OeNB) kot tudi agencija Finanzmarktaufsicht (v nadaljevanju FMA), ki je aprila 2002 prevzela nadzor nad finančnim sektorjem v Avstriji. Z ustanovitvijo agencije FMA je sprva prišlo do dvoumno opredeljenih pristojnosti, kar je imelo za posledico podvajanje nadzorniških nalog. Da bi odpravili pomanjkljivosti, ki so se pojavile ob vzpostavitvi deljene funkcije nadzora, in bi izvajanje nadzora potekalo čim bolj učinkovito, je leta 2008 prišlo do nove opredelitve pristojnosti med nadzornima organoma. Sprememba je avstrijski centralni banki prinesla vlogo odkrivalca morebitnih težav, medtem ko je agencija FMA prevzela vlogo odločevalca (Oesterreichische Nationalbank, 2009, str. 10–11).

OeNB je torej pristojna za izvajanje naslednjih aktivnosti (Oesterreichische Nationalbank, 2009, str. 12):

- opravljanje inšpekcijskih pregledov;
- analiziranje podatkov, pridobljenih s strani bank;
- ocenjevanje poslovnih modelov bank;
- management skupne podatkovne baze.

OeNB mora nemudoma obvestiti agencijo FMA v primeru, da zazna morebitno kršitev predpisov ali pa zazna bistveno spremembo na področju tveganj, ki jim je izpostavljena nadzorovana banka. FMA pa lahko zahteva od centralne banke, da opravi dodatne inšpekcijske preglede za pridobitev dodatnih pojasnil (Oesterreichische Nationalbank, 2009, str. 12).

Za zagotavljanje učinkovitega izvajanja nadzora ima OeNB nadzorno funkcijo znotraj banke organizirano v okviru dveh oddelkov, ki se med seboj ločita po nalogah povezanih z nadzorom pomembnih bank, in nalogah povezanih z nadzorom manj pomembnih bank. Oddelek, ki opravlja naloge, povezane s pomembnimi bankami, je zadolžen za izvajanje inšpekcijskih pregledov v pomembnih bankah, spremljanje poslovanja pomembnih bank prek zbranih informacij in raznih poročil. Znotraj tega oddelka deluje tudi odsek, pristojen za stresne teste in regulativo. Podobna organiziranost nalog je tudi znotraj oddelka, zadolženega za opravljanje nalog, povezanih z nadzorom manj pomembnih bank. Oddelek

torej izvaja inšpekcijske preglede v manj pomembnih bankah ter spremlja njihovo poslovanje prek zbranih informacij in poročil. Prav tako pa je naloga oddelka, zadolženega za opravljanje nadzorniških nalog, povezanih z manj pomembnimi bankami, reševanje splošnih vprašanj glede finančne stabilnosti in makrobonitetnega nadzora (Oesterreichische Nationalbank, brez datuma).

Pristojnosti, ki jih ima FMA v okviru bančnega nadzora v Avstriji so izdajanje dovoljenj za opravljanje bančnih storitev, izdajanje ukrepov ter analiziranje pridobljenih podatkov s strani bank (Österreichische Finanzmarktaufsicht, brez datuma b). FMA upravlja Izvršilni odbor, ki izvaja pristojnosti agencije skladno z zakonodajnimi okviri, nad njegovim delom pa bdi Nadzorni odbor. Naloga nadzornega odbora ni izključno nadzorovanje dela izvršilnega odbora, temveč mora v posameznih primerih določene postopke, ki jih namerava izvesti izvršilni odbor, predhodno odobriti. Tako člane izvršilnega odbora kot tudi člane nadzornega odbora imenujeta avstrijsko ministrstvo za finance in avstrijska centralna banka. Operativne nadzorniške naloge pa FMA izvaja v okviru oddelka za bančni nadzor (Österreichische Finanzmarktaufsicht, brez datuma a).

FMA v izračunu letnega nadomestila, ki ga zaračuna nadzorovanim bankam, upošteva tako direktne stroške, ki so nastali z izvajanjem nadzorniških aktivnosti, kot tudi posredne stroške. Letna nadomestila pa niso edini vir financiranja FMA, temveč poleg letnih nadomestil vsako leto prejme fiksni znesek v višini 4 milijonov EUR iz državnega proračuna ter zaračunava takse za zakonsko določene storitve, ki so v njeni pristojnosti. Znesek v višini 4 milijonov EUR ter prihodke iz naslova taks upošteva pri izračunu letnih nadomestil za nadzor, kar pomeni, da banke, ki so nadzorovane s strani FMA, le delno krijejo stroške, ki so nastali z izvajanjem nadzora nad njihovim poslovanjem, preostali del stroškov nadzora pa je krit s prejetim zneskom iz državnega proračuna ter prihodki od taks (Austrian Financial Market Authority, brez datuma č, str. 146–147).

OeNB stroške nadzora, ki nastanejo z izvajanjem nadzorniških aktivnosti, dobi povrnjene s strani FMA, in sicer FMA povrne centralni banki direktne stroške nadzora, ki so nastali v posameznem letu, vendar največ v višini 8 milijonov EUR (Oesterreichische Nationalbank, 2019, str. 122).

4.1.2 Nemčija

Funkcijo nadzora nad bančnim sistemom si v Nemčiji delita nemška centralna banka (Deutsche Bundesbank) in Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (v nadaljevanju BaFin). BaFin in nemška centralna banka pri izvajanju nadzora ne posegata v transakcije, ki jih opravljajo banke, temveč določata regulativni okvir, ki ga morajo upoštevati pri svojem poslovanju. Področje nadzora nad bankami je v Nemčiji urejeno z Zakonom o bančništvu – Gesetz über das Kreditwesen (Deutsche Bundesbank, 2019), ki natančno in nedvoumno opredeljuje nadzorniške naloge tako nemške centralne banke kot tudi BaFin, da ne prihaja do podvajanja (Deutsche Bundesbank, 2017).

Centralna banka vsakodnevno izvaja nadzor nad 1.800 bankami in hranilnicami, 1.400 institucijami, ki opravljajo finančne storitve, ter nad 60 plačilnimi institucijami, pri izvajanju nadzora pa se osredotoča predvsem na plačilno sposobnost in likvidnost nadzorovanih institucij. Poleg izpolnjevanja zahtev glede plačilne sposobnosti in likvidnosti morajo nadzorovane institucije upoštevati tudi zahteve centralne banke glede organiziranosti institucije in njenega upravljanja (Deutsche Bundesbank, 2019).

Nadzorniške naloge, ki jih izvaja nemška centralna banka v okviru bančnega nadzora, zajemajo ocenjevanje dokumentacije, ki jo predložijo nadzorovane banke, izvajanje inšpekcijskih pregledov v nadzorovanih bankah ter pomoč pri oblikovanju mednarodnih pravil (Deutsche Bundesbank, 2017).

BaFin, tako kot centralna banka, izvaja nadzor nad poslovanjem bank in hranilnic, institucij, ki opravljajo finančne storitve, ter nad poslovanjem plačilnih institucij. Poleg naštetih pa nadzor opravlja še nad zavarovalnicami, pokojninskimi skladi in družbami za upravljanje premoženja. Z učinkovitim izvajanjem nadzora BaFin prispeva k stabilnosti nemškega finančnega sistema in zagotavlja, da so vse nadzorovane institucije sposobne izpolnjevati svoje obveznosti (Federal Financial Supervisory Authority, 2019b). BaFin ima pristojnost za podeljevanje licenc za opravljanje bančnih storitev, preverja skladnost poslovanja bank z zakonodajnim okvirjem, izdaja ukrepe ter v sodelovanju z nemško centralno banko zbira in ocenjuje dokumentacijo, predloženo s strani nadzorovanih bank (Comply Advantage, brez datuma b). Upravlja ga izvršni odbor, nadzorniške aktivnosti, povezane z nadzorom bančnega sistema pa izvaja direktorat za bančni nadzor (Federal Financial Supervisory Authority, 2019b, str. 2).

Cilji, ki jih z učinkovitim nadzorom želi doseči BaFin, so (Federal Financial Supervisory Authority, 2019b, str. 4):

- da so na trgu prisotne samo tiste institucije, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje za pridobitev dovoljenja za opravljanje storitev;
- da institucije upravljajo vodilni organi, ki imajo potrebna strokovna znanja;
- da institucije poslujejo v skladu z zakonodajo in
- da imajo nadzorovane institucije ustrezno raven kapitala za obvladovanje tveganj, ki so jim izpostavljeni.

BaFin se financira izključno z lastnimi prihodki in ni odvisen od državnega proračuna. Tako bankam kot ostalim institucijam, katerih poslovanje nadzira, zaračunava letna nadomestila, s katerimi krije stroške, ki so nastali z izvajanjem nadzorniških aktivnosti. Letna nadomestila zaračunava na podlagi ocene stroškov nadzora, pri čemer upošteva tudi dejanske stroške preteklega leta, in sicer razliko med dejanskimi in ocenjenimi stroški za posamezno leto prišteje oziroma odšteje pri izračunu letnega nadomestila za nadzor. Pri izračunu letnega nadomestila pa so upoštevani tudi prihodki od taks ter ostali prihodki, in sicer je letno

nadomestilo ustrezno zmanjšano za njihovo vsoto (Federal Financial Supervisory Authority, brez datuma).

BaFin institucije, nad poslovanjem katerih izvaja nadzor, deli v štiri kategorije z namenom spremljanja direktnih stroškov posamezne kategorije. Poleg direktnih stroškov so v letnem nadomestilu upoštevani tudi tisti stroški, ki jih ni moč pripisati posamezni kategoriji, a izhajajo iz naslova nadzorniških aktivnosti, ki jih BaFin izvaja. Te stroške, ki so posredne narave, BaFin po različnih kriterijih razdeli med kategorije oziroma nadalje med posamezne institucije in jih zaračuna v okviru letnih nadomestil za nadzor (Federal Financial Supervisory Authority, brez datuma).

4.1.3 Luksemburg

Vlogo nadzornega organa nad poslovanjem bank si v Luksemburgu delita luksemburška centralna banka (Banque centrale du Luxembourg) in Commission de Surveillance du Secteur Financier (v nadaljevanju CSSF), ki z medsebojnim sodelovanjem prispevata k stabilnosti celotnega finančnega sistema.

Luksemburška centralna banka v okviru nadzorniških nalog preverja likvidnost bank, ki so prisotne na luksemburškem trgu, po potrebi izvaja inšpekcijske preglede v nadzorovanih bankah ter ocenjuje informacije, ki jih posredujejo nadzorovane banke. Poleg predhodno naštetih nalog centralna banka skrbi tudi za izvršitev nadzorniških ukrepov, ki jih izreče ECB (Schweiger & Pierre, 2020).

Medtem pa ima komisija CSSF pristojnosti za preverjanje skladnosti poslovanja nadzorovanih bank z zakonodajnimi okviri, izvajanje inšpekcijskih pregledov v nadzorovanih bankah, izvajanje nadzora nad poslovanjem nadzorovanih bank prek periodičnih poročil, ki jih pridobijo od nadzorovanih bank, ter pristojnost za izdajanje ukrepov (Schweiger & Pierre, 2020). Komisija CSSF, tako kot nemški BaFin in avstrijska FMA, zaračunava stroške nadzora nadzorovanim bankam, in sicer banke z letnimi nadomestili za nadzor krijejo tako stroške dela kot tudi operativne stroške, ki jih ima CSSF z izvajanjem nadzorniških aktivnosti (Commission de Surveillance du Secteur Financier, brez datuma, str. 10).

4.2 Funkcija nadzora pod okriljem centralne banke

V tem podpoglavju bom predstavila ureditev nadzora nad bančnim sistemom v državah evroobmočja, kjer je funkcija nadzora pod okriljem centralne banke. Iz tega poglavja sem izvzela ureditev v Sloveniji, ker je že predstavljena v poglavju 3. Izmed vseh držav evroobmočja jih ima največ funkcijo nadzora pod okriljem centralna banke, in sicer kar dvanajst držav od devetnajstih.

4.2.1 Ciper

Nadzor nad bančnim sistemom na Cipru izvaja centralna banka, ki ima pristojnost tudi za izvajanje nadzora nad poslovanjem plačilnih institucij. Nadzorniške naloge, povezane z nadzorom bank, opravlja skladno z Zakonom o poslovanju kreditnih institucij, ki daje centralni banki pristojnost za opravljanje inšpekcijskih pregledov v nadzorovanih bankah, pregled in ocenjevanje informacij, posredovanih s strani nadzorovanih bank, ter pristojnost za dodeljevanje dovoljenj za opravljanje bančnih storitev (Georgiades & Panayiota, 2020; Central bank of Cyprus, 2019, str. 25). Izvajanje nadzorniških nalog ima ciprska centralna banka organizirano v okviru oddelka za nadzor, ki pokriva tudi izvajanje nalog, povezanih z nadzorom bank, ki se po merilih EMN uvrščajo med pomembne (Central bank of Cyprus, brez datuma). Stroške, ki nastanejo z izvajanjem nadzora nad bančnim sistemom, pa ciprska centralna banka pokriva z letnimi nadomestili za nadzor, ki jih zaračuna nadzorovanim bankam (Central bank of Cyprus, 2019, str. 72).

4.2.2 Grčija

V Grčiji je nadzor nad delovanjem finančnega sistema pod okriljem centralne banke, ki skrbi za njegovo nemoteno delovanje in transparentnost. Naloge, ki jih v vlogi nadzornega organa nad bančnim sistemom centralna banka opravlja, so (Bank of Greece, brez datuma b):

- preverjanje, da nadzorovane banke poslujejo skladno z zakonodajo;
- ocenjevanje ustreznosti vlog za izdajo dovoljenj za opravljanje bančnih storitev;
- ocenjevanje, ali nadzorovani subjekti uspešno obvladujejo tveganja;
- izvajanje inšpekcijskih pregledov v nadzorovanih bankah in
- izdajanje ukrepov.

Nadzor nad bančnim sistemom grška centralna banka izvaja v okviru oddelka za bančni nadzor, ki pa je poleg izvajanja nadzorniških nalog, povezanih z bančnim sistemom, zadolžen tudi za izvajanje nadzorniških aktivnosti, povezanih z nadzorom ostalih finančnih institucij, nad katerimi nadzor izvaja grška centralna banka (Bank of Greece, brez datuma a). Grška centralna banka pri izvajanju funkcije nadzornega organa sledi dvema načeloma, in sicer načelu pristopa, ki je osnovan na tveganju in načelu sorazmernosti, kar pomeni, da upošteva stanje nadzorovane banke v danem trenutku nadzora, sočasno pa se osredotoča na morebitne težave, ki se lahko pojavijo pri posamezni banki v prihodnosti. Ti dve načeli upošteva pri načrtovanju in izvajanju inšpekcijskih pregledov v nadzorovanih bankah (Bank of Greece, brez datuma b).

4.2.3 Irska

Na Irskem nadzor nad poslovanjem bank opravlja centralna banka, ki z izvajanjem nadzora prispeva k ustvarjanju varnega in pravičnega finančnega trga ter k večanju zaupanja javnosti

v finančni sistem, s tem ko zagotavlja, da so na trgu prisotne samo zanesljive in plačilno sposobne institucije. Da bi slednje lahko izpolnila, izvaja naslednje aktivnosti (Central Bank of Ireland, brez datuma a):

- izdajanje dovoljenj za opravljanje tako bančnih kot tudi ostalih finančnih storitev;
- preverjanje skladnosti poslovanja nadzorovanih bank z zakonodajnimi okviri;
- izvajanje inšpekcijskih pregledov v nadzorovanih bankah;
- razvoj metodologij, ki jih uporablja pri izvajanju nadzora za odkrivanje neskladnosti pri poslovanju nadzorovanih bank.

Aktivnosti, povezane z nadzorom nad bančnim sistemom, izvajata direktorat za bančni nadzor ter direktorat za inšpekcijske preglede in analize. Prvi je zadolžen za ocenjevanje tveganj, finančne stabilnosti ter poslovnih modelov nadzorovanih bank. Oddelek za inšpekcijske preglede in analize pa je zadolžen za izvajanje inšpekcijskih pregledov v nadzorovanih bankah, v okviru katerih se osredotočajo na poglobljene preglede tveganj, ki jim je nadzorovana banka izpostavljena, ter njihovemu obvladovanju. Poleg inšpekcijskih pregledov direktorat izvaja tudi stresne teste in z analiziranjem podatkov prispeva k učinkovitemu odločanju (Central Bank of Ireland, 2019b, str. 21–22).

Irška centralna banka z letnimi nadomestili, ki jih zaračuna nadzorovanim bankam le delno pokrije nastale stroške nadzora. Izjema so le tri velike banke, in sicer Bank of Ireland, Allied Irish Banks ter Permanent TSB, ki 100 % pokrivajo stroške nadzora, nastale z izvajanjem nadzora s strani irske centralne banke nad njihovim poslovanjem. Cilj irske centralne banke je, da bi vse nadzorovane banke, kot tudi vse ostale institucije, ki so pod njenim nadzorom, v celoti pokrivalo nastale stroške nadzora. Ta cilj naj bi nadzorovane banke dosegle že v letu 2021 s 100 % pokritjem stroškov nadzora, nastalih v predhodnem letu. Ostale nadzorovane institucije pa bi cilj izpolnile do leta 2024 (Pogatchnik, 2019). Poleg celotnega pokritja nastalih stroškov, se je irška centralna banka odločila, da bo pri zaračunavanju letnih nadomestil za nadzor upoštevala dejanske stroške, ki so nastali z izvajanjem nadzora in ne več načrtovanih, ki so temeljili na oceni. Sprememba zaračunavanja nadomestil na podlagi dejanskih stroškov, ki so nastali v posameznem letu, prinaša tudi spremembo v obdobju njihovega zaračunavanja, in sicer stroški nadzora za posamezno leto ne bodo povrnjeni v istem letu, kot je bila to praksa do leta 2018, ampak bodo zaračunani in povrnjeni v prihodnjem letu, ko bodo dejanski stroški posameznega leta že znani (Central Bank of Ireland, 2019c, str. 3).

V izračunu nadomestila za nadzor irška centralna banka upošteva neposredne stroške, ki so nastali z izvajanjem nadzorniških aktivnosti v posameznem letu, za katerega nadomestilo zaračunava. Poleg teh pa so v izračunu upoštevani tudi posredni stroški, kot so na primer strošek informacijske tehnologije, strošek notranje revizije, strošek računovodstva in podobno. Torej so med posredne stroške zajeti stroški storitev podpornih oddelkov oziroma služb znotraj centralne banke. Ker posrednih stroškov ni moč direktno pripisati posamezni aktivnosti, irška centralna banka s pomočjo ključev določi, kolikšen delež posrednih

stroškov se pripiše posamezni aktivnosti. Ključni, na podlagi katerih se razdeli posredne stroške, pa temeljijo na zasedenosti prostorov, številu računalnikov, ki so v rabi zaposlenih ter številu zaposlenih (Central Bank of Ireland, 2019a, str. 252–254).

4.2.4 Italija

Vlogo pristojnega nacionalnega organa za izvajanje nadzora nad bankami in ostalimi institucijami, ki opravljajo finančne storitve, ima v Italiji centralna banka (Banca d'Italia). Nadzorniške naloge opravlja Generalni direktorat za finančni nadzor in regulacijo, ki deluje znotraj centralne banke (Banca d'Italia, brez datuma a). Generalni direktorat tako izvaja neposreden nadzor nad tistimi bankami v Italiji, ki niso neposredno nadzirane s strani ECB ter ocenjuje tveganja, ki so jim izpostavljena pri poslovanju (Banca d'Italia, 2020). Poleg inšpekcijskih pregledov, ki jih centralna banka opravlja v nadzorovanih bankah, ima tudi pristojnost za izdajanje nadzornih ukrepov, prek dokumentacije, ki jo predložijo nadzorovane banke, pa ocenjujejo kakovost in pravilnost podatkov ter se poglobljeje seznanjajo s poslovanjem posamezne banke (Banca d'Italia, brez datuma b).

Nadzor nad poslovanjem bank, ki ga italijanska centralna banka izvaja prek inšpekcijskih pregledov, je prilagojen vsaki banki posebej, in sicer glede na njeno velikost in kompleksnost. Pri izvajanju pregledov se osredotoča predvsem na nadzor tveganj, ki jim je banka izpostavljena, vodstvu banke ter notranjim kontrolam, ki jih vzpostavi posamezna banka. Inšpekcijski pregledi se glede na namen medsebojno razlikujejo, in sicer gre lahko za vsesplošen pregled poslovanja, pregled le določenega dela poslovanja ali pa gre za tako imenovani "follow-up" pregled, s katerim se preveri, če je posamezna banka odpravila pomanjkljivosti, na katere je pri izvajanju nadzora opozorila centralna banka (Banca d'Italia, brez datuma b).

4.2.5 Litva

Nadzor nad bančnim sistemom izvaja litvanska centralna banka, ki si v okviru funkcije nadzornega organa prizadeva zagotoviti stabilnost in kredibilnost litvanskega finančnega sistema. Nadzorniške naloge so znotraj centralne banke organizirane v okviru treh oddelkov, in sicer oddelka za bančni in zavarovalni nadzor, oddelka za nadzor trga ter oddelka za pravne in licenčne zadeve (Bank of Lithuania, 2020).

Pristojnosti, ki jih ima litvanska centralna banka kot nadzorni organ litvanskega bančnega sistema so (Bank of Lithuania, 2017):

- izdaja dovoljenj za opravljanje bančnih storitev;
- pregled in ocenjevanje dokumentacije, ki jo predložijo nadzorovane banke;
- izvajanje inšpekcijskih pregledov v nadzorovanih bankah.

Pri nadzoru upoštevajo pristop na osnovi tveganja, kar pomeni, da so sistemsko najpomembnejše banke oziroma tiste, ki predstavljajo največje tveganje, deležne intenzivnejšega nadzora od sistemsko manj pomembnih oziroma manj tveganih bank. Nadzorovane banke so razdeljene v štiri skupine, in sicer prvo skupino sestavljajo banke, ki so deležne intenzivnejše obravnave, intenzivnost nadzora pa se zmanjšuje s prehajanjem med skupinami. Torej so v četrto skupino razporejene tiste banke, ki so bodisi sistemsko manj pomembne bodisi manj tvegane (Bank of Lithuania, 2017).

Področje zaračunavanja letnih nadomestil za nadzor ureja zakon o litvanski banki. Litvanska centralna banka nadzorovanim bankam zaračunava letna nadomestila za nadzor, vendar z zaračunanimi nadomestili le delno pokrije nastale stroške. Razliko do 100 % kritja stroškov, ki so nastali z izvajanjem nadzorniških aktivnosti, krije z lastnimi sredstvi (Bank of Lithuania, 2019, str. 65).

4.2.6 Portugalska

Na Portugalskem nadzor nad bančnim sistemom izvaja portugalska centralna banka (Banco de Portugal), aktivnosti, ki jih kot nadzorni organ izvaja, pa vključujejo (Banco de Portugal, brez datuma a):

- izvajanje inšpekcijskih pregledov v nadzorovanih bankah;
- izvajanje pregledov poslovanja prek zbranih podatkov, ki jih centralni banki poročajo nadzorovanje banke;
- preverjanje skladnosti poslovanja nadzorovanih bank z zakonodajo;
- izdajanje nadzorniških ukrepov.

Temeljni cilj, ki ga z izvajanjem nadzora želi doseči, je stabilnost celotnega finančnega sistema, poleg tega pa zagotavljanje, da so vse banke, ki so prisotne na portugalskem finančnem trgu, plačilno sposobne in stabilne. Da pa bi to lahko dosegla in bi bil nadzor, ki ga izvaja nad bančnim sistemom, čim bolj učinkovit, sledi različnim načelom, ki prispevajo k doseganju zastavljenih ciljev (Banco de Portugal, brez datuma b):

- Načelo proaktivnosti in pravočasnosti zagotavlja, da s spremljanjem poslovanja bank z raznimi nadzorniškimi aktivnostmi proaktivno in pravočasno sprejema ukrepe za preprečitev morebitnih težav, ki bi se lahko pojavile.
- Načelo na osnovi tveganj ter načelo sorazmernosti, ki zagotavljata, da portugalska centralna banka pri izvajanju nadzora upošteva velikost, kompleksnost ter tveganost posamezne banke in glede na našteto prilagodi nadzorniške aktivnosti.
- Načelo neodvisnosti, ki zagotavlja da portugalska centralna banka deluje povsem neodvisno.
- Načelo zakonitosti, ki zagotavlja, da deluje skladno z zakonodajo.

4.2.7 Slovaška

Na Slovaškem nadzor nad bančnim sistemom izvaja slovaška centralna banka (Národná banka Slovenska), ki vlogo nacionalnega nadzornika opravlja od leta 2006 dalje. Poleg nadzora nad poslovanjem bank izvaja nadzor tudi nad poslovanjem ostalih udeležencev na slovaškem finančnem trgu. S spremljanjem udeležencev, ki poslujejo na finančnem trgu, skrbi za prepoznavanje tveganj ter ukrepanje, s čimer zagotavlja stabilnost in kredibilnost celotnega finančnega sistema (Národná banka Slovenska, brez datuma).

Aktivnosti, ki jih izvaja v okviru bančnega nadzora, so (Národná banka Slovenska, brez datuma):

- preverjanje skladnosti poslovanja nadzorovanih bank z nacionalno zakonodajo in zakonodajo EU;
- izdajanje dovoljenj za opravljanje bančnih storitev;
- izdajanje nadzorniških ukrepov;
- izvajanje inšpekcijskih pregledov v nadzorovanih bankah;
- izdajanje smernic in priporočil.

Področje zaračunavanja letnih nadomestil tako bankam kot ostalim subjektom, katerih poslovanje je pod nadzorom slovaške centralne banke, ureja zakon o nadzoru finančnega trga, ki v 40. členu določa, da slovaška centralna banka tako nadzorovanim bankam kot ostalim subjektom nadzora zaračuna nadomestilo za nadzor, s katerimi krije nastale stroške nadzora.

4.2.8 Španija

V Španiji nadzor nad bančnim sistemom izvaja španska centralna banka (Banco de España), ki neposredno skrbi za stabilno poslovanje tistih bančnih institucij, ki se po merilih EMN uvrščajo med manj pomembne in poslujejo na španskem finančnem trgu. Poleg izvajanja nadzora nad bančnimi institucijami izvaja nadzor tudi nad ostalimi finančnimi institucijami, ki so prisotne na španskem finančnem trgu (Banco de España, 2020, str. 35).

Izvedba nadzorniških aktivnosti, ki jih španska centralna banka izvaja v okviru nadzora finančnega trga, je organizirana v okviru štirih direktorátov, ki so zadolženi za izvedbo nalog z različnih področij. V okviru bančnega nadzora izvajajo naslednje aktivnosti (Banco de España, 2020, str. 38–40):

- inšpekcijske preglede v nadzorovanih bankah;
- ocenjevanje likvidnosti nadzorovanih bank;
- ocenjevanje poslovnih modelov nadzorovanih bank;
- preverjanje skladnosti poslovanja nadzorovanih bank z zakonodajo.

V okviru rednih aktivnosti španska centralna banka izvaja nadzor nad poslovanjem bank periodično, in sicer bodisi četrtno bodisi polletno, spremljanje poslovanja pa izvaja skladno z načelom sorazmernosti. Torej upošteva profil tveganosti posamezne banke, njeno velikost ter poslovni model. Tiste banke, ki so manj tvegane, manjše ali pa njihov poslovni model to omogoča, so pod tako imenovanim poenostavljenim nadzorom, ki temelji na uporabi podatkov, vključenih v poročanje bank španski centralni banki, ter podatkov iz centralnega kreditnega registra španske centralne banke z namenom odkrivanja morebitnih težav z likvidnostjo, solventnostjo ali vzdržnostjo poslovnega modela posamezne banke (Banco de España, 2020, str. 61).

4.2.9 Nizozemska

Vlogo pristojnega nacionalnega organa za nadzor nad bančnim sistemom ima na Nizozemskem centralna banka (De Nederlandsche Bank), ki neposredno nadzoruje poslovanje tistih bank, ki se po merilih EMN ne uvrstijo med pomembne. Kot nadzorni organ bančnega sistema opravlja naslednje aktivnosti (De Nederlandsche Bank, 2019b, str. 12–13):

- spremlja raven kapitala in likvidnost nadzorovanih bank;
- izvaja inšpekcijske preglede v nadzorovanih bankah;
- izvaja pregled poslovanja prek zbranih podatkov, ki jih centralni banki poročajo nadzorovanje banke;
- ocenjuje vodstvo v nadzorovanih bankah.

Da bi izvajanje nadzora potekalo čim bolj učinkovito, pri svojem delu sledi različnim načelom, ki prispevajo k učinkovitosti. Temeljno načelo, ki mu sledi je, načelo na osnovi tveganj, ki zagotavlja, da je intenziteta nadzora sorazmerna tveganju banke in ta ni pogojena z njeno velikostjo. Kar pomeni, da velike banke niso avtomatsko deležne intenzivnejšega nadzora s strani nizozemske centralne banke, temveč ima lahko manjša banka poslovni model z večjim tveganjem v primerjavi s poslovnim modelom večje banke. Da bi lahko nizozemska centralna banka opredelila nadzorniške naloge, ki imajo prednost pred ostalimi, najprej z različnimi pristopi oceni tveganje posamezne banke, nato pa ocenjena tveganja pretvori v prednostne naloge. Na podlagi prednostnih nalog se oblikujejo tudi delovni načrti za preglede posameznih bank. Poleg načela, ki je osnovano na tveganju pri izvajanju nadzorniških aktivnosti, nizozemska centralna banka sledi načelu sorazmernosti, s katerim med drugim določi tudi pogostost inšpekcijskih pregledov v posamezni banki ter pogostost poročanja posamezne banke nizozemski centralni banki. Nizozemska centralna banka nadzorovane banke razporeja v tri skupine, ki jih sestavljajo banke z različno stopnjo tveganja oziroma različno ravno prednosti obravnave. Prvo skupino sestavljajo banke, ki imajo nizko prednost obravnave, drugo skupino sestavljajo banke s srednjo prednostjo obravnave, tretjo, zadnjo skupino pa sestavljajo banke z višjo prednostjo obravnave. Torej so nadzorniške aktivnosti pogostejše za banke, ki se uvrstijo v tretjo skupino, za njih pa velja,

da so bolj tvegane, večje oziroma bolj kompleksne (De Nederlandsche Bank, 2019b, str. 12–13). Stroške nadzora, ki nastanejo v posameznem letu z izvajanjem nadzorniških aktivnosti, pa nizozemska centralna banka krije z zaračunavanjem letnih nadomestil nadzorovanim bankam (De Nederlandsche Bank, 2019a, str. 181).

4.2.10 Francija

V Franciji je izvajanje nadzora nad bančnim sistemom urejeno v okviru francoske centralne banke (Banque de France), vendar se organizacija izvajanja nadzorniških aktivnosti razlikuje od organizacije v ostalih državah evroobmočja. Nadzorniških aktivnosti francoska centralna banka ne izvaja v okviru posameznega oddelka znotraj banke, kot je praksa pri ostalih centralnih bankah v evroobmočju, ki opravljajo funkcijo nacionalnega nadzornika, temveč pod okriljem francoske centralne banke deluje neodvisni organ Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (v nadaljevanju ACPR), ki je med drugim zadolžen tudi za izvajanje nadzora nad francoskim bančnim sistemom (Banque de France, 2019, str. 36). ACPR je bil dokončno oblikovan leta 2013, ko je poleg vloge nadzornega organa pridobil pristojnost dodeljevanja licenc za opravljanje bančnih storitev. Razlog za ustanovitev je bila zadnja svetovna finančna kriza, ki je pokazala pomanjkljivosti v nadzoru bank. ACPR je zadolžen za ohranjanje finančne stabilnosti tako bančnega kot tudi celotnega finančnega sistema z namenom, da bi preprečili morebitne finančne krize (Banque de France, 2017, str. 4).

Kljub neodvisnosti ACPR, tako pri izvajanju nalog kot tudi finančni neodvisnosti, ji francoska centralna banka zagotavlja človeške vire, informacijsko tehnologijo ter ostale vire, potrebne za njeno delovanje (Banque de France, 2017, str. 4).

Nadzorniške naloge, ki jih ACPR opravlja v okviru nadzora, vključujejo izvajanje nadzora nad poslovanjem nadzorovanih bank, izdajo dovoljenj za opravljanje bančnih storitev ter preverjanje skladnosti poslovanja nadzorovanih bank z zakonodajo (Comply Advantage, brez datuma a).

ACPR ima lasten proračun in se praviloma financira le z nadomestili za nadzor, ki jih zaračunava nadzorovanim subjektom, izjemoma pa lahko prejme tudi sredstva s strani francoske centralne banke (Banque de France, 2017, str. 8).

4.2.11 Belgija

V Belgiji je nadzor nad bančnim sistemom pod okriljem belgijske centralne banke (Nationale Bank van België), ki izvaja neposredni nadzor nad bankami, ki se po merilih EMN uvrščajo med manj pomembne. Aktivnosti, ki jih centralna banka izvaja kot nadzorni organ belgijskega bančnega sistema, vključujejo (National Bank of Belgium, 2019b, str. 237–238):

- izvajanje inšpekcijskih pregledov v nadzorovanih bankah;
- preverjanje skladnosti poslovanja nadzorovanih bank z zakonodajo;
- ocenjevanje vodstva v nadzorovanih bankah;
- ocenjevanje dokumentacije, ki jo centralna banka pridobi od nadzorovanih bank;
- ocenjevanje vlog za izdajo dovoljenja za opravljanje bančnih storitev.

Stroške, ki nastanejo z izvajanjem nadzorniških aktivnosti, belgijska centralna banka krije z letnimi nadomestili za nadzor, ki jih zračuna nadzorovanim subjektom. Banke, ki so pod neposrednim nadzorom centralne banke, v celoti krijejo stroške, ki so nastali z izvajanjem nadzora nad njihovim poslovanjem (National Bank of Belgium, 2019a, str. 107).

4.3 Funkcija nadzora pod okriljem ločenega nadzornega organa

V podpoglavju 4.3 bom predstavila ureditev bančnega nadzora v državah evroobmočja, kjer funkcijo nacionalnega nadzornega organa izvaja ločen nadzorni organ. Ureditev, kjer je nadzor bančnega sistema pod okriljem ločenega nadzornega organa, imajo štiri države, in sicer Estonija, Finska, Latvija ter Malta.

4.3.1 Estonija

V Estoniji je funkcija nadzora nad bančnim sistemom organizirana v okviru ločenega nadzornega organa (Finantsinspeksioon), ki nadzoruje poslovanje tistih bank, ki niso neposredno nadzorovane s strani ECB. Nadzor, poleg bančnega sistema, izvaja tudi nad poslovanjem zavarovalnic, pokojninskih skladov, plačilnih institucij ter investicijskih skladov. Cilj, ki ga z izvajanjem nadzora estonski nadzorni organ želi doseči, je zagotoviti stabilne in kakovostne storitve, ki jih nudijo tako banke kot ostali subjekti, ki delujejo na estonskem finančnem trgu. Z ohranjanjem stabilnosti finančnega sistema pa povečuje tudi zaupanje javnosti v finančni sistem (Finantsinspeksioon, 2021).

Estonski nadzorni organ je pri sprejemanju odločitev povsem neodvisen in svoje delo opravlja izključno v interesu javnosti. Ima lasten proračun, stroške, ki nastajajo z delovanjem organa, pa krije z letnimi nadomestili za nadzor, ki jih za posamezno leto nadzora zaračunava tako bankam kot tudi ostalim institucijam, ter prihodki od taks, ki jih prav tako plačajo subjekti, prisotni na estonskem finančnem trgu (Finantsinspeksioon, 2019, str. 11).

4.3.2 Finska

Leta 2009 je bil na Finskem ustanovljen finančni nadzorni organ Finnish Financial Supervisory Authority (v nadaljevanju FIN-FSA), ki je rezultat združitve nekdanjega organa za finančni nadzor ter organa za zavarovalni nadzor (Financial Supervisory Authority, 2018). Kljub temu da je za stabilnost finančnega sistema odgovorna tudi finska centralna banka, ki skupaj z FIN-FSA ocenjuje tveganja, je glavni organ odgovoren za nadzor bank in ostalih

institucij, ki so v njegovi pristojnosti FIN-FSA in je pri sprejemanju nadzorniških odločitev povsem neodvisen (Bank of Finland, brez datuma). Poleg izvajanja nadzora nad poslovanjem bank, ki so prisotne na finskem finančnem trgu in niso neposredno nadzirane s strani ECB, FIN-FSA izvaja nadzor tudi nad zavarovalnicami, pokojninskimi skladi ter družbami za upravljanje premoženja (Financial Supervisory Authority, brez datuma).

Z zakonom o organu za finančni nadzor so opredeljene naloge, ki jih FIN-FSA kot nadzorni organ izvaja, in sicer med drugim zajemajo izdajo dovoljenj za opravljanje storitev, zbiranje in preverjanje informacij s strani nadzorovanih institucij ter izdajanje ukrepov (Lauha, Huotilainen, Valtanen & Lagus, 2020).

Cilji, ki jih z izvajanjem nadzorniških nalog želi doseči, pa so naslednji (Financial Supervisory Authority, brez datuma):

- stabilno poslovanje vseh nadzorovanih institucij;
- povečanje zaupanja javnosti v finančni sistem in
- spodbuda, da nadzorovane institucije poslujejo skladno z zakonodajnimi okviri.

FIN-FSA v celoti pokriva stroške, nastale z izvajanjem nadzorniških nalog, vendar jih v polnem znesku ne krijejo nadzorovane banke in ostale institucije, nad poslovanjem katerih FIN-FSA izvaja nadzor, temveč jih med drugim delno krije tudi finska centralna banka. Nadzorovane banke in ostali subjekti nadzora običajno krijejo 90 % nastalih stroškov nadzora, in sicer z letnimi nadomestili za nadzor, ki jih zaračuna FIN-FSA, 5 % je kritih s prejetimi prihodki od taks, preostalih 5 % do popolnega kritja nastalih stroškov nadzora za posamezno leto pa krije finska centralna banka. FIN-FSA pri izračunu letnih nadomestil za nadzor, s katerimi krije nastale stroške nadzora v posameznem letu, upošteva tudi prihodke od taks ter morebitne presežke oziroma primanjkljaje iz prejšnjih obračunskih let (Financial Supervisory Authority, 2019b).

4.3.3 Latvija

Od leta 2001 dalje nadzor nad institucijami, ki ponujajo finančne storitve v Latviji, izvaja avtonomni nadzorni organ Financial and Capital Market Commission (v nadaljevanju FCMC), ki skrbi za stabilnost, konkurenčnost in razvoj finančnih trgov. Poleg bank, ki so prisotne na latvijskem finančnem trgu, izvaja nadzor tudi nad poslovanjem zavarovalnic, pokojninskih skladov, plačilnih institucij ter udeležencev na trgu finančnih inštrumentov (Financial and Capital Market Commission, brez datuma, str. 1–8).

Temeljno načelo nadzora je pravočasno zaznavanje morebitnih težav bodisi na finančnem trgu kot celoti bodisi pri posameznemu udeležencu trga ter takojšnje ukrepanje s strani nadzornega organa, ki poda mnenje o zaznanih težavah in poskrbi za njihovo odpravo. Da bi FCMC zagotovila stabilnost latvijskega finančnega trga, neprekinjeno in celovito nadzira

udeležence na trgu, tako da (Financial and Capital Market Commission, brez datuma, str. 14):

- določi prednostne nadzorniške aktivnosti za vse finančne sektorje na podlagi ocene tveganja ter trendov na finančnem trgu;
- razvija nadzorniške programe na podlagi predhodno opredeljenih prednostnih aktivnosti – nadzorniške programe razvije tako za vsak sektor kot tudi za vsakega posameznega udeleženca na trgu;
- zagotavlja, da na trg vstopijo le tisti s trdno kapitalsko osnovo ter jasno in izvedljivo strategijo;
- izvaja nadzor prek raznih analiz ter preverja skladnosti poslovanja nadzorovanih institucij z zakonodajo;
- izvaja inšpekcijske preglede v nadzorovanih institucijah;
- v primeru zaznavanja kršitev s strani udeležencev na trgu pravočasno uvede preventivne in korektivne ukrepe za kršitelje.

Z zakonom o FCMC je določeno, da se aktivnosti, ki jih FCMC izvaja, financirajo izključno s plačili, ki jih udeležencem na latvijskem finančnem trgu zaračuna FCMC. Sprva se je FCMC financiral delno s plačili nadzorovanih subjektov, delno iz državnega proračuna, a je s 1. januarjem 2007 bilo ukinjeno financiranje iz državnega proračuna (Latvijas Banka, 2001).

Trenutno je vloga nacionalnega nadzornega organa dodeljena FCMC, a se obeta sprememba, ki bo najverjetneje stopila v veljavo v letih 2022 in 2023. Sprememba bi tako prinesla združitev trenutnega nadzornega organa FCMC z latvijsko centralno banko. Združitev bi po mnenju latvijskega ministrstva za finance prinesla več koristi, med drugim bi se zmanjšali tudi stroški, ki nastajajo z izvajanjem nadzorniških aktivnosti. Preden bi sprememba stopila v veljavo, pa je potrebna še specifična razdelitev nalog, pravic ter odgovornosti obeh institucij, da bi lahko združitev realizirali (Latvian Public Broadcasting, 2020).

4.3.4 Malta

Nadzor nad poslovanjem bank in ostalih institucij, ki ponujajo finančne storitve na malteškem finančnem trgu, od leta 2002 izvaja organ za finančni nadzor Malta Financial Services Authority (v nadaljevanju MFSA). MFSA je bil ustanovljen že leta 1994 kot malteški center za finančne storitve, a mu sprva vloga nacionalnega nadzornega organa ni bila dodeljena v celoti. Do leta 2002 je bila vloga nacionalnega nadzornega organa razdeljena med več institucij, in sicer so nadzorniške naloge izvajali malteška centralna banka, malteška borza, ministrstvo za finance ter malteški center za finančne storitve. Leta 2002 pa je MFSA v celoti prevzel izvajanje nadzorniških nalog in v vlogi nacionalnega nadzornika nastopa še dandanes. MFSA ima pri izvajanju nadzora popolno avtonomijo, na letni ravni pa o opravljenem delu poroča parlamentu (Malta Financial Services Authority, 2019, str. 5–6).

Pri izvajanju nadzorniških aktivnosti MFSA sledi pristopu, ki je osnovan na tveganju, kar pomeni, da nadzorniške aktivnosti usmerja predvsem na tista področja, ki predstavljajo največje tveganje za celotni finančni trg, z namenom zmanjšanja kršitev s strani nadzorovanih subjektov ter povečanja zaupanja javnosti v stabilnost finančnega trga. Pristop na osnovi tveganj pa dopolnjuje načelo sorazmernosti, ki določa obseg nadzorniških aktivnosti za posamezno nadzorovano institucijo. V kolikšnem obsegu bo posamezna institucija deležna nadzora, je odvisno od narave in obsega poslovnih dejavnosti posamezne institucije kot tudi njenega profila tveganosti (Malta Financial Services Authority, brez datuma, str. 6).

5 EMPIRIČNA ANALIZA

V empiričnem delu magistrskega dela sem se osredotočila na primerjalno analizo zaračunavanja stroškov nadzora, in sicer sem analizo razdelila na dva dela. V prvem delu sem se osredotočila na gibanje stroškov nadzora ter letnih nadomestil za nadzor znotraj posamezne države, ki so zajete v vzorec, v drugem delu pa sem podatke primerjale med izbranimi državami. V analizo po posameznih državah sem vključila tudi podatke za ECB.

5.1 Namen in cilj analize

Namen empirične analize je analizirati zaračunavanje stroškov nadzora v okviru letnih nadomestil za nadzor znotraj EMN, natančneje v državah evroobmočja. Javno dostopnih raziskav na omenjenem področju ni veliko, zato bi z analizo širša množica imela možnost vpogleda v stroškovni del nadzora nad bančnim sistemom.

Poglavitni cilj v empiričnem delu magistrskega dela je izvesti primerjalno analizo zaračunavanja stroškov nadzora v državah evroobmočja, z metodologijo, ki je opisana v naslednjem poglavju, in ugotoviti, kakšne so razlike med posameznimi državami evroobmočja. Cilj je tudi ugotoviti, ali je prišlo do bistvenih sprememb v višini letnih nadomestil za nadzor po letu 2014, ko je bil uveljavljen EMN. Cilja empirične analize temeljita na dveh hipotezah, ki ju z izvedeno analizo želim potrditi oziroma ovreči:

H1: Vsi pristojni nacionalni organi za nadzor v državah evroobmočja poslovnim bankam zaračunavajo stroške, ki nastajajo iz naslova nadzorniških nalog.

H2: Po uvedbi enotnega mehanizma nadzora ni prišlo do bistvenih sprememb v višini letnih nadomestil, ki jih pristojni nacionalni organi zaračunavajo poslovnim bankam.

5.2 Metodologija

Po teoretični predstavitvi ureditev zaračunavanja stroškov nadzora poslovnim bankam znotraj enotnega mehanizma nadzora oziroma v državah evroobmočja iz predhodnih

poglavij, se bom v tem poglavju osredotočila na primerjalno analizo zaračunavanja stroškov nadzora. Prvi del analize bo osredotočen na gibanje stroškov in letnih nadomestil za nadzor ter zaračunavanje stroškov znotraj posamezne države v preučevanem obdobju, v drugem delu analize pa bom primerjala podatke med državami evroobmočja, ki so bile zajete v vzorec. Obe primerjavi bosta izvedeni za obdobje devetih let. Primerjalno obdobje se nanaša od vključno leta 2010 pa do vključno leta 2018, v tem obdobju pa je ključno leto 2014, ko je bil uveljavljen EMN. V državah, kjer si funkcijo nacionalnega nadzornega organa delita dve instituciji, bom, kjer je to izvedljivo zaradi dostopnosti podatkov, podatke predstavila ločeno za vsak nadzorni organ posebej.

Idealen vzorec, na podlagi katerega bi bila primerjalna analiza izvedena, bi temeljil na vseh 19 državah evroobmočja in vseh 22 nacionalnih nadzornih organih, ki delujejo znotraj teh. Ker pa večina nacionalnih nadzornih organov v letnih poročilih ne razkriva podatkov, potrebnih za analizo, je vzorec bistveno manjši. Torej so v vzorec zajeti vsi nacionalni nadzorni organi (tj. 11 od 22) oziroma 10 držav, za katere sem lahko pridobila podatke, potrebne za izvedbo analize, prav tako pa sem v vzorec vključila tudi podatke za ECB, ki je po letu 2014 prevzela neposreden nadzor nad poslovanjem bank, ki se uvrščajo med pomembnejše.

V vzorec sem zajela naslednje države evroobmočja oziroma nacionalne nadzorne organe, ki delujejo znotraj teh, vključno z ECB:

- Avstrija (FMA, centralna banka),
- Ciper (centralna banka),
- Estonija (Finantsinspeksioon),
- Finska (FIN-FSA),
- Francija (centralna banka),
- Irska (centralna banka),
- Latvija (FCMC),
- Litva (centralna banka),
- Nemčija (BaFin),
- Nizozemska (centralna banka),
- ECB.

Za vsakega nacionalnega nadzornega organa države članice sem pridobila letna poročila (če so bila na voljo) za obdobje od leta 2010 do leta 2018, od koder sem črpala naslednje podatke za primerjalno analizo:

- višina in sestava stroškov nadzora;
- višina in sestava prihodkov;
- višina letnih nadomestil, zaračunanih bankam.

Najprej sem po posameznem nacionalnemu nadzornemu organu analizirala zaračunavanje stroškov nadzora ter gibanje stroškov nadzora in višino zaračunanih nadomestil za nadzor.

Nato sem, tam kjer je bilo možno zaradi dostopnosti podatkov, izračunala, kolikšen delež stroškov, ki nastanejo z izvajanjem nadzorniških aktivnosti, je krit z letnimi nadomestili. Izračunane deleže kot tudi celotne stroške in prihodke sem primerjala pred in po uveljavitvi enotnega mehanizma nadzora, da bi ugotovila, ali je morebiti prišlo do bistvenih sprememb. V zadnjem delu analize pa sem podatke primerjala še na ravni izbranih držav.

5.3 Primerjalna analiza po posamezni državi

V primerjalni analizi po posamezni državi se bom osredotočila na gibanje stroškov in letnih nadomestil za nadzor ter zaračunavanje stroškov znotraj posamezne države v preučevanem obdobju, torej od vključno leta 2010 do vključno leta 2018. V vsakem podpoglavju bom predstavila eno državo, oziroma nacionalni nadzorni organ, ki v posamezni državi izvaja nadzor nad poslovanjem bank. Poleg destih držav, ki sem jih zajela v vzorec, bom podatke predstavila tudi za ECB.

5.3.1 Avstrija

Avstrija spada med države evroobmočja, kjer si vlogo nacionalnega nadzornega organa delita avstrijska centralna banka ter FMA. Najprej so predstavljeni podatki za FMA in nato še za avstrijsko centralno banko.

V tabeli 3 so podrobneje prikazani prihodki, s katerimi FMA krije nastale stroške nadzora v posameznem letu, ter stroški, ki so prikazani po posamezni vrsti kot tudi v skupnem znesku.

Tabela 3: Stroški nadzora ter prihodki FMA od 2010 do 2018 (v mio EUR)

Vrsta prihodka/stroškov	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Skupaj prihodki	ni podatka	44,8	47,9	51,0	56,4	61,1	64,6	66,4	69,3	57,7
Državni proračun	ni podatka	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	4,0	4,0	4,0	3,7
Letna nadomestila	ni podatka	38,1	40,7	43,5	46,2	53,1	56,5	57,6	60,1	49,5
Prihodki od taks, drugi prihodki	ni podatka	3,2	3,7	4,0	6,7	4,5	4,1	4,8	5,2	4,5
Skupaj stroški	ni podatka	44,8	48,0	51,0	56,3	61,2	64,7	66,4	69,3	57,7
Stroški dela	ni podatka	26,7	28,9	31,5	34,9	37,8	39,5	41,3	43,7	35,5
Materialni stroški	ni podatka	17,0	17,9	18,3	20,0	21,7	23,2	23,2	23,9	20,7
Amortizacija in drugi odhodki	ni podatka	1,1	1,2	1,2	1,4	1,7	2,0	1,9	1,7	1,5
% kritja stroškov	ni podatka	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Vir: Austrian Financial Market Authority (brez datuma a, str. 185–186), Austrian Financial Market Authority (brez datuma b, str. 113), Austrian Financial Market Authority (brez datuma d, str. 3), lastno delo.

FMA se ne financira izključno z letnimi nadomestili, ki jih zaračuna tako bankam, katerih poslovanje nadzoruje, kot tudi ostalim institucijam, prisotnih na avstrijskem finančnem trgu,

temveč stroške nadzora krije tudi z ostalimi prihodki. Ostale prihodke sestavljajo znesek, ki ga FMA letno prejme iz državnega proračuna, prihodki od taks, ki jih prav tako plačajo udeleženci na finančnem tegu, ter drugi prihodki. Največji delež stroškov krije z letnimi nadomestili za nadzor, v obdobju od leta 2011 do 2018 pa delež kritja z letnimi nadomestili v povprečju znaša 86 %. Iz tabele 3 je razvidno, da z vsemi zgoraj naštetimi prihodki 100 % krije nastale stroške nadzora v posameznem letu. FMA v letnih poročilih razkriva, da stroške nadzora sestavljajo stroški dela, materialni stroški ter strošek amortizacije in drugi odhodki. Največji del v skupnem znesku stroškov predstavljajo stroški dela skozi celotno opazovano obdobje, ki so v povprečju znašali 35,5 milijona EUR, sledijo jim materialni stroški, ki so povprečno znašali 20,7 milijona EUR. Strošek amortizacije in drugi odhodki so v primerjavi s stroški dela in materialnimi stroški občutno nižji, in sicer so v povprečju znašali 1,5 milijona EUR.

Tabela 4: Stroški nadzora ter prihodki od nadomestil FMA od 2010 do 2018 (v mio EUR)

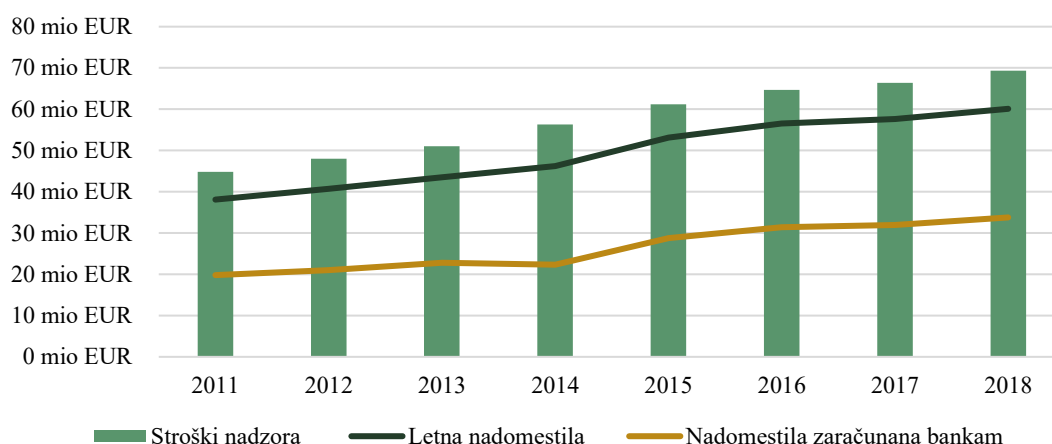
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Stroški nadzora	ni podatka	44,8	48,0	51,0	56,3	61,2	64,7	66,4	69,3	57,7
Letna nadomestila	ni podatka	38,1	40,7	43,5	46,2	53,1	56,5	57,6	60,1	49,5
% kritja stroškov	ni podatka	85 %	85 %	85 %	82 %	87 %	87 %	87 %	87 %	86 %

Vir: Austrian Financial Market Authority (brez datuma a, str. 185–186), Austrian Financial Market Authority (brez datuma b, str. 113), Austrian Financial Market Authority (brez datuma d, str. 3), lastno delo.

V tabeli 4 so prikazani stroški nadzora ter prihodki od letnih nadomestil od leta 2011 do 2018, za leto 2010 podatkov ni na voljo. Iz tabele je razvidno, da z letnimi nadomestili za nadzor FMA ne krije nastalih stroškov v celoti, temveč se delež kritja giblje med 82 % in 87 %. Iz tega lahko zaključimo, da kljub temu, da stroške nadzora ne krije v celoti z letnimi nadomestili, s temi krije večino nastalih stroškov, manjši delež kritja pa predstavljajo drugi prihodki.

Stroški nadzora kot tudi letna nadomestila v skupnem znesku skozi celotno opazovano obdobje beležijo rast, in sicer povprečna stopnja rasti pri obeh znaša 7 %, medtem ko letna nadomestila, zaračunana bankam, skoraj vsa opazovana leta beležijo rast, v povprečju 8 %, z izjemo leta 2014, ko je bil znesek letnega nadomestila, zaračunan bankam, za 0,4 milijona EUR nižji kot leto poprej. Najvišjo rast so stroški nadzora dosegli v letu 2014, ko so bili za 5,3 milijona EUR višji kot v letu 2013. FMA v letnem poročilu ne razkriva razloga za rast. Gibanje stroškov nadzora ter letnih nadomestil skozi opazovano obdobje je prikazano na sliki 1.

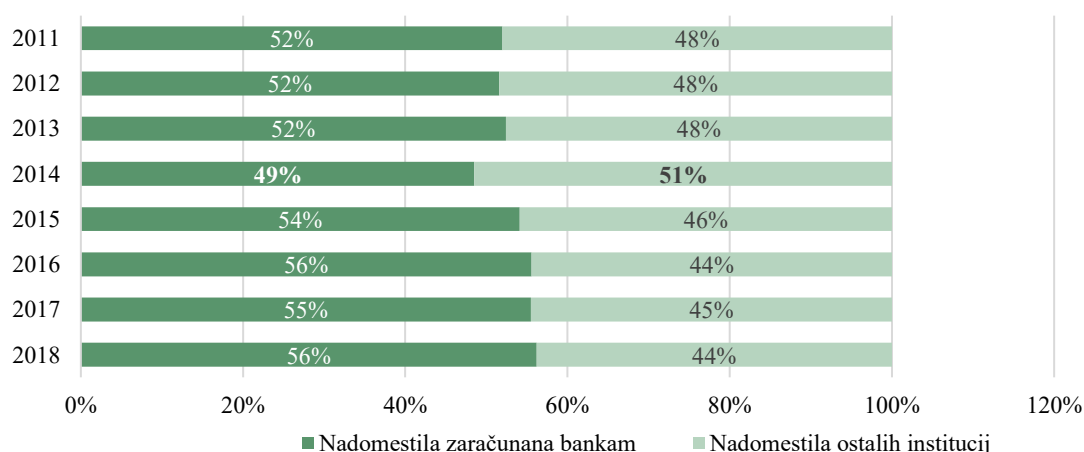
Slika 1: Gibanje stroškov nadzora ter nadomestil FMA od 2011 do 2018

Vir: Austrian Financial Market Authority (brez datuma a, str. 185–186), Austrian Financial Market Authority (brez datuma c, str. 154), Austrian Financial Market Authority (brez datuma d, str. 3), Austrian Financial Market Authority (2018, str. 2), Austrian Financial Market Authority (2019, str. 3), lastno delo.

Delež letnih nadomestil se s strani bank, gledano na skupen znesek letnih nadomestil vseh nadzorovanih institucij, v opazovanem obdobju giblje med 49 % in 56 %, kar nakazuje na to, da je večinski del vsote stroškov nadzora nastal iz naslova izvajanja nadzora nad poslovanjem bank. Le v letu 2014 je opaziti, da je bil odstotek kritja stroškov nadzora s strani bank nižji kot skupen delež kritja ostalih institucij, in sicer so banke v letu 2014 krile 49 % stroškov, medtem ko so ostale institucije skupaj krile 51 % stroškov (glej sliko 2).

Slika 2: Delež nadomestil, zaračunanih bankam in ostalim nadzorovanim institucijam s strani FMA od 2011 do 2018

Vir: Austrian Financial Market Authority (brez datuma a, str. 186), Austrian Financial Market Authority (brez datuma c, str. 154), Austrian Financial Market Authority (brez datuma d, str. 3), Austrian Financial Market Authority (2018, str. 2), Austrian Financial Market Authority (2019, str. 3), lastno delo.

Avstrijska centralna banka stroške nadzora dobi povrnjene s strani FMA, a je znesek, ki ga dobi povrnjen, omejen. Zakonsko je določeno, da avstrijska centralna banka lahko dobi povrnjene direktne stroške, ki so nastali z izvajanjem nadzorniških aktivnosti, vendar znesek ne sme presegati 8 milijonov EUR.

Tabela 5: Direktni stroški avstrijske centralne banke za obdobje od 2010 do 2018 (v mio EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Direktni stroški povrnjeni s strani FMA	ni podatka	ni podatka	ni podatka	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0

Vir: Oesterreichische Nationalbank (2014, str. 113), Oesterreichische Nationalbank (2015, str. 110), Oesterreichische Nationalbank (2016, str. 114), Oesterreichische Nationalbank (2017, str. 110), Oesterreichische Nationalbank (2018, str. 111), Oesterreichische Nationalbank (2019, str. 122), lastno delo.

V letnih poročilih avstrijska centralna banka razkriva znesek, ki ga letno dobi povrnjenega s strani FMA iz naslova izvajanja nadzora. Iz tabele 5 lahko razberemo, da je od leta 2013 do leta 2018 avstrijska centralna banka vsako leto prejela maksimalni znesek, ki ga po zakonu lahko prejme s strani FMA, tj. 8 milijonov EUR za kritje direktnih stroškov nadzora.

Za avstrijsko centralno banko lahko predpostavimo, da leto 2014 ni predstavljajo nobene prelomnice, saj se znesek za kritje stroškov nadzora pred in po uveljavitvi EMN ni spremenil, čeprav imamo na voljo podatek le za eno leto pred uveljavitvijo EMN. Tudi pri FMA ni opaziti, da bi prišlo do drastičnih sprememb v višini letnih nadomestil, zaračunanih bankam, kot tudi v višini stroškov nadzora po uveljavitvi EMN, temveč je opaziti stabilno rast. Lahko zaključimo, da leto 2014 tako za FMA kot avstrijsko centralno banko ne predstavlja večje prelomnice.

5.3.2 Ciper

Ciprska centralna banka izvaja nadzor nad poslovanjem bank in plačilnih institucij. Stroške nadzora krije z letnimi nadomestili za nadzor, a v letnih poročilih razkriva le podatek o višini prihodkov od letnih nadomestil. Podatek o stroških nadzora ni na voljo, zato ni možno določiti, kolikšen del stroškov, nastalih z izvajanjem nadzorniških aktivnosti v posameznem letu, banke krijejo s plačanimi letnimi nadomestili za nadzor. Prav tako je treba upoštevati, da so v prihodkih, prikazanih v tabeli 6, upoštevana tudi nadomestila, ki so bila zaračunana plačilnim institucijam in ne izključno nadomestila, zaračunana bankam, čeprav lahko sklepamo, da večinski del prihodkov od nadomestil pripada bankam.

Tabela 6: Prihodki od letnih nadomestil ciprske centralne banke za obdobje od 2010 do 2018 (v mio EUR)

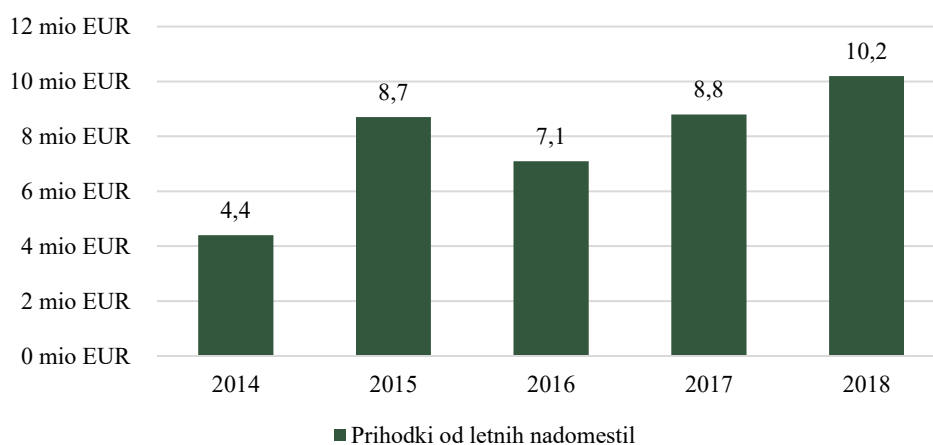
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Prihodki od letnih nadomestil	ni podatka	ni podatka	ni podatka	ni podatka	4,4	8,7	7,1	8,8	10,2	7,8

Vir: Central bank of Cyprus (2016, str. 77), Central bank of Cyprus (2018, str. 75), Central bank of Cyprus (2019, str. 72), lastno delo.

Pred letom 2014 ne poroča o stroških ali prihodkih iz naslova nadzorniških aktivnosti, zato so na sliki 3 prikazana gibanja prihodkov od letnih nadomestil za obdobje petih let, in sicer od leta 2014 do leta 2018. Primerjava zaradi manka podatkov pred in po uveljavitvi EMN ni možna, je pa iz grafičnega prikaza na sliki 3 možno razbrati, da so po letu 2014 skokovito narasli s 4,4 milijonov EUR na 8,7 milijonov EUR, v letu 2016 pa je znova mogoče zaznati manjši upad prihodkov iz naslova nadzorniških aktivnosti. Od leta 2016 do konca opazovanega obdobja je opaziti trend naraščanja prihodkov iz naslova letnih nadomestil za nadzor.

Ciprska centralna banka v letnih poročilih razen višine prihodkov od nadomestil ne razkriva vzrokov, ki vplivajo na njihovo rast oziroma upad. Prav tako v letnih poročilih ne razkriva, kakšno metodologijo uporablja pri izračunu letnih nadomestil, če so upoštevani samo neposredni stroški ali so upoštevani tako neposredni kot posredni stroški. Zaključimo lahko le, da ciprska centralna banka vsaj delno, če ne v celoti krije stroške, ki v posameznem letu nastanejo z izvajanjem nadzorniških aktivnosti, podrobnejšega vpogleda v samo zaračunavanje nadomestil pa ni moč pridobiti. Na sliki 3 je prikazano gibanje prihodkov od letnih nadomestil v opazovanem obdobju.

Slika 3: Gibanje prihodkov od letnih nadomestil ciprske centralne banke v obdobju od 2014 do 2018

Vir: Central bank of Cyprus (2016, str. 77), Central bank of Cyprus (2018, str. 75), Central bank of Cyprus (2019, str. 72), lastno delo.

5.3.3 Estonija

Estonija spada med države, kjer je funkcija nacionalnega nadzornega organa nad bančnim sistemom dodeljena ločenemu nadzornemu organu Finantsinspeksioon. Estonski nadzorni organ v letnih poročilih razkriva podatke o višini stroškov, višini prihodkov od letnih nadomestil ter višini drugih prihodkov. Stroške nadzora razkriva le v skupnem znesku, medtem ko višino prihodkov od letnih nadomestil razkriva po posameznih skupinah nadzorovanih institucij. Iz letnih poročil je moč razbrati, da so v stroške vključene naslednje vrste stroškov: stroški dela, materialni stroški ter drugi stroški. V letnih poročilih estonski nadzorni organ tudi navaja, da so stroški v večji meri kriti iz zaračunanih letnih nadomestil nadzorovanim subjektom ter prihodki od taks.

Tabela 7: Stroški in prihodki estonskega nadzornega organa od 2010 do 2018 (v tisoč EUR)

Vrsta prihodka/stroškov	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Skupaj stroški	3.780,0	3.875,0	4.298,0	4.397,0	5.551,0	5.169,0	5.756,0	6.193,0	6.288,0	5.034,1
Stroški dela	2.529,0	2.607,0	2.767,0	2.958,0	2.942,0	3.252,0	3.751,0	4.012,0	4.089,0	3.211,9
Materialni stroški	1.208,0	1.222,0	1.489,0	1.394,0	2.551,0	1.862,0	1.943,0	2.095,0	2.134,0	1.766,4
Drugi stroški	43,0	46,0	42,0	45,0	58,0	55,0	62,0	86,0	65,0	55,8
Skupaj prihodki	3.797,0	3.745,0	4.659,0	4.609,0	7.865,0	5.038,0	6.383,0	6.977,0	7.524,0	5.621,9
Prihodki od letnih nadomestil	3.758,0	3.699,0	4.636,0	4.587,0	7.843,0	4.958,0	6.354,0	6.937,0	7.498,0	5.585,6
Letna nadomestila zaračunana bankam	2.456,0	2.347,0	2.914,0	2.922,0	5.920,0	2.953,0	4.346,0	4.650,0	5.134,0	3.738,0
Drugi prihodki	39,0	46,0	23,0	22,0	22,0	80,0	29,0	40,0	26,0	36,3
% kritja stroškov	100 %	97 %	108 %	105 %	142 %	97 %	111 %	113 %	120 %	110 %

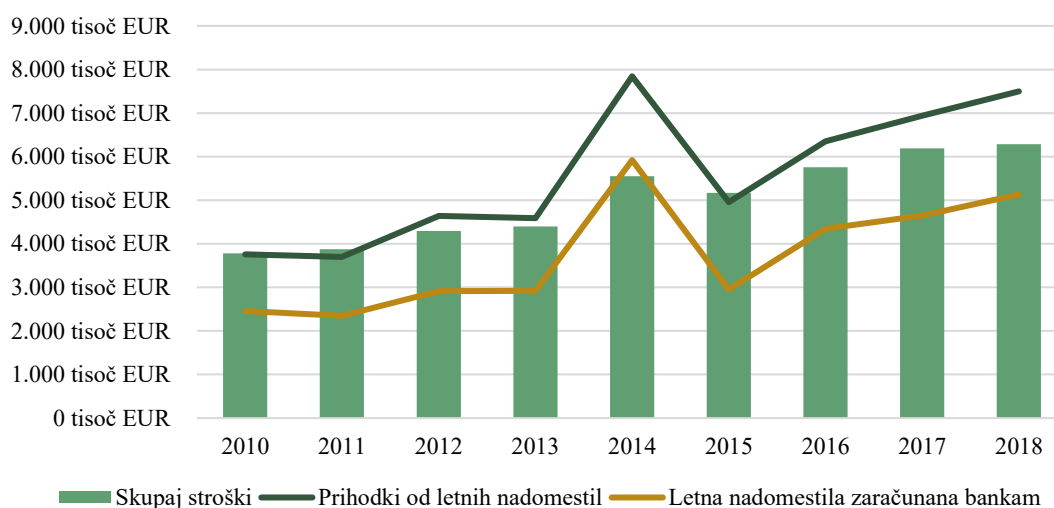
*Vir: Finantsinspeksioon (2012, str. 44–45), Finantsinspeksioon (2013, str. 48–49),
Finantsinspeksioon (2015, str. 29–30), Finantsinspeksioon (2017, str. 56–57),
Finantsinspeksioon (2019, str. 62–63), lastno delo.*

Iz tabele 7 je razvidno, da v povprečju estonski nacionalni organ 100 % krije stroške, ki so nastali z izvajanjem nadzora nad poslovanjem bank in ostalih institucij. Pri izračunu deleža pokritja so v tabeli upoštevani tako prihodki iz naslova letnih nadomestil za nadzor kot tudi drugi prihodki, ki so v večini prihodki iz naslova taks, ki jih prav tako plačujejo udeleženci, prisotni na estonskem finančnem trgu. Če tudi ne bi upoštevali drugih prihodkov pri izračunu deleža kritja stroškov, odstotek tega ne bi bil bistveno drugačen, saj so drugi prihodki bistveno manjši od prihodkov od letnih nadomestil. V zakonu o Finantsinspeksioon je opredeljeno, da morebitne presežke prihodkov nad stroški estonski nacionalni organ oblikuje kot rezervacije ali pa jih sorazmerno vrne nadzorovanim institucijam.

Največji del v skupnem znesku stroškov predstavljajo stroški dela, in sicer so ti v povprečju znašali 3.211,9 tisoč EUR, sledijo jim materialni stroški, ki so v povprečju znašali 1.766,4 tisoč EUR. Najnižji delež v skupnem znesku stroškov pa predstavljajo drugi stroški, ki so v povprečju znašali 55,8 tisoč EUR.

Pri stroških in prihodki od letnih nadomestil je v letu 2014 opaziti zvišanje v primerjavi s predhodnim letom, vendar estonski nacionalni nadzorni organ v letnih poročilih razloga za rast ne pojasnjuje. Povprečna stopnja rasti stroškov v opazovanem obdobju znaša 7 %, medtem ko letna nadomestila, ki so bila zaračunana bankam, v enakem obdobju v povprečju izkazujejo 17 % rast. Zanimiv je tudi podatek, da je višina prihodkov od letnih nadomestil v opazovanem obdobju največja prav v letu 2014, od tega so nadzorovane banke prispevale 60 % od celotnega zneska prihodkov (glej sliko 4).

Slika 4: Gibanje stroškov in nadomestil estonskega nadzornega organa od 2010 do 2018

Vir: *Finantsinspeksioon* (2012, str. 44–45), *Finantsinspeksioon* (2013, str. 48–49), *Finantsinspeksioon* (2015, str. 29–30), *Finantsinspeksioon* (2017, str. 56–57), *Finantsinspeksioon* (2019, str. 62–63), lastno delo.

5.3.4 Finska

FIN-FSA izvaja nadzor nad poslovanjem bank, udeleženi na finskem finančnem trgu. Stroške nadzora, ki nastajajo z izvajanjem nadzorniških aktivnosti, med drugim krije z letnimi nadomestili, ki jih zaračunava za posamezno leto, v katerem so stroški nastali bankam in ostalim nadzorovanim institucijam. Vsako leto za kritje nastalih stroškov prejme tudi znesek iz proračuna finske centralne banke, in sicer prejme znesek v višini 5 % vsote stroškov v posameznem letu. Poleg letnih nadomestil in prispevka s strani finske centralne banke, FIN-FSA upošteva tudi prihodke od taks, druge prihodke ter morebitne presežke oziroma primanjkljaje iz preteklih let. Z vsemi naštetimi finančnimi postavkami, FIN-FSA v celoti pokrije nastale stroške nadzora, ki so nastali v posameznem obdobju izvajanja nadzora. V letnih poročilih FIN-FSA ne razkriva višine stroškov nadzora, ki so nastali z izvajanjem nadzorniških aktivnosti nad poslovanjem bank, temveč razkriva le skupen znesek stroškov nadzora za vse nadzorovane institucije skupaj. Obratno pa je pri letnih nadomestilih za nadzor, kjer višino razkriva po posamezni skupini nadzorovanih institucij.

Tabela 8: Prihodki in stroški FIN-FSA od 2010 do 2018 (v tisoč EUR)

Vrsta prihodka/stroškov	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Financiranje Fin-Fsa	28.252,0	28.719,0	29.159,0	29.400,0	30.564,0	28.756,0	27.243,0	28.363,0	31.986,0	29.160,2
Letna nadomestila	23.047,0	23.513,0	23.963,0	22.574,0	24.316,0	20.779,0	21.643,0	23.717,0	26.333,0	23.320,6
Letna nadomestila zaračunana bankam	11.095,0	11.919,0	13.647,0	12.289,0	12.357,0	10.645,0	10.536,0	8.879,0	11.204,0	11.396,8
Prihodki od taks	960,0	997,0	1.334,0	1.140,0	1.821,0	2.311,0	1.527,0	1.828,0	1.432,0	1.483,3
Drugi prihodka	69,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	37,0	1,0	11,9
Prispevek finske CB	1.267,0	1.305,0	1.239,0	1.314,0	1.310,0	1.298,0	1.287,0	1.282,0	1.495,0	1.310,8
Presežek iz preteklih let	2.909,0	2.904,0	2.623,0	4.372,0	3.117,0	4.368,0	2.786,0	1.499,0	2.725,0	3.033,7
Skupaj stroški	25.348,0	26.100,0	24.787,0	26.283,0	26.196,0	25.970,0	25.745,0	25.638,0	29.902,0	26.218,8
% kritja stroškov	111 %	110 %	118 %	112 %	117 %	111 %	106 %	111 %	107 %	111 %

Vir: Financial Supervisory Authority (2012, str. 60–61), Financial Supervisory Authority (2013, str. 71–72), Financial Supervisory Authority (2015, str. 21), Financial Supervisory Authority (2017, str. 22), Financial Supervisory Authority (2019a, str. 20), lastno delo.

V povprečju so v letih od 2010 do 2018 stroški znašali 26.218,8 tisoč EUR, finska centralna banka je za kritje stroškov v povprečju namenila 1.310,8 tisoč EUR, drugi prihodka in prihodki od taks so skupaj v povprečju znašali 1.495,2 tisoč EUR, letna nadomestila za nadzor, zaračunana vsem udeležencem na finskem finančnem trgu pa so v povprečju znašala 23.320,6 tisoč EUR. Iz tabele 8 je razvidno, da FIN-FSA v celoti krije stroške nadzora, ki so nastali v posameznem letu. Za analizo je pomembno dejstvo, da stroškov v celoti ne krije z letnimi nadomestili za nadzor, temveč upošteva tudi druge prihodka, ki skupaj z letnimi nadomestili 100 % krijejo stroške nadzora in je delež stroškov le delno preveljen na banke in ostale nadzorovane institucije. Povprečna stopnja rasti stroškov v opazovanem obdobju znaša 2 %, letna nadomestila, zaračunana bankam, pa so v izbranem obdobju dosegla 1 % rast.

Tabela 9: Presežki prihodkov nad odhodki FIN-FSA od 2010 do 2018 (v tisoč EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Financiranje Fin-Fsa	28.252,0	28.719,0	29.159,0	29.400,0	30.564,0	28.756,0	27.243,0	28.363,0	31.986,0	29.160,2
Skupaj stroški	25.348,0	26.100,0	24.787,0	26.283,0	26.196,0	25.970,0	25.745,0	25.638,0	29.902,0	26.218,8
Presežek/primanjkljaj	2.904,0	2.619,0	4.372,0	3.117,0	4.368,0	2.786,0	1.498,0	2.725,0	2.084,0	2.941,4

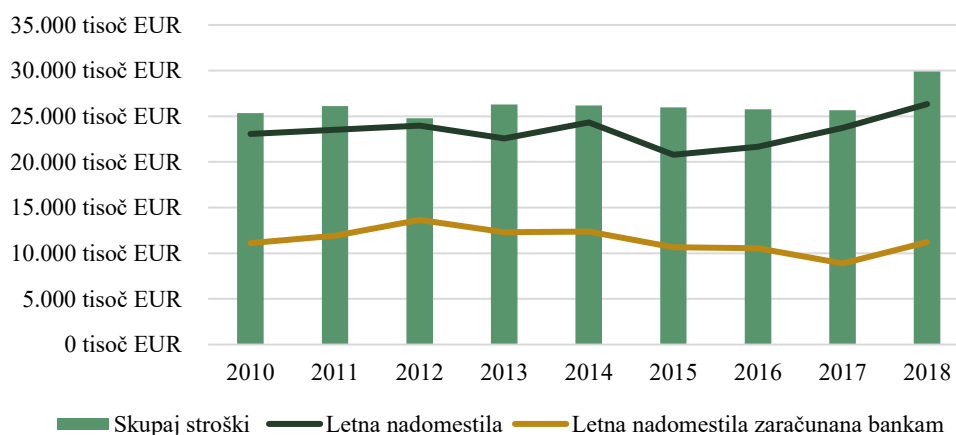
Vir: Financial Supervisory Authority (2012, str. 60–61), Financial Supervisory Authority (2013, str. 71–72), Financial Supervisory Authority (2015, str. 21), Financial Supervisory Authority (2017, str. 22), Financial Supervisory Authority (2019a, str. 20), lastno delo.

Kot je razvidno iz tabele 9, so prihodka, s katerimi FIN-FSA financira svoje delovanje, višji kot nastali stroški v posameznem letu, zaradi česar v posameznem letu dosega več kot 100 % kritje stroškov. Torej FIN-FSA v celotnem opazovanem obdobju ustvarja presežke prihodkov nad odhodki, ki so v povprečju v obdobju od leta 2010 do leta 2018 znašali

2.941,4 tisoč EUR. Presežke FIN-FSA prenese v naslednje leto in jih ustrezno upošteva pri izračunih nadomestil za nadzor.

Na sliki 5 je prikazano gibanje stroškov nadzora, skupnega zneska nadomestil, zaračunanih vsem nadzorovanim institucijam, ter letna nadomestila, zaračunana bankam v opazovanem obdobju, torej od leta 2010 do 2018. S slike je razvidno, da z nadomestili v celoti ne pokriva nastalih stroškov v posameznem obdobju, temveč razliko pokrije z ostalimi, že prej omenjenimi prihodki.

Slika 5: Gibanje stroškov ter nadomestil FIN-FSA v obdobju od 2010 do 2018

Vir: *Financial Supervisory Authority (2012, str. 60–61), Financial Supervisory Authority (2013, str. 71–72), Financial Supervisory Authority (2015, str. 21), Financial Supervisory Authority (2017, str. 22), Financial Supervisory Authority (2019a, str. 20), lastno delo.*

5.3.5 Francija

ACPR, ki izvaja nadzor nad bankami, udeleženi na francoskem finančnem trgu, je bil ustanovljen leta 2010, vendar je bil dokončno oblikovan tri leta kasneje. Iz letnih poročil ACPR je moč sklepati, da je letna nadomestila za nadzor začel zaračunavati z letom 2012, saj podatkov za leti 2010 in 2011 ni na voljo. ACPR se financira z nadomestili, ki jih zaračunava bankam in ostalim subjektom, ter drugimi prihodki.

V letnih poročilih razkriva podatke o prihodkih iz naslova letnih nadomestil v skupnem znesku za vse nadzorovane institucije kot tudi znesek letnega nadomestila, ki je bil zaračunan posamezni skupini nadzorovanih institucij. V tabeli 10 so prikazani podatki o prihodkih od letnih nadomestil za nadzor od 2012 do 2018.

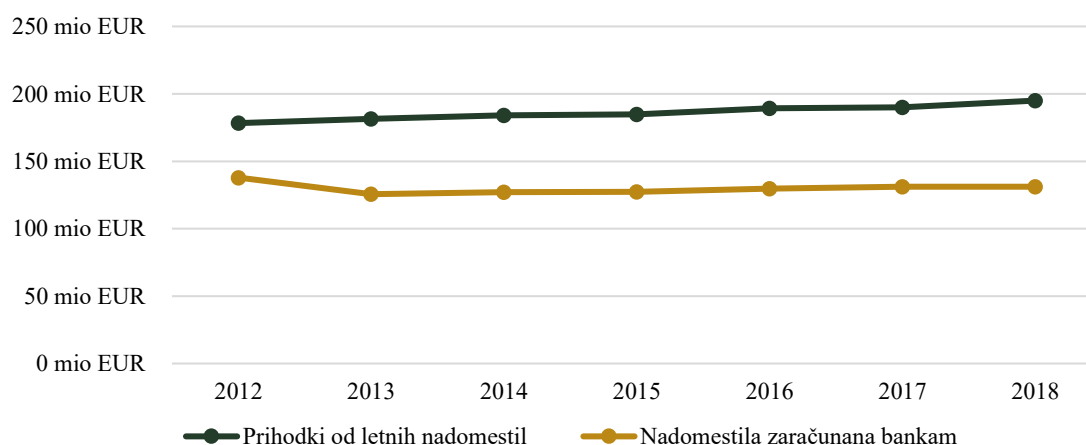
Tabela 10: Prihodki od letnih nadomestil za nadzor ACPR od 2012 do 2018 (v mio EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Prihodki od letnih nadomestil			178,3	181,4	184,0	184,7	189,3	190,0	195,0	186,1
Nadomestila zaračunana bankam			137,9	125,6	127,0	127,4	129,6	131,2	131,2	130,0

Vir: *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (2013, str. 149–150), *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (2014, str. 136–137), *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (2015, str. 131–132), *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (2016, str. 78–79), *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (2017, str. 56), *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (2019, str. 32), lastno delo.

Prihodki od letnih nadomestil zajemajo letna nadomestila, ki so bila zaračunana vsem nadzorovanim institucijam in so v povprečju znašala 186,1 milijona EUR. Pri nadomestilih, ki so bila zaračunana bankam, pa je treba upoštevati, da se je skozi leta poročanje o višini prihodkov s strani bank spreminjalo. Za leto 2012 v znesku prihodkov od nadomestil, zaračunanih bankam, niso vključene le banke, ampak ACPR skupaj poroča višino nadomestila za banke, investicijska podjetja ter sklade. To pojasnjuje višino prihodkov, ki so v primerjavi z ostalimi leti bistveno višji. Prav tako ločene prihodke s strani bank, ki jih prejme z že omenjenimi nadomestili, za nadzor ne prikazuje v letu 2012 in 2013, in sicer so tudi tu prišteta še nadomestila s strani investicijskih podjetij. Od leta 2014 dalje pa med prihodke od nadomestil s strani bank vključuje izključno banke brez ostalih institucij. Na sliki 6 so prikazani prihodki od letnih nadomestil, tako v skupnem znesku kot tudi del teh, ki jih je ACPR zaračunal nadzorovanim bankam od leta 2012 do leta 2018.

Slika 6: Gibanje prihodkov od letnih nadomestil za nadzor ACPR od 2012 do 2018

Vir: *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (2013, str. 149–150), *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (2014, str. 136–137), *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (2015, str. 131–132), *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (2016, str. 78–79), *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (2017, str. 56), *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (2019, str. 32), lastno delo.

Iz slike 6 je razvidno, da pred uvedbo EMN in po uvedbi ni bilo večjih sprememb v višini letnih nadomestil tako v skupnem znesku za vse nadzorovane institucije kot tudi samo za banke. Padec, ki je viden v letu 2013 pri nadomestilih, zaračunanih bankam, je kot že omenjeno posledica poročanja, ko je bilo upoštevanih več institucij in ne le banke.

5.3.6 Irska

Irska centralna banka stroške nadzora med drugim krije tudi z letnimi nadomestili za nadzor, ki jih zaračuna nadzorovanim institucijam. Preostali del stroškov, ki ni krit z letnimi nadomestili, pa krije z drugimi prihodki. Torej irska centralna banka z letnimi nadomestili le delno krije stroške, nastale v posameznem letu. V letnih poročilih navaja, da so v stroške nadzora zajeti tako neposredni stroški kot tudi posredni. Med neposredne stroške so vključeni stroški dela, stroški službenih poti, stroški izobraževanj in podobni, medtem ko so med posredne stroške zajeti stroški podpornih služb, kot je na primer strošek informacijske tehnologije.

V letnih poročilih irska centralna banka razkriva podatke o višini stroškov nadzora, tako direktnih kot posrednih, višini zaračunanih letnih nadomestil ter višini nadomestil po posameznih nadzorovanih institucijah.

Tabela 11: Stroški in prihodki od letnih nadomestil irske centralne banke od 2010 do 2018 (v mio EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Skupaj stroški	72,5	118,9	110,7	128,0	139,4	146,7	155,1	184,9	213,1	141,0
Prihodki od letnih nadomestil	41,6	79,5	65,2	69,7	75,8	67,7	73,3	98,2	136,6	78,6
% kritja stroškov	57 %	67 %	59 %	54 %	54 %	46 %	47 %	53 %	64 %	56 %

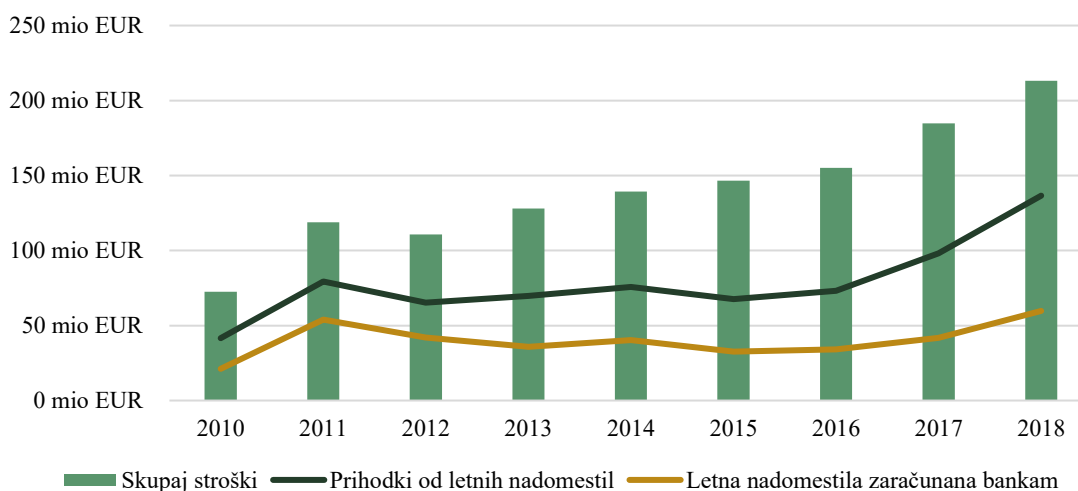
Vir: Central Bank of Ireland (2012, str. 132), Central Bank of Ireland (2014, str. 141–143), Central Bank of Ireland (2016, str. 144), Central Bank of Ireland (2018, str. 224), Central Bank of Ireland (2019b, str. 252), lastno delo.

V tabeli 11 so prikazani skupni stroški nadzora za vse institucije, nad katerimi je irska centralna banka izvajala nadzor v posameznem letu, ter prihodki od letnih nadomestil, zaračunani vsem subjektom nadzora. Stroški nadzora so v povprečju znašali 141,0 milijona EUR, prihodki od nadomestil pa so v povprečju znašali 78,6 milijona EUR. S temi je irska centralna banka v povprečju krila 56 % nastalih stroškov.

V opazovanem obdobju je moč opaziti večkratne poraste stroškov nadzora, in sicer je prvo večjo rast oziroma največjo v celotnem obdobju moč opaziti v letu 2011, ko so se stroški nadzora zvišali za 46,4 milijona EUR. Prav tako so v letu 2013 stroški nadzora višji za 17,4 milijona EUR, zadnje večje zvišanje pa je opaziti v predzadnjem letu opazovanega obdobja, in sicer v letu 2017, ko so bili stroški glede na preteklo leto višji za 29,8 milijona EUR. Medtem pa so prihodki od letnih nadomestil dosegli najvišjo rast v zadnjem opazovanem

letu, in sicer so se glede na predhodno leto zvišali za 38,4 milijona EUR. Če opazovano obdobje razdelimo na obdobje pred in na obdobje po EMN, lahko opazimo, da so tako stroški kot prihodki od letnih nadomestil naraščali pred in po uveljavitvi EMN z vmesnimi obdobji padcev. Irska centralna banka v letnih poročilih ne omenja vzrokov, ki vplivajo na gibanje stroškov nadzora kot tudi prihodkov od nadomestil (glej sliko 7).

Slika 7: Gibanje stroškov in nadomestil irske centralne banke od 2010 do 2018

Vir: Central Bank of Ireland (2012, str. 132), Central Bank of Ireland (2014, str. 141–143), Central Bank of Ireland (2015, str. 147), Central Bank of Ireland (2016, str. 144–145), Central Bank of Ireland (2018, str. 224–225), Central Bank of Ireland (2019b, str. 252–253), lastno delo.

5.3.7 Latvija

V Latviji ima funkcijo nacionalnega nadzornega organa ločen nadzorni organ FCMC, ki izvaja nadzor nad udeleženci, ki poslujejo na latvijskem finančnem trgu. FCMC se financira izključno z nadomestili, ki jih zaračuna nadzorovanim institucijam, v letnih poročilih pa razkriva višino prihodkov od nadomestil, ki jih zaračunava udeležencem na latvijskem finančnem trgu, tako v skupnem znesku kot po posamezni skupini udeležencev. Latvija je postala članica evroobmočja 1. januarja 2014, zato so podatki v letnih poročilih za leta 2010, 2011 in 2012 na voljo v nekdanji nacionalni valuti (latvijski lats). Podatke sem preračunala v evre po veljavnem tečaju konec vsakega leta, da so primerljivi s podatki od 2013 dalje. Podatke za leto 2013 pa sem črpala iz letnega poročila za leto 2014, zato pretvorba valut ni bila potrebna.

V tabeli 12 so prikazani prihodki od letnih nadomestil v skupnem znesku za vse nadzorovane institucije ter letna nadomestila, ki so bila zaračunana bankam. V povprečju so letna nadomestila znašala 7,6 milijona EUR, nadomestila, zaračunana bankam, pa 5,4 milijona EUR. Nadomestila, prejeta s strani bank, v opazovanem obdobju v povprečju predstavljajo 71 % od vseh prihodkov od letnih nadomestil.

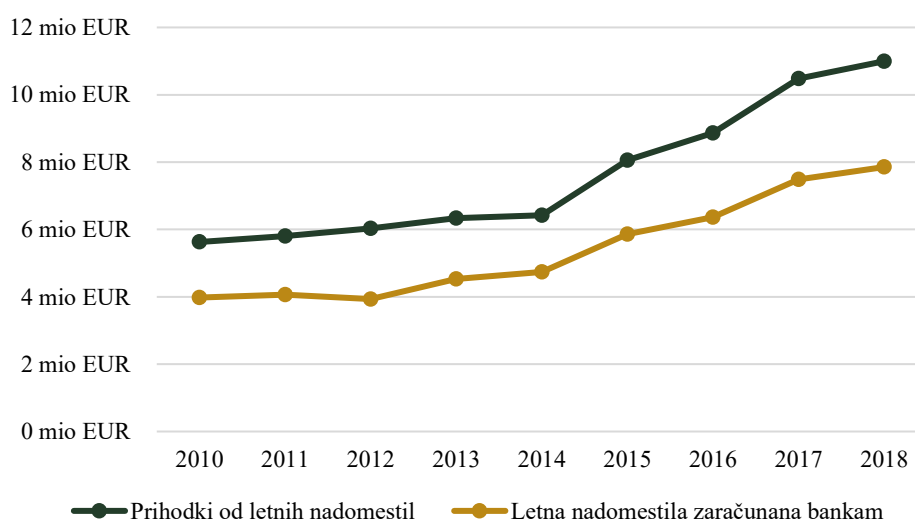
Tabela 12: Prihodki od letnih nadomestil FCMC od 2010 do 2018 (v mio EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Prihodki od letnih nadomestil	5,6	5,8	6,0	6,3	6,4	8,1	8,9	10,5	11,0	7,6
Letna nadomestila zaračunana bankam	4,0	4,1	3,9	4,5	4,7	5,9	6,4	7,5	7,9	5,4

Vir: *Financial and Capital Market Commission (brez datuma a, str. 37), Financial and Capital Market Commission (brez datuma b, str. 72), Financial and Capital Market Commission (brez datuma c, str. 74), FCMC (brez datuma č, str. 81), Financial and Capital Market Commission (brez datuma d, str. 72), lastno delo.*

Na sliki 8 je prikazano gibanje prihodkov od nadomestil, in sicer je opaziti višjo rast od leta 2014 v primerjavi z rastjo pred uveljavitvijo EMN. Kljub temu je rast še stabilna in ne kaže drastičnega porasta prihodkov, ki bi ga lahko pripisali izključno spremembi zaradi prenosa neposrednega nadzora pomembnejših bank na ECB. Prav tako bi na rast prihodkov od nadomestil vseh nadzorovanih institucij lahko vplivala tudi druga skupina institucij in ne le banke, zato vzroka ne moremo iskati le v uveljavitvi EMN.

Slika 8: Gibanje prihodkov od nadomestil FCMC od 2010 do 2018

Vir: *Financial and Capital Market Commission (brez datuma a, str. 37), Financial and Capital Market Commission (brez datuma b, str. 72), Financial and Capital Market Commission (brez datuma c, str. 74), Financial and Capital Market Commission (brez datuma č, str. 81), Financial and Capital Market Commission (brez datuma d, str. 72), lastno delo.*

5.3.8 Litva

Litvanska centralna banka izvaja nadzor nad udeleženci litvanskega finančnega trga in jim zaračunava letna nadomestila s katerimi krije nastale stroške nadzora v posameznem obdobju. Letna nadomestila udeležencem zaračunava od leta 2012 dalje, torej se posledično

za analizo opazovano obdobje skrajša za dve leti, in sicer opazujemo gibanje prihodkov od nadomestil za nadzor od leta 2012 do leta 2018. Litva je postala članica evroobmočja 1. januarja 2015, zato so podatki v letnih poročilih za vsa predhodna leta na voljo v nekdanji nacionalni valuti (litvanski litas). Podatke sem preračunala v evre po veljavnem tečaju konec vsakega leta, da so primerljivi s tistimi po letu 2015.

V letnih poročilih litvanska centralna banka razkriva, da z letnimi nadomestili za nadzor le delno krije stroške nadzora, preostanek stroškov pa krije z lastnimi sredstvi. Podatka o višini stroškov nadzora za posamezno leto ne razkriva, prav tako ne razkriva podatka o tem, kolikšen del nadomestila zaračuna posamezni skupini udeležencev na litvanskem finančnem trgu. Za to analizo bi bil relevanten predvsem podatek o tem, kolikšen del je zaračunan bankam.

Tabela 13: Prihodki od letnih nadomestil in stroški nadzora litvanske centralne banke v obdobju 2010–2018 (v mio EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Stroški nadzora			ni podatka	4,3	6,3	ni podatka	ni podatka	ni podatka	ni podatka	5,3
Prihodki od letnih nadomestil			2,3	3,2	4,3	4,5	4,8	5,3	5,6	4,3
% kritja stroškov			-	75 %	68 %	-	-	-	-	72 %

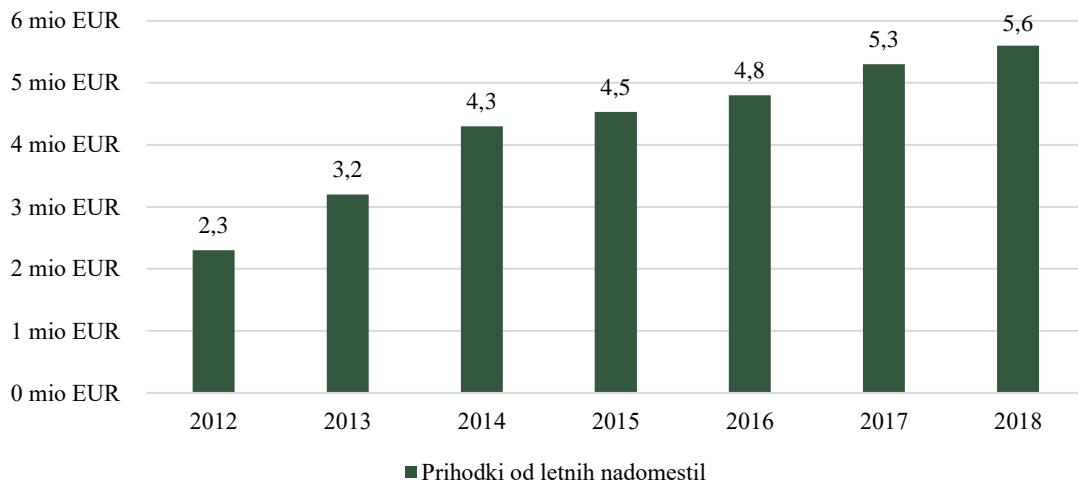
Vir: Lietuvos bankas (2013, str. 109), Lietuvos bankas (2015, str. 113), Lietuvos bankas (2017, str. 100), Lietuvos bankas (2019, str. 65), lastno delo.

Kot že omenjeno, litvanska centralna banka razkriva podatek le o višini prihodkov od letnih nadomestil, zaračunanih nadzorovanim institucijam. Izjema sta leti 2013 in 2014, za kateri je razkrila tudi delež kritja stroškov, ki so nastali z izvajanjem nadzorniških aktivnosti v teh dveh letih, in sicer je leta 2013 litvanska centralna banka s prihodki od nadomestil krila 75 % nastalih stroškov v tem letu. Leto kasneje pa je delež kritja stroškov znašal 68 %. Glede na navedbe, da preostali del stroškov krije z lastnimi sredstvi, lahko na podlagi danih podatkov izračunamo, da je v letu 2013 litvanska centralna banka krila 1,1 milijona EUR, naslednje leto pa je z lastnimi sredstvi krila 2,0 milijona EUR.

Pri prihodkih od nadomestil je treba opozoriti, da se ne nanašajo samo na nadomestila, ki so bila zaračunana bankam, ampak znesek predstavlja vsoto nadomestil vseh nadzorovanih institucij, nad katerimi litvanska centralna banka izvaja nadzor.

Skozi celotno obdobje, izbrano za analizo, prihodki od nadomestil naraščajo, največjo rast je zaznati v letu 2015, ko so prihodki v primerjavi s predhodnim letom višji za 1,1 milijona EUR, v povprečju pa so v preučevanem obdobju naraščali za 0,6 milijona EUR. Razlogov za rast prihodkov od nadomestil litvanska centralna banka v letnih poročilih ne navaja. Na sliki 9 je prikazano gibanje prihodkov od letnih nadomestil za leta, za katera je bilo moč pridobiti podatke.

Slika 9: Gibanje prihodkov od nadomestil litvanske centralne banke v obdobju od 2012 do 2018

Vir: Lietuvos bankas (2013, str. 109), Lietuvos bankas (2015, str. 113), Lietuvos bankas (2017, str. 100), Lietuvos bankas (2019, str. 65), lastno delo.

5.3.9 Nemčija

Nemčija sodi med države, kjer je funkcija nacionalnega nadzornega organa razdeljena, in sicer jo izvajata tako nemška centralna banka kot tudi ločen nacionalni nadzorni organ BaFin. V letnih poročilih nemška centralna banka ne razkriva podatkov o stroških oziroma prihodkih iz naslova izvajanja nadzorniških aktivnosti, zato bom predstavila podatke le za BaFin.

BaFin je ločen nacionalni nadzorni organ, ki izvaja nadzor nad poslovanjem bank in poslovanjem ostalih institucij. BaFin navaja, da se financira izključno z lastnimi prihodki, ki zajemajo prihodke od letnih nadomestil za nadzor ter prihodke od taks, in se ne financira iz državnega proračuna. Tudi BaFin zaračunava stroške nadzora na podlagi ocenjenih stroškov, ko so znani dejanski stroški za posamezno leto, pa naredi poračun.

BaFin v letnih poročilih razkriva višino ocenjenih stroškov za posamezno leto, višino ocenjenih prihodkov od letnih nadomestil v skupnem znesku za vse nadzorovane institucije, višino dejanskih stroškov, ki so nastali v posameznem letu, ter dejanski delež, ki ga prihodki od nadomestil po posameznih skupinah nadzorovanih institucij predstavljajo v dejanskem znesku prihodkov od letnih nadomestil.

Tabela 14: Ocenjeni in dejanski stroški nadzora BaFin od 2010 do 2018 (v mio EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Ocenjeni stroški	143,3	160,6	170,3	190,7	224,4	242,1	262,8	285,5	345,0	225,0
Dejanski stroški	136,0	155,1	165,3	190,7	217,6	237,0	248,0	279,0	320,5	216,6

Vir: Federal Financial Supervisory Authority (2011, str. 261–262), Federal Financial Supervisory Authority (2013, str. 232–234), Federal Financial Supervisory Authority (2015, str. 241–242), Federal Financial Supervisory Authority (2017, str. 204–205), Federal Financial Supervisory Authority (2019a, str. 156–157), lastno delo.

V tabeli 14 so prikazani ocenjeni ter dejanski stroški, ki so oziroma bodo nastali z izvajanjem nadzorniških aktivnosti. V povprečju so ocenjeni stroški v opazovanem obdobju znašali 225,0 milijona EUR, dejanski stroški pa so v povprečju znašali 216,6 milijona EUR. Iz tabele je razvidno, da so bili ocenjeni stroški v celotnem obdobju nižji od dejanskih z izjemo leta 2013, ko so bili načrtovani stroški enaki dejanskim. Tako pri ocenjenih kot tudi dejanskih stroških je opaziti višanje (11 % povprečna rast obeh vrst stroškov) skozi posamezna leta v primerjavi s predhodnimi, vendar BaFin vzrokov za rast ne navaja. Zaradi manka podatkov oziroma navedb stroškov za vse nadzorovane institucije skupaj ne morem ugotoviti, ali so razlike v stroških nastale zaradi uveljavitve EMN ali je vpliv na skupne stroške imela druga skupina institucij.

Tabela 15: Prihodki od letnih nadomestil BaFin od 2010 do 2018 (v mio EUR in %)

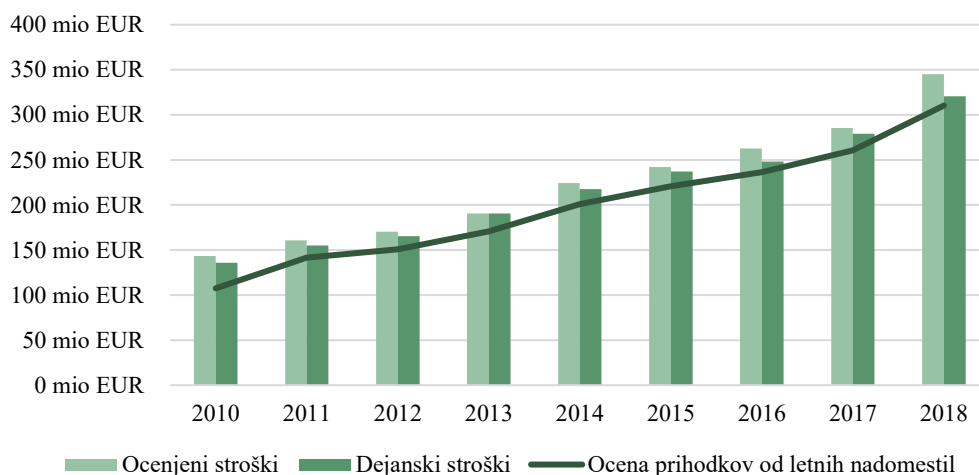
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Ocena prihodkov od letnih nadomestil	107,5	141,6	150,9	170,5	200,8	220,6	236,3	260,6	310,3	199,9
Dejanski % prihodkov od letnih nadomestil (banke)	52 %	46 %	46 %	45 %	44 %	47 %	47 %	45 %	43 %	46 %

Vir: Federal Financial Supervisory Authority (2011, str. 261–262), Federal Financial Supervisory Authority (2013, str. 232–234), Federal Financial Supervisory Authority (2015, str. 241–242), Federal Financial Supervisory Authority (2017, str. 204–205), Federal Financial Supervisory Authority (2019a, str. 1567–157), lastno delo.

BaFin navaja tudi podatek o oceni prihodkov za posamezno leto. V tabeli zgoraj so prikazani ocenjeni zneski prihodkov od letnih nadomestil v skupnem znesku za vse nadzorovane institucije in so v povprečju znašali 199,9 milijona EUR. V tabeli so predstavljeni tudi deleži letnih nadomestil bank od skupnega zneska prihodkov od letnih nadomestil vseh nadzorovanih subjektov. Ker v letnih poročilih ni možno razbrati, kolikšen del dejanskih prihodkov je bil prejet izključno iz naslova nadomestil, deleže, ki so predstavljeni v tabeli, ni možno pretvoriti v zneske. Tako se delež letnih nadomestil bank od skupnega zneska nadomestil giblje med 43 % in 52 %, kar nakazuje na to, da večji del stroškov nastane prav zaradi izvajanja nadzora nad poslovanjem bank.

Na sliki 10 je prikazano gibanje ocenjenih in dejanskih stroškov v opazovanem obdobju ter gibanje ocenjenih prihodkov od letnih nadomestil. Iz grafičnega prikaza je razvidno, da ocenjene stroške ocenjeni prihodki od letnih nadomestil ne bi krili v celoti, temveč razliko do 100 % predstavljajo prihodki od taks. Kljub temu večinski del prihodkov predstavljajo ravno nadomestila za nadzor.

Slika 10: Gibanje ocenjenih in dejanskih stroškov ter prihodkov od letnih nadomestil BaFin od 2010 do 2018

Vir: Federal Financial Supervisory Authority (2011, str. 261–262), Federal Financial Supervisory Authority (2013, str. 232–234), Federal Financial Supervisory Authority (2015, str. 241–242), Federal Financial Supervisory Authority (2017, str. 204–205), Federal Financial Supervisory Authority (2019a, str. 156–157), lastno delo.

5.3.10 Nizozemska

Funkcija nacionalnega nadzornega organa za izvajanje nadzora nad bančnim sistemom je na Nizozemskem dodeljena centralni banki. Nizozemska centralna banka stroške nadzora krije z zaračunavanjem letnih nadomestil nadzorovanim bankam in ostalim subjektom nadzora. V letnih poročilih razkriva podatek o višini stroškov nadzora v skupnem znesku kot tudi po posamezni skupini nadzorovanih institucij. Poleg tega razkriva tudi podatek o višini prihodkov iz naslova zaračunanih nadomestil, vendar le v skupnem znesku.

Iz pojasnil v letnih poročilih je možno razbrati, da nizozemska centralna banka v stroških nadzora zajema tako neposredne stroške, ki jih lahko direktno dodeli nadzorniškimi aktivnostim, kot tudi posredne stroške, ki jih ustrezno razdeli med posamezne skupine. Torej je v stroških nadzora upoštevana vsota neposrednih in posrednih stroškov, nastalih v posameznem letu. Kljub temu da omenja razdelitev stroškov na neposredne in posredne, pa ne poroča, kolikšen del posamezna vrsta stroška predstavlja v skupnem znesku.

Tabela 16: Stroški nadzora nizozemske centralne banke v obdobju od 2010 do 2018 (v mio EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Stroški nadzora	ni podatka	ni podatka	ni podatka	ni podatka	136,0	144,0	145,0	144,0	157,0	145,2
Stroški nadzora bank	ni podatka	ni podatka	ni podatka	ni podatka	53,0	62,0	61,0	61,0	70,0	61,4
Stroški nadzora ostalih institucij	ni podatka	ni podatka	ni podatka	ni podatka	83,0	82,0	84,0	83,0	87,0	83,8

Vir: De Nederlandsche Bank (2016, str. 185), De Nederlandsche Bank (2017, str. 215), De Nederlandsche Bank (2019a, str. 189), lastno delo.

V tabeli 16 so prikazani stroški nadzora, ki so nastali v letih od 2014 do 2018. Za obdobje od 2010 do 2013 letna poročila niso na voljo, zato primerjava višine stroškov pred in po uveljavitvi EMN ni mogoča. Kljub nerazpoložljivosti podatkov, ki vplivajo na primerjavo stroškov, nizozemska centralna banka za leto 2014 izpostavi dodatne stroške, ki so nastali v povezavi z uveljavitvijo EMN. V zgornji tabeli so za omenjeno leto prikazani le stroški nadzora v skupni višini 136,0 milijona EUR, ki izhajajo iz rednih nadzorniških aktivnosti, nizozemska centralna banka pa navaja stroške nadzora v skupnem znesku 182,0 milijona EUR. Od tega, kot že omenjeno, je 136,0 milijona EUR nastalo iz naslova izvajanja nadzorniških aktivnosti, medtem ko je preostalih 46,0 milijona EUR povzročila izvedba celovite ocene bank pred uveljavitvijo EMN. V povprečju je izvajanje nadzorniških aktivnosti nad poslovanjem bank povzročilo stroške v višini 61,4 milijona EUR. V zadnjem preučevanem letu je opaziti porast stroškov nadzora bank, vendar razloga nizozemska centralna banka ne razkriva.

Tabela 17: Stroški nadzora in zaračunana letna nadomestila nizozemske centralne banke od 2010 do 2018 (v mio EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Povprečje
Stroški nadzora	ni podatka	ni podatka	ni podatka	ni podatka	182,0	144,0	145,0	144,0	157,0	154,4
Letna nadomestila	ni podatka	ni podatka	ni podatka	ni podatka	163,0	147,0	149,0	156,0	173,0	157,6
% kritja stroškov	ni podatka	ni podatka	ni podatka	ni podatka	90 %	102 %	103 %	108 %	110 %	103 %

Vir: De Nederlandsche Bank (2016, str. 178–185), De Nederlandsche Bank (2017, str. 208–215), De Nederlandsche Bank (2019a, str. 181–189), lastno delo.

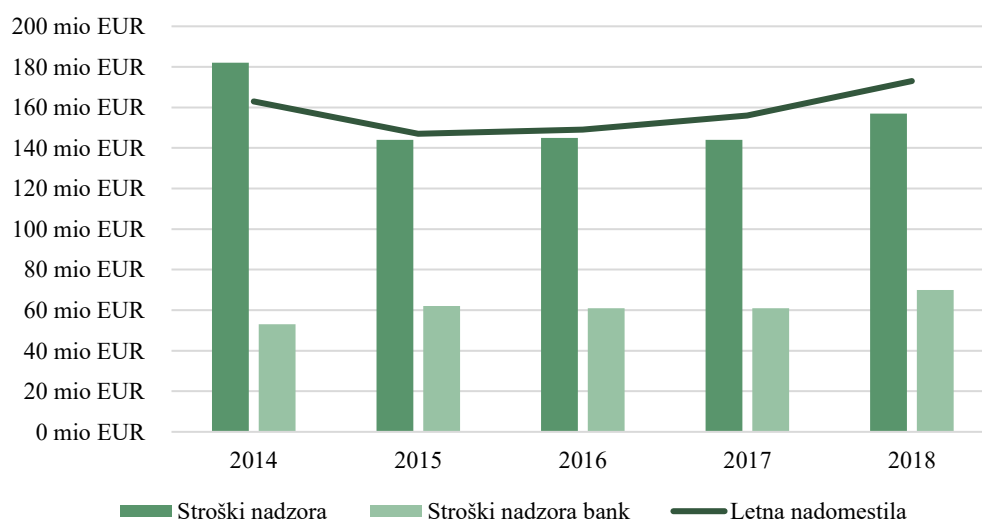
V tabeli 17 so prikazani stroški nadzora ter prihodki od letnih nadomestil za leta od 2014 do 2018. Ker nizozemska centralna banka ne razkriva višine prihodkov od letnih nadomestil po posameznih skupinah institucij, so v tabeli zgoraj tudi stroški nadzora zapisani kot vsota stroškov nadzora bank in ostalih institucij. Kot je razvidno iz tabele, nizozemska centralna banka v celoti krije stroške, ki so nastali v posameznem letu, izjema je leto 2014, kjer je delež kritja stroškov 90 %. Pri izračunu deleža kritja za leto 2014 sem v izračunu poleg stroškov, ki izhajajo iz rednih nadzorniških nalog, upoštevala tudi dodatne stroške v višini 46,0 milijona EUR. Če bi predpostavila, da je nizozemska centralna banka dodatne stroške

krila z na primer lastnimi sredstvi in jih je izločila iz osnove za izračun letnega nadomestila, bi bil tudi delež kritja stroškov v letu 2014 100 %, saj bi bili prihodki od letnih nadomestil od nastalih stroškov višji za 27,0 milijona EUR.

Pri izračunu deleža kritja stroškov je za leta 2016, 2017 in 2018 treba opozoriti, da nizozemska centralna banka od leta 2016 dalje v prihodke od letnih nadomestil šteje tako nadomestila, ki so bila zaračunana z namenom kritja stroškov nadzora, kot tudi letna nadomestila, s katerimi krije stroške reševanja bank. Stroške nadzora in stroške reševanja v letnih poročilih izkazuje v ločenih postavkah. Če bi za omenjena leta k stroškom nadzora prišteli še stroške reševanja, bi se delež kritja stroškov, tako nadzora kot reševanja, v letu 2016 zmanjšal na 99 %, v letih 2017 in 2018 pa bi še vedno znašal 100 %.

V grafičnem prikazu pod sliko 11 je za primerjavo prikazano gibanje stroškov nadzora, brez upoštevanja stroškov reševanja v letih od 2016 do 2018, stroškov, ki so v opazovanem obdobju nastali z izvajanjem nadzora nad poslovanjem bank, ter letna nadomestila, ki pa vključujejo nadomestila za reševanje v letih od 2016 in 2018.

Slika 11: Gibanje celotnih stroškov nadzora ter letnih nadomestil nizozemske centralne banke v letih od 2014 do 2018

Vir: De Nederlandsche Bank (2016, str. 178–185), De Nederlandsche Bank (2017, str. 208–215), De Nederlandsche Bank (2019a, str. 181–189), lastno delo.

5.3.11 ECB

ECB je neposredni nadzor nad bankami, ki se po merilih EMN uvrščajo med sistemsko pomembnejše, prevzela v novembru leta 2014. Vsako leto ECB izda letno poročilo o nadzornih aktivnostih, iz katerih sem črpala podatke za analizo.

ECB je v obdobju, izbranem za analizo, letna nadomestila za nadzor zaračunavala na podlagi ocenjenih stroškov. V izračunu za posamezno leto je upoštevala več finančnih postavk, in sicer oceno stroškov za posamezno leto, morebitne presežke oziroma primanjkljaje preteklih obračunskih let, zneske, ki se nanašajo na pretekla obdobja in jih ni bilo mogoče izterjati, morebitne zamudne obresti ter zneske, ki jih je prejela oziroma vrnila nadzorovanim bankam zaradi sprememb, bodisi zaradi odvzetih ali izdanih dovoljenj bodisi zaradi sprememb statusa posamezne banke. ECB razkriva tudi podatek, da v stroške nadzora zajame tako neposredne stroške nadzorniških aktivnosti kot tudi posredne stroške.

Z dnem, ko je bil uveljavljen EMN, in je ECB prevzela neposreden nadzor nad poslovanjem bank, ki so se po merilih EMN uvrstile med pomembnejše, in posreden nadzor nad poslovanjem manj pomembnih bank je pod njeno okrilje prešlo 123 nadzorovanih bank. V letih od 2015 do 2016 se je število nadzorovanih bank zvišalo za šest, v letu 2017 in 2018 pa se je število nadzorovanih bank zmanjšalo, in sicer v letu 2017 za štiri, v letu 2018 pa za sedem glede na predhodno leto.

Tabela 18: Število nadzorovanih bank s strani ECB od 2014 do 2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Število nadzorovanih bank					123	129	129	125	118

Vir: Evropska centralna banka (2015, str. 4), European central bank (brez datuma a, str. 1), European central bank (brez datuma b, str. 1), European central bank (brez datuma c, str. 1), European central bank (brez datuma d, str. 1), lastno delo.

V tabeli 19 so prikazani dejanski stroški ter ocenjeni stroški posameznega leta. ECB je bankam zaračunala stroške, še preden so bili znani dejanski stroški, in sicer na podlagi njihove ocene. Ko so bili znani dejanski stroški posameznega leta, je v naslednjem letu naredila poračun.

Tabela 19: Dejanski in ocenjeni stroški nadzora ECB od 2014 do 2018 (v mio EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ocenjeni stroški					-	296,0	423,2	464,7	502,5
Dejanski stroški					156,9	277,1	382,2	436,7	517,8
Zaračunana nadomestila					30,0	296,0	404,5	425,0	474,8

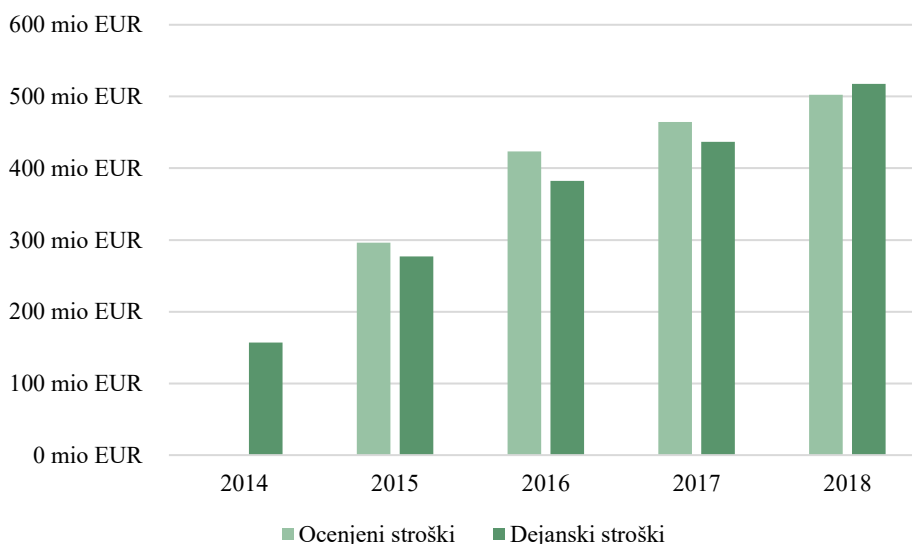
Vir: Evropska centralna banka (2015, str. 74–75), Evropska centralna banka (2016, str. 71–72), Evropska centralna banka (2017, str. 68–69), Evropska centralna banka (2018a, str. 103–106), Evropska centralna banka (2019b, str. 89–91), lastno delo.

Za leto 2014, ko je bil v novembru uveljavljen EMN, ECB poroča o stroških nadzora v višini 156,9 milijona EUR, od tega je nadzorovanim institucijam zaračunala le 30,0 milijonov EUR. Višina dejanskih stroškov nadzora sestoji predvsem iz priprav na prevzem nadzorniške

vloge, kot je na primer zaposlovanje strokovnjakov, organizacijske prilagoditve (oblikovanje novih direktorátov) in podobno. Prav tako je bilo treba najeti nove pisarniške prostore zaradi večanja števila zaposlenih. Drugi poslovni stroški pa so se zvišali predvsem iz naslova priprave celovite ocene bank pred uveljavitvijo EMN. Nadzorovanim bankam je zaračunala le del tistih stroškov, ki jih je imela od trenutka, ko je prevzela nadzor. Torej zagonskih stroškov ter stroškov celovite ocene ni prevalila na banke (Evropska centralna banka, 2015, str. 74–75).

V letih od 2015 do 2017 je opaziti, da je ocena stroškov višja od dejanskih stroškov, ki so nastali v teh letih. Presežke je ECB ustrezno prenašala naprej in jih ustrezno upoštevala pri izračunu nadomestila za naslednje leto. V letu 2018 pa je ocena stroškov nižja od dejanskih stroškov. Primanjkljaj iz leta 2018 je bil upoštevan v naslednjem letu, torej v 2019 (glej sliko 12). Nazornejši primer izračuna letnega nadomestila pa je bralcu prikazan v poglavju 2.3.

Slika 12: Ocenjeni in dejanski stroški nadzora ECB od 2014 do 2018

Vir: Evropska centralna banka (2015, str. 74–75), Evropska centralna banka (2016, str. 71–72), Evropska centralna banka (2017, str. 68–69), Evropska centralna banka (2018a, str. 103–106), Evropska centralna banka (2019b, str. 89–91), lastno delo.

ECB v letnem poročilu razkriva, da so stroški v letu 2016 višji glede na prehodno leto zaradi povečanja števila zaposlenih ter njihove selitve v stalne pisarniške prostore. Prav tako je na zvišanje stroškov vplivalo zagotavljanje statistične ter informacijske infrastrukture (Evropska centralna banka, 2017, str. 68).

5.4 Primerjalna analiza na ravni izbranih držav

V tem poglavju so predstavljene podobnosti in razlike med državami, izbranimi v vzorec pri zaračunavanju stroškov nadzora poslovnim bankam. Kot že večkrat omenjeno, na ravni

EMN ne veljajo enotna pravila zaračunavanja stroškov nadzora, temveč je to področje urejeno z nacionalno zakonodajo posamezne članice. Posledično obstaja velika verjetnost, da prihaja do bistvenih razlik med posameznimi državami znotraj evroobmočja.

Prva razlika, ki se sicer ne nanaša neposredno na zaračunavanja stroškov nadzora, a jo je vseeno smotno izpostaviti, je ta, da funkcija nacionalnega nadzornega organa ni v vseh državah članicah dodeljena enaki instituciji. Izmed desetih držav, zajetih v vzorec, ima v polovici držav funkcijo nacionalnega nadzornega organa centralna banka posamezne države. V treh državah ima funkcijo nacionalnega nadzornega organa ločen nadzorni organ, v preostalih dveh pa je funkcija nacionalnega nadzornega organa razdeljena med centralno banko ter ločenim nadzornim organom. Dodelitev funkcije nadzornega organa bodisi centralni banki bodisi ločenemu nadzornemu organu oziroma razdelitev funkcije med oba ne določa, kolikšen delež stroškov bo krit z letnimi nadomestili, zaračunanimi nadzorovanim subjektom. Iz zajetega vzorca je mogoče opaziti, da je v primeru, da si funkcijo delita tako centralna banka kot ločen nadzorni organ delež stroškov, krit s strani letnih nadomestil le delen. Ker podatki za nemško centralno banko niso na voljo, sem pod Nemčijo vključila le ločen nadzorni organ BaFin. Pri ostalih državah, zajetih v vzorec, kjer funkcija nadzornega organa ni deljena med centralno banko in ločen nadzorni organ, pa ni moč opaziti, da bi se države z enako ureditvijo funkcije nadzornega organa poslužovale enakega pristopa h kritju stroškov. Torej ne moremo sklepati, da se države, za katere podatki niso na voljo in posledično niso bile zajete v vzorec, a imajo enako ureditev funkcije nadzornega organa kot države zajete v vzorec, poslužujejo enakega pristopa h kritju stroškov. Največ opazovanih držav pa uporablja delno kritje stroškov nadzora, kar pomeni, da preostali del stroškov krijejo z drugimi prihodki, kot so na primer prihodki od taks, z zneski, prejetimi iz državnega proračuna, in podobnimi. Tu bi izpostavila še Irsko, kjer poslovne banke stroške nadzora krijejo le delno, razen treh največjih bank, ki v celoti krijejo nastale stroške nadzora nad njihovim poslovanjem.

Tabela 20: Pristop držav evroobmočja h kritju stroškov nadzora z letnimi nadomestili za nadzor

Država	Funkcija nadzornega organa			Kritje stroškov		
	Centralna banka	Delitev funkcije	Ločen nadzorni organ	v celoti	delno	ni podatka
Avstrija		x			x	
Ciper	x					x
Estonija			x		x	
Finska			x		x	
Francija	x			x		
Irsko	x				x	

se nadaljuje

Tabela 20: Pristop držav evroobmočja h kritju stroškov nadzora z letnimi nadomestili za nadzor (nad.)

Država	Funkcija nadzornega organa			Kritje stroškov		
	Centralna banka	Delitev funkcije	Ločen nadzorni organ	v celoti	delno	ni podatka
Latvija			x	x		
Litva	x				x	
Nemčija		x			x	
Nizozemska	x			x		

Vir: lastno delo.

Na tem mestu je treba opozoriti, da vsi nacionalni nadzorni organi v letnih poročilih ne razkrivajo podatkov po posameznih skupinah nadzorovanih institucij, zato so ugotovitve, predstavljene v tabeli 20, črpane iz letnih poročil, kjer pa to ni bilo možno, pa sem uporabila tudi druge javno dostopne vire, ki so že uporabljeni v teoretičnem delu in so navedeni v poglavju Literatura in viri.

V tabeli 21 so predstavljene razlike v sestavi stroškov nadzora, torej če v okviru letnih nadomestil za nadzor bankam zaračunajo le direktne stroške, ki so nastali z izvajanjem nadzorniških aktivnosti, ali poleg teh zaračunajo tudi posredne stroške. Za večino držav, zajetih v vzorec, ni bilo možno dobiti podatka o tem, kateri stroški so zajeti v izračun nadomestila za nadzor. Le štiri države razkrivajo, da v izračunu upoštevajo tako direktne kot tudi posredne stroške nadzora. Pri Avstriji, kjer je funkcija nadzornega organa deljena, centralna banka krije le direktne stroške, medtem ko FMA zaračunava tako direktne kot tudi posredne stroške. Tudi v tej tabeli je za Nemčijo zajet le BaFin, ki v izračunu letnega nadomestila prav tako upošteva obe vrsti stroškov.

Tabela 21: Struktura stroškov nadzora v posamezni državi evroobmočja

Država	Funkcija nadzornega organa			Stroški nadzora		
	Centralna banka	Delitev funkcije	Ločen nadzorni organ	direktni	direktni + posredni	ni podatka
Avstrija		x			x	
Ciper	x					x
Estonija			x			x
Finska			x			x
Francija	x					x
Irska	x				x	
Latvija			x			x
Litva	x					x

se nadaljuje

Tabela 21: Struktura stroškov nadzora v posamezni državi evroobmočja (nad.)

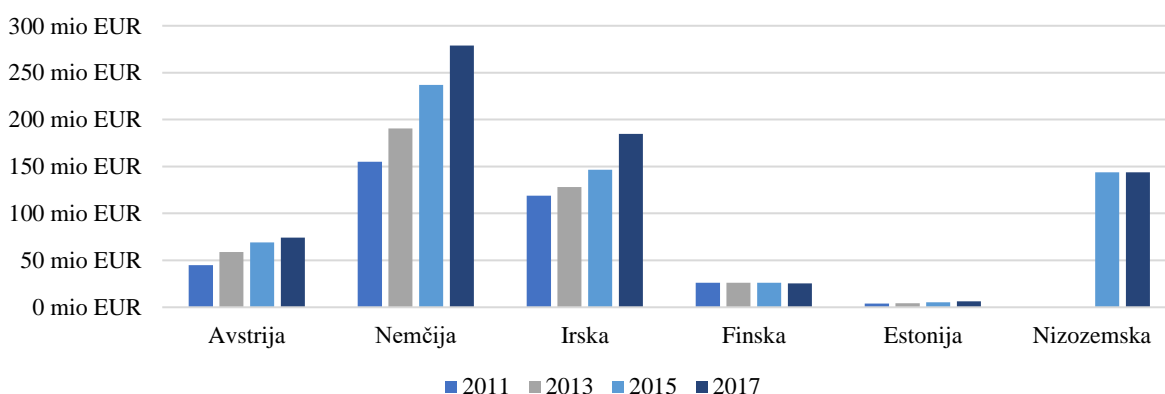
Država	Funkcija nadzornega organa			Stroški nadzora		
	Centralna banka	Delitev funkcije	Ločen nadzorni organ	direktni	direktni + posredni	ni podatka
Nemčija		x			x	
Nizozemska	x				x	

Vir: lastno delo.

Nacionalni nadzorni organi v letnih poročilih ne razkrivajo višine stroškov, ki so nastali z izvajanjem nadzora izključno nad poslovanjem bank, temveč višino stroškov razkrivajo v skupnem znesku za vse nadzorovane institucije. Izjema v izbranem vzorcu držav je le Nizozemska, kjer centralna banka razkriva višino stroškov tako v skupnem znesku kot tudi po posameznih skupinah institucij. Zaradi nedostopnosti podatkov so v grafičnem prikazu na sliki 13 prikazani stroški nadzora v skupnem znesku za vse nadzorovane institucije za šest od desetih držav v vzorcu, za katere sem lahko pridobila podatke. Prav tako je opazovano obdobje primerjalne analize precej obsežno, zato grafičen prikaz temelji le na obdobju štirih let, dve leti pred uvedbo EMN in dve leti po uvedbi EMN.

Pri vseh državah, ki so prikazane na sliki 13, je opaziti rast stroškov skozi leta, najnižjo rast pa je opaziti pri Finski. Pri Avstriji za leta 2013, 2015 in 2017 stroški nadzora predstavljajo vsoto stroškov nadzora, ki jih poroča FMA, ter znesek v višini 8 milijonov, ki ga avstrijska centralna banka dobi povrnjenega v posameznem letu, za leto 2011 pa podatki za avstrijsko centralno banko niso na voljo. Glede na to, da prikazani stroški nadzora predstavljajo vsoto stroškov nadzora vseh nadzorovanih institucij, ne moremo zaključiti, da je rast stroškov, ki je opazna pri vseh državah, posledica uveljavitve EMN, saj v analizi niso zajeti le stroški nadzora nad poslovanjem bank in so lahko na zvišanje vsote stroškov vplivali stroški, ki so nastali z izvajanjem nadzorniških aktivnosti nad poslovanjem drugih institucij.

Slika 13: Primerjava stroškov nadzora med državami evroobmočja za leta 2011, 2013, 2015 in 2017

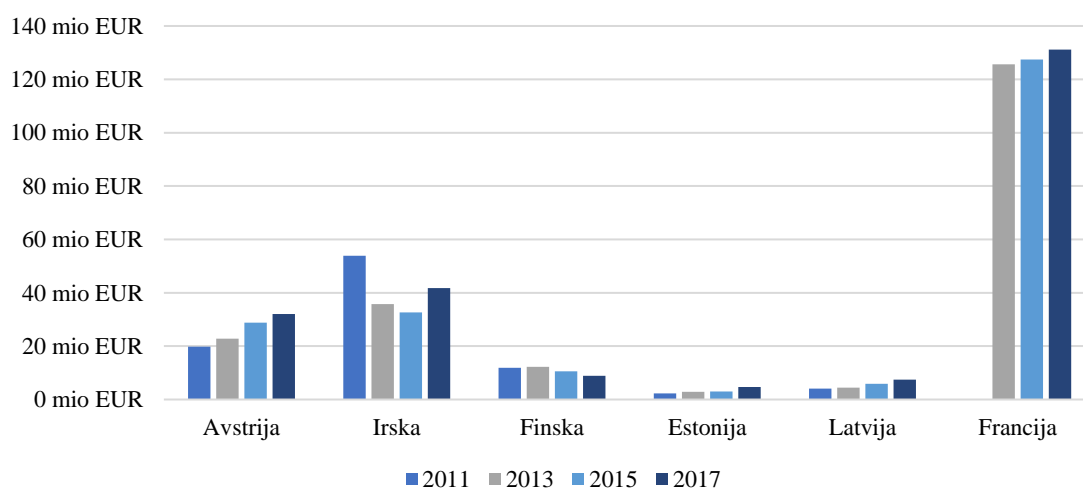

Vir: Austrian Financial Market Authority (brez datuma a, str. 185–186), se nadaljuje,

Austrian Financial Market Authority (brez datuma b, str. 113), Austrian Financial Market Authority (brez datuma d, str. 3), Oesterreichische Nationalbank (2014, str. 113), Oesterreichische Nationalbank (2016, str. 114), Oesterreichische Nationalbank (2018, str. 111), Federal Financial Supervisory Authority (2013, str. 233), Federal Financial Supervisory Authority (2015, str. 242), Federal Financial Supervisory Authority (2017, str. 205), Federal Financial Supervisory Authority (2019a, str. 156), Central Bank of Ireland (2012, str. 132), Central Bank of Ireland (2014, str. 143), Central Bank of Ireland (2016, str. 144), Central Bank of Ireland (2018, str. 224), Financial Supervisory Authority (2013, str. 71), Financial Supervisory Authority (2015, str. 21), Financial Supervisory Authority (2017, str. 22), Financial Supervisory Authority (2019a, str. 20), Finantsinspeksioon (2013, str. 48), Finantsinspeksioon (2015, str. 29), Finantsinspeksioon (2017, str. 56), Finantsinspeksioon (2019, str. 62), De Nederlandsche Bank (2017, str. 215), De Nederlandsche Bank (2019a, str. 189), lastno delo.

Na sliki 14 je prikazano gibanje prihodkov od letnih nadomestil, ki so bila zaračunana bankam za leta 2011, 2013, 2015 in 2017. Francija občutno izstopa izmed šestih držav od desetih po višini nadomestil že zaradi velikosti države, za preostale štiri vzorčne države pa podatki niso na voljo. Največje razlike med leti je opaziti na Irskem, a irska centralna banka ne razkriva razlogov, ki so vplivali na rast oziroma upad nadomestil. Z izjemo Irske, kjer je opaziti višje razlike v višini letnih nadomestil, pri večini držav ni opaziti bistvenih sprememb pred in po uveljavitvi EMN.

Slika 14: Primerjava prihodkov od letnih nadomestil za nadzor zaračunanih bankam za leta 2011, 2013, 2015 in 2017

Vir: Austrian Financial Market Authority (brez datuma a, str. 186), Austrian Financial Market Authority (brez datuma b, str. 113), Austrian Financial Market Authority (brez datuma d, str. 3), Central Bank of Ireland (2012, str. 132), Central Bank of Ireland (2014, str. 141), Central Bank of Ireland (2016, str. 144), Central Bank of Ireland (2018, str. 224), Financial Supervisory Authority (2013, str. 72), Financial Supervisory Authority (2015, str. 21), Financial Supervisory Authority (2017, str. 22), Financial Supervisory Authority (2019a, str. 20), Finantsinspeksioon (2013, str. 49), Finantsinspeksioon (2015, str. 30), Finantsinspeksioon (2017, str. 57), se nadaljuje,

Finantsinspeksioon (2019, str. 63), FCMC (brez datuma a, str. 37), Financial and Capital Market Commission (brez datuma c, str. 74), Financial and Capital Market Commission (brez datuma č, str. 81), Financial and Capital Market Commission (brez datuma d, str. 72), Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (2014, str. 137), Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (2016, str. 79), Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (2017, str. 56), lastno delo.

Poleg že omenjenih razlik, bi izpostavila še razliko v metodologiji zaračunavanja letnih nadomestil. Med vzorčnimi državami le dve navajata, da letna nadomestila zaračunavata na podlagi ocenjenih stroškov, pri ostalih državah pa ni možno ugotoviti, ali nadomestila zaračunavajo na podlagi ocenjenih stroškov ter kasneje, ko so znani dejanski stroški, naredijo poračun, ali nadomestila zaračunavajo le na osnovi dejanskih stroškov.

Poglavitni cilj magistrske naloge je bil izvesti primerjalno analizo zaračunavanja stroškov nadzora poslovnim bankam v državah evroobmočja ter ugotoviti razlike med temi. Kot se je izkazalo, je bila izvedba analize velik izziv, saj večina držav podatkov, potrebnih za izvedbo analize, ne razkriva, oziroma te razkrivajo zelo različno. Med državami, ki ne razkrivajo podatkov, potrebnih za analizo, je tudi Slovenija.

Z analizo sem poskušala potrditi oziroma ovreči naslednji hipotezi:

H1: Vsi pristojni nacionalni organi za nadzor v državah evroobmočja poslovnim bankam zaračunavajo stroške, ki nastajajo iz naslova nadzorniških nalog.

H2: Po uvedbi enotnega mehanizma nadzora ni prišlo do bistvenih sprememb v višini letnih nadomestil, ki jih pristojni nacionalni organi zaračunavajo poslovnim bankam.

Hipotezo H1 po izvedeni analizi lahko le delno potrdimo na izbranem vzorcu desetih držav, za katere je bilo možno pridobiti potrebne podatke. Na države, za katere podatkov nisem mogla pridobiti, ne moremo aplicirati pridobljenih rezultatov. Torej ne moremo zaključiti, da poslovnim bankam zaračunavajo stroške, vendar tega ne razkrivajo javnosti. Vzrok je lahko tudi ta, da stroškov ne zaračunavajo in zato podatkov ni moč pridobiti.

Tudi hipotezo H2 lahko na podlagi podatkov iz držav, zajetih v vzorec, le delno potrdimo. Sodeč po šestih državah, za katere sem lahko izvedla primerjavo, ni opaziti večjih razlik v višini letnih nadomestil pred in po letu 2014. Ni moč zaznati, da bi uveljavitev EMN imela za posledico bistvene razlike v višini letnih nadomestil, zaračunanih bankam. Na ravni evroobmočja pa ni zadosti podatkov, da bi lahko to hipotezo potrdili za celotno območje.

Četudi uveljavitev EMN ni prinesla drastičnih sprememb v višini zaračunanih letnih nadomestil nadzorovanim bankam, pa je vseeno opaziti, da stroški nadzora iz leta v leto naraščajo in je le vprašanje časa, kdaj bodo ti stroški postali kamen spotike ter predmet razprave, saj večina nacionalnih nadzornih organov podatkov, vezanih na nadzor nad poslovanjem bank v letnih poročilih niti ne razkriva javnosti. Centraliziran nadzor nad poslovanjem bank v evroobmočju je torej prinesel enotno izvajanje nadzora nad bankami, ki so prisotne na finančnem trgu, neenotna pa je ostala ureditev zaračunavanja letnih

nadomestil za nadzor. Z analizo nisem mogla dokazati, da obstajajo tudi države, ki stroškov nadzora ne prevalijo na nadzorovane banke, lahko pa predpostavimo, da obstaja vsaj ena država, ki stroškov nadzora ne zaračunava nadzorovanim bankam, kar bi pomenilo, da obstajajo velike razlike med obremenjenostjo bank s stroški nadzora. Menim, da trenutno ureditev ni najboljša, saj povzroča različno obremenjenost nadzorovanih bank s kritjem nastalih stroškov nadzora. Teoretično je torej enako velika banka s podobnim profilom tveganosti v eni državi 100 % bremenjena s stroški nadzora, ki so nastali zaradi izvajanja nadzora nad njenim poslovanjem, v drugi državi bi banka le delno krila nastale stroške, v tretji državi pa predpostavimo, da taka banka ni bremenjena s stroški, ki so nastali z izvajanjem nadzora nad njenim poslovanjem in za nadzor ne plača nič. Idealna ureditev bi po mojem mnenju predstavljala poenotenje tudi stroškovnega dela bančnega nadzora, saj bi bile banke izpostavljene enaki metodologiji zaračunavanja stroškov nadzora v okviru letnih nadomestil in ne bi prihajalo do tako velikih razlik, kot jih povzroča sedanja ureditev. Veliko prepreko pri realizaciji poenotenja tega dela področja pa vidim v ureditvi funkcije nadzornega organa, ki se razlikuje med državami evroobmočja in v različnih nacionalnih zakonodajah, kar verjetno v večji meri otežuje poenotenje. Menim tudi, da bi bilo dobro, če bi ostale države oziroma nacionalni nadzorni organi sledili ECB, ki vsako leto izda letno poročilo o nadzorniških aktivnostih oziroma bi ECB izdala letno poročilo, ki bi zajela vse sodelujoče države EMN, kar bi javnosti omogočilo boljši vpogled v področje nadzora bančnega sistema celotnega evroobmočja zlasti s finančnega vidika.

SKLEP

Kljub enotnim pravilom za izvajanje nadzora nad poslovnimi bankami znotraj EMN se pojavljajo razlike pri zaračunavanju letnih nadomestil za kritje stroškov nadzora. Odločitev, v kolikšnem obsegu bo posamezna država oziroma nadzorni organ znotraj te kril nastale stroške in kakšno metodologijo bo izbral pri izračunu letnih nadomestil, temelji na nacionalni zakonodaji posamezne države. Torej uveljavitev EMN razen enotnih pravil izvajanja nadzorniških aktivnosti ni prinesla poenotenja na tem področju niti ni zaznati, da bi bil to cilj v prihodnosti.

Nacionalni nadzorni organi v letnih poročilih zelo različno razkrivajo podatke, vezane na letna nadomestila, kar je otežilo izvedbo primerjalne analize. Z izjemo ene države, vse vzorčne države evroobmočja poročajo le skupne zneske stroškov za vse nadzorovane institucije, kar onemogoča pridobitev podatkov le za bančni sektor. Pri višini letnih nadomestil, zaračunanih bankam, pa so pristopi razkritja različni – nekatere razkrivajo višino zneskov, spet druge razkrivajo le delež, tretje pa ne poročajo ločeno za vse nadzorovane institucije. Prav tako vse vzorčne države ne razkrivajo metodologije, na podlagi katere zaračunavajo letna nadomestila nadzorovanim bankam in ostalim institucijam. V zajetem vzorcu izstopa ECB, ki vsako leto izda letno poročilo o nadzornih aktivnostih, v katerem razkriva vse podatke.

Poenotenje tega dela področja EMN bi širši javnosti omogočilo boljši vpogled v zaračunavanje stroškov nadzora poslovnim bankam, zaradi česar bila primerjava med državami lažja. Prav tako bi bile poslovne banke izpostavljene enaki metodologiji zaračunavanja letnih nadomestil ter deležu kritja nastalih stroškov. Bi pa poenotenje verjetno predstavljalo velik izziv, na kar nakazuje že dejstvo, da funkcija nacionalnega nadzornega organa ni dodeljena enaki instituciji v vseh državah evroobmočja, kar pomeni tudi različne organizacijske strukture, neenotne delitve nalog in podobno.

Za nadaljnje raziskovanje te tematike bi lahko izvedli še primerjalno analizo ureditve funkcije nadzornega organa ter zaračunavanje stroškov nadzora med državami evroobmočja ter državami, ki prav tako sodelujejo v EMN, a kot svojo valuto ne uporabljajo evra. S tem bi dobili primerjavo celotnega območja EMN in bi lahko ugotovili, katera metodologija zaračunavanja stroškov nadzora je najpogostejša med sodelujočimi državami in ali se ureditev ter zaračunavanje stroškov nadzora med njimi bistveno razlikujeta.

Delo je namenjeno predvsem slovenskemu pristojnemu nacionalnemu organu za nadzor nad bankami, ki bi se tako lahko seznanil z ureditvijo področja in višino zaračunavanja letnih nadomestil za nadzor v ostalih državah evroobmočja. Tako ima slovenski nadzorni organ na enem mestu zbrano predstavitev vseh ureditev posameznih sodelujočih državah EMN kot tudi njihovo primerjalno analizo in bi se lahko pri lastnih raziskavah opiral na to delo. Prav tako je namenjeno poslovnim bankam, ki bi se želele seznaniti z ureditvijo drugod v evroobmočju.

Bralec magistrskega dela mora vzeti v zakup, da področje zaračunavanja stroškov nadzora, ki je predstavljeno v magistrskem delu, predstavlja stanje v času pisanja magistrskega dela. Kot sem že omenila v teoretičnem delu, nekatere države na tem področju pripravljajo določene spremembe, ki pa v času pisanja magistrskega dela še niso stopile v veljavo.

LITERATURA IN VIRI

1. Abascal, M., Alonso-Gispert, T., Fernandez de Lis, S. & Golecki, W. A. (2015). A banking union for Europe: Making a virtue out of necessity. *The Spanish Review of Financial Economics*, 13(1), 25–26.
2. Allegrezza, S. (2020). *The enforcement dimension of the Single Supervisory Mechanism*. Milano: Wolters Kluwer.
3. Angeloni, I. (2015, 2. marec). The Single Supervisory Mechanism. *European Economy: Banks, Regulation and the Real Sector*, 2015(3), 43–55.
4. Austrian Financial Market Authority. (2016, 25. april). *Report on the financial statement 2015*. Vienna: Austrian Financial Market Authority.
5. Austrian Financial Market Authority. (2018, 20. april). *Report on the financial statement 2017*. Vienna: Austrian Financial Market Authority.

6. Austrian Financial Market Authority. (2019, 8. april). *Report on the financial statement 2018*. Vienna: Austrian Financial Market Authority.
7. Austrian Financial Market Authority. (brez datuma a). *Annual report of the Financial Market Authority 2013*. Vienna: Austrian Financial Market Authority.
8. Austrian Financial Market Authority. (brez datuma b). *Annual report of the Financial Market Authority 2014*. Vienna: Austrian Financial Market Authority.
9. Austrian Financial Market Authority. (brez datuma c). *Annual report of the Financial Market Authority 2015*. Vienna: Austrian Financial Market Authority.
10. Austrian Financial Market Authority. (brez datuma č). *Annual report of the Financial Market Authority 2017*. Vienna: Austrian Financial Market Authority.
11. Austrian Financial Market Authority. (brez datuma d). *Annual report of the Financial Market Authority 2018*. Vienna: Austrian Financial Market Authority.
12. Autorité de contrôle prudentiel et de résolution. (2013). *ACPR Annual report 2013*. France: ACPR.
13. Autorité de contrôle prudentiel et de résolution. (2014). *ACPR Annual report 2014*. France: ACPR.
14. Autorité de contrôle prudentiel et de résolution. (2015). *ACPR Annual report 2015*. France: ACPR.
15. Autorité de contrôle prudentiel et de résolution. (2016). *ACPR Annual report 2016*. France: ACPR.
16. Autorité de contrôle prudentiel et de résolution. (2017). *Annual report ACPR 2017*. France: ACPR.
17. Autorité de contrôle prudentiel et de résolution. (2019). *Annual report ACPR 2018*. France: ACPR.
18. Banca d'Italia. (2020). *Directorate General for Financial Supervision and Regulation*. Pridobljeno 30. septembra 2020 iz <https://www.bancaditalia.it/chi-siamo/organizzazio ne/ac/vigilanza-bancaria-finanziaria/index.html?com.dotmarketing.htmlpage.language=1>
19. Banca d'Italia. (brez datuma a). *Supervision: What it is and how it works*. Pridobljeno 30. septembra 2020 iz <https://www.bancaditalia.it/compiti/vigilanza/index.html?com.dotmarketing.htmlpage.language=1>
20. Banca d'Italia. (brez datuma b). *Supervisory tasks*. Pridobljeno 2. oktobra 2020 iz <https://www.bancaditalia.it/compiti/vigilanza/compiti-vigilanza/>
21. Banco de España. (2020, 18. februar). *Report on banking supervision in Spain 2019*. Spain: Banco de España.
22. Banco de Portugal. (brez datuma a). *Banco de Portugal oversight*. Pridobljeno 20. decembra 2020 iz <https://www.bportugal.pt/en/page/oversight>
23. Banco de Portugal. (brez datuma b). *Objectives and principles*. Pridobljeno 20. decembra 2020 iz <https://www.bportugal.pt/en/page/objectives-and-principles?mlid=1345>
24. Bank of England. (brez datuma). *Why do we regulate banks?* Pridobljeno 15. februarja 2020 iz <https://www.bankofengland.co.uk/knowledgebank/why-do-we-regulate-banks>

25. Bank of Finland. (brez datuma). *Bank of final tasks*. Pridobljeno 10. marca 2020 iz <https://www.suomenpankki.fi/en/bank-of-finland/tasks/>
26. Bank of Greece. (brez datuma a). *Banking Supervision Department* Pridobljeno 9. maja 2020 iz <https://www.bankofgreece.gr/en/the-bank/organisation/organisationchart/banking-supervision-department/>
27. Bank of Greece. (brez datuma b). *Supervision*. Pridobljeno 9. maja 2020 iz <https://www.bankofgreece.gr/en/main-tasks/supervision>
28. Bank of Lithuania. (2017, 18. april). *Supervisory activities*. Pridobljeno 15. decembra 2020 iz <https://www.lb.lt/en/supervisory-activities#ex-2-2>
29. Bank of Lithuania. (2019, 14. maj). *Annual report 2018*. Lithuania: Bank of Lithuania.
30. Bank of Lithuania. (2020, 1. december). *Financial Market Supervision Service*. Pridobljeno 15. decembra 2020 iz <https://www.lb.lt/en/supervision-service>
31. Banka Slovenije. (2017). *Nadzor bančnega sistema*. Pridobljeno 18. decembra 2019 iz <https://www.bsi.si/financna-stabilnost/nadzor-bancnega-sistema>
32. Banka Slovenije. (2020, 30. maj). *Letno poročilo 2019*. Ljubljana: Banka Slovenije.
33. Banka Slovenije. (brez datuma). *Nadzor bančnega sistema*. Pridobljeno 8. januarja 2021 iz <https://www.bsi.si/financna-stabilnost/nadzor-bancnega-sistema>
34. Banque de France. (2017, 21. november). *The ACPR's domestic and european responsibilities*. France: Banque de France.
35. Banque de France. (2019, julij). *Annual report 2018*. France: Banque de France, Press and Communication Directorate.
36. Central bank of Cyprus. (2016). *Annual report 2015*. Cyprus: Central bank of Cyprus.
37. Central bank of Cyprus. (2018). *Annual report 2017*. Cyprus: Central bank of Cyprus.
38. Central bank of Cyprus. (2019). *Annual report 2018*. Cyprus: Central bank of Cyprus.
39. Central bank of Cyprus. (brez datuma). *Organisational Structure*. Pridobljeno 5. maja 2020 iz <https://www.centralbank.cy/en/the-bank/organisational-structure>
40. Central Bank of Ireland. (2012, 25. april). *Central Bank Annual report 2011*. Ireland: Central Bank of Ireland.
41. Central Bank of Ireland. (2014, 14. april). *Central Bank Annual report 2013*. Ireland: Central Bank of Ireland.
42. Central Bank of Ireland. (2015, 13. april). *Central Bank of Ireland Annual report 2014*. Ireland: Central Bank.
43. Central Bank of Ireland. (2016, 12. april). *Central Bank Annual report 2015*. Ireland: Central Bank of Ireland.
44. Central Bank of Ireland. (2018, 24. april). *Central Bank of Ireland Annual report 2017*. Ireland: Central Bank.
45. Central Bank of Ireland. (2019a). *Annual performance Statement 2018-2019*. Ireland: Central bank.
46. Central Bank of Ireland. (2019b, 8. april). *Central Bank of Ireland Annual report 2018*. Ireland: Central bank.
47. Central Bank of Ireland. (2019c). *Funding Strategy and Guide to the 2018 Industry Funding Regulations*. Ireland: Central Bank of Ireland.

48. Central Bank of Ireland. (brez datuma a). *Supervision*. Pridobljeno 16. maja 2020 iz <https://www.centralbank.ie/regulation/how-we-regulate/supervision>
49. Central Bank of Ireland. (brez datuma b). *What is financial regulation and why does it matter?* Pridobljeno 28. februarja 2020 iz <https://www.centralbank.ie/consumer-hub/explainers/what-is-financial-regulation-and-why-does-it-matter>
50. Chaudary, S. & Salvador-Adebayo, D. (2014, januar). Why Regulate Financial Markets? The Underlying Rationale for Financial Regulation in the Wake of the Current Crisis. *Journal of European Studies*, 122–139.
51. Commission de Surveillance du Secteur Financier. (brez datuma). *Annual report 2018*. Luxembourg: Commission de Surveillance du Secteur Financier.
52. Comply Advantage. (brez datuma a). *The French Prudential Supervision and Resolution Authority (ACPR)*. Pridobljeno 27. maja 2020 iz <https://complyadvantage.com/knowledgebase/acpr-french-prudential-supervision-and-resolution-authority/>
53. Comply Advantage. (brez datuma b). *What is The Federal Financial Supervisory Authority (BaFin)?* Pridobljeno 30. aprila 2020 iz <https://complyadvantage.com/knowledgebase/bafin-what-is-the-federal-financial-supervisory-authority/>
54. De Nederlandsche Bank. (2019a, 14. marec). *Annual report 2018*. Netherlands: De Nederlandsche Bank N.V.
55. De Nederlandsche Bank. (2019b, 1. marec). *Prudential supervision of small and medium-sized banks*. Netherlands: De Nederlandsche Bank N.V.
56. Deutsche Bundesbank. (2017, 11. avgust). *Cooperation with the Federal Financial Supervisory Authority*. Pridobljeno 3. aprila iz <https://www.bundesbank.de/en/tasks/bankingsupervision/bundesbank/bafin/cooperation-with-the-federal-financial-supervisory-authority-622604>
57. Deutsche Bundesbank. (2019, 30. september). *Banking supervision*. Pridobljeno 3. aprila iz <https://www.bundesbank.de/en/tasks/banking-supervision/banking-supervision-622544>
58. European Central Bank. (brez datuma a). *Banking supervision. List of supervised entities 2015*. Germany: ECB.
59. European Central Bank. (brez datuma b). *Banking supervision. List of supervised entities 2016*. Germany: ECB.
60. European Central Bank. (brez datuma c). *Banking supervision. List of supervised entities 2017*. Germany: ECB.
61. European Central Bank. (brez datuma d). *Banking supervision. List of supervised entities 2018*. Germany: ECB
62. European Central Bank. (brez datuma e). *Joint Supervisory Teams*. Pridobljeno 7. marca 2020 iz <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/approach/jst/html/index.sl.html>
63. European Court of Auditors. (2014). *European banking supervision taking shape – EBA and its changing context*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
64. Evropska centralna banka. (2014). *Vodnik po bančnem nadzoru*. Nemčija: Evropska centralna banka.

65. Evropska centralna banka. (2015, marec). *Letno poročilo ECB o nadzornih aktivnostih 2014*. Nemčija: Evropska centralna banka.
66. Evropska centralna banka. (2016, marec). *Letno poročilo ECB o nadzorniških aktivnostih 2015*. Nemčija: Evropska centralna banka.
67. Evropska centralna banka. (2017, marec). *Letno poročilo ECB o nadzorniških aktivnostih 2016*. Nemčija: Evropska centralna banka.
68. Evropska centralna banka. (2018a, marec). *Letno poročilo ECB o nadzorniških aktivnostih 2017*. Nemčija: Evropska centralna banka.
69. Evropska centralna banka. (2018b, marec). *Nadzorniški priročnik EMN*. Nemčija: Evropska centralna banka.
70. Evropska centralna banka. (2019a, 17. december). *ECB je objavila revidirani okvir nadomestil za nadzor*. Sporočilo za javnost. Nemčija: Evropska centralna banka.
71. Evropska centralna banka. (2019b, marec). *Letno poročilo ECB o nadzorniških aktivnostih 2018*. Nemčija: Evropska centralna banka.
72. Evropska centralna banka. (brez datuma a). *Bančna unija*. Pridobljeno 3. marca 2020 iz <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/bankingunion/html/index.sl.html>
73. Evropska centralna banka. (brez datuma b). *Enotni mehanizem nadzora*. Pridobljeno 5. januarja 2020 iz <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.sl.html>
74. Evropska centralna banka. (brez datuma c). *Kaj je SREP?* Pridobljeno 10. marca 2020 iz <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/srep.sl.html>
75. Evropska centralna banka. (brez datuma č). *Merila za določitev pomembnosti*. Pridobljeno 27. februarja 2020 iz <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/list/criteria/html/index.sl.html>
76. Evropska centralna banka. (brez datuma d). *Nadomestilo za nadzor*. Pridobljeno 26. februarja 2020 iz <https://www.bankingsupervision.europa.eu/organisation/fees/calculator/html/index.sl.html>
77. Evropska centralna banka. (brez datuma e). *Proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja za manj pomembne institucije*. Pridobljeno 10. marca 2020 iz https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/lsi/srep_for_lsis/html/index.sl.html
78. Evropska centralna banka. (brez datuma f). *Skupni znesek letnih nadomestil*. Pridobljeno 2. februarja 2020 iz <https://www.bankingsupervision.europa.eu/organisation/fees/total/html/index.sl.html>
79. Evropsko računsko sodišče. (2016). *Enotni mehanizem nadzora-dober začetek, a potrebne so nadaljnje izboljšave*. Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije.
80. Federal Financial Supervisory Authority. (2011, april). *Annual report 2010*. Germany: Federal Financial Supervisory Authority.
81. Federal Financial Supervisory Authority. (2013, marec). *Annual report 2012*. Germany: Federal Financial Supervisory Authority.
82. Federal Financial Supervisory Authority. (2015, maj). *Annual report 2014*. Germany: Federal Financial Supervisory Authority.

83. Federal Financial Supervisory Authority. (2017, maj). *Annual report 2016*. Germany: Federal Financial Supervisory Authority.
84. Federal Financial Supervisory Authority. (2018, 17. oktober). *Joint Supervisory Teams: European cooperation within the SSM in practice*. Pridobljeno 7. marca 2020 iz https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Fachartikel/2018/fa_bj_18aufsichtsteams_JSTs_en.html
85. Federal Financial Supervisory Authority. (2019a, maj). *Annual report 2018*. Germany: Federal Financial Supervisory Authority.
86. Federal Financial Supervisory Authority. (2019b). *BaFin About us*. Nemčija: Federal Financial Supervisory Authority.
87. Federal Financial Supervisory Authority. (brez datuma). *BaFin financing*. Pridobljeno 30. aprila 2020 iz https://www.bafin.de/EN/DieBaFin/GrundlagenOrganisation/Finanzierung/finanzierung_node_eml
88. Financial and Capital Market Commission. (brez datuma a). *Annual report and activity report 2011 of the Financial and Capital Market Commission*. Latvia: FCMC.
89. Financial and Capital Market Commission. (brez datuma b). *Annual report and activity report 2012 of the Financial and Capital Market Commission*. Latvia: FCMC.
90. Financial and Capital Market Commission. (brez datuma c). *Annual report and activity report of the Financial and Capital Market Commission for 2014*. Latvia: FCMC.
91. Financial and Capital Market Commission. (brez datuma č). *Annual report and activity report of the Financial and Capital Market Commission for 2016*. Latvia: FCMC.
92. Financial and Capital Market Commission. (brez datuma d). *Annual report and activity report of the Financial and Capital Market Commission for 2018*. Latvia: FCMC.
93. Financial Supervisory Authority. (2012). *Annual Report 2011*. Finland: FIN-FSA.
94. Financial Supervisory Authority. (2013). *Annual Report 2012*. Finland: FIN-FSA.
95. Financial Supervisory Authority. (2015). *Annual Report 2014*. Finland: FIN-FSA.
96. Financial Supervisory Authority. (2017). *Annual Report 2016*. Finland: FIN-FSA.
97. Financial Supervisory Authority. (2018, 9. oktober). *Fin-Fsa history*. Pridobljeno 10. marca 2020 iz <https://www.finanssivalvonta.fi/en/about-the-fin-fsa/organisation-and-tasks/history/>
98. Financial Supervisory Authority. (2019a). *Annual report 2018*. Finland: FIN-FSA.
99. Financial Supervisory Authority. (2019b, 2. december). *Supervision and processing fees*. Pridobljeno 11. marca 2020 iz <https://www.finanssivalvonta.fi/en/about-the-fin-fsa/powers-and-funding/funding/supervision-and-processing-fees/>
100. Financial Supervisory Authority. (brez datuma). *About FIN-FSA*. Pridobljeno 11. marca 2020 iz <https://www.finanssivalvonta.fi/en/about-the-fin-fsa/>
101. Finantsinspeksiioon. (2012, 9. marec). *Financial Supervisory Authority Yearbook 2011*. Estonia: Finantsonspekstiioon.
102. Finantsinspeksiioon. (2013, 12. marec). *Financial Supervisory Authority Yearbook 2012*. Estonia: Finantsonspekstiioon.
103. Finantsinspeksiioon. (2015, 20. marec). *Financial Supervisory Authority Yearbook 2014*. Estonia: Finantsonspekstiioon.

104. Finantsinspeksioon. (2017). *Finantsinspeksioon annual report 2016*. Estonia: Finantsinspeksioon.
105. Finantsinspeksioon. (2019). *Finantsinspeksioon annual report 2018*. Estonia: Finantsinspeksioon.
106. Finantsinspeksioon. (2021, 10. februar). *About Finantsinspeksioon*. Pridobljeno 25. februarja 2021 iz <https://www.fi.ee/en/finantsinspeksioon/about-finantsinspeksioon>
107. Georgiades, M. & Panayioti, E. (2020). *Banking regulation in Cyprus: overview* [članek]. Pridobljeno 6. maja 2020 iz [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-007-5741?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-007-5741?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true)
108. Latvian Public Broadcasting. (2020, 27. maj). *Latvian government approves merger of financial regulator with central bank*. Pridobljeno 12. septembra 2020 iz <https://eng.lsm.lv/article/economy/banks/latvian-government-approves-merger-of-financial-regulator-with-central-bank.a361440/>
109. Latvijas Banka. (2001, 22. maj). *On Establishing the Financial and Capital Market Commission* [Sporočilo za javnost]. Pridobljeno 3. februarja 2020 iz <https://www.bank.lv/en/your-profile/media/press-releases/6553-on-establishing-the-financial-and-capital-market-commission>
110. Lauha, J., Huutilainen, H., Valtanen, V. & Lagus, J. (2020, 5. maj). *The Banking Regulation Review: Finland* [članek]. Pridobljeno 23. junija 2020 iz <https://thelawfirm.com/news.co.uk/title/the-banking-regulation-review/finland#footnote-015-backlink>
111. Lietuvos bankas. (2013). *Annual report 2012*. Lithuania: Bank of Lithuania.
112. Lietuvos bankas. (2015). *Annual report 2014*. Lithuania: Bank of Lithuania.
113. Lietuvos bankas. (2017). *Annual report 2016*. Lithuania: Bank of Lithuania.
114. Lietuvos bankas. (2019). *Annual report 2018*. Lithuania: Bank of Lithuania.
115. Malta Financial Services Authority. (2019, november). *Corporate Governance Framework of the Malta Financial Services Authority*. Malta: Malta Financial Services Authority.
116. Malta Financial Services Authority. (brez datuma). *Supervision priorities 2020*. Malta: Malta Financial Services Authority.
117. Národná Banka Slovenska. (brez datuma). *Financial market supervision*. Pridobljeno 17. decembra 2020 iz <https://www.nbs.sk/en/financial-market-supervision1>
118. National Bank of Belgium. (2019a, maj). *Report 2018: Corporate Report*. Belgium: National Bank of Belgium.
119. National Bank of Belgium. (2019b, marec). *Report 2018: Economic and financial developments, Prudential regulation and supervision*. Belgium: National Bank of Belgium.
120. Navaretti, B. G., Calzolari, G. & Pozzolo, A. F. (2015, 2. marec). Sand in the wheels: Implementing the Single Supervisory Mechanism and Multinational Banking in Europe. *European Economy: Banks, Regulation and the Real Sector*, 2015(3), 9–23.
121. Nederlandsche Bank. (2016, 23. marec). *Annual report 2015*. Netherlands: De Nederlandsche Bank N.V.

122. Nederlandsche Bank. (2017, 16. marec). *Annual report 2016*. Netherlands: De Nederlandsche Bank N.V.
123. Odak, D. (2020). *A political Economy of Banking Supervision Missing a Chance*. Cham: Springer.
124. Oesterreichische Nationalbank. (2009). *Banking supervision in Austria*. Austria: Oesterreichische Nationalbank.
125. Oesterreichische Nationalbank. (2014, maj). *Annual report 2013*. Austria: Oesterreichische Nationalbank.
126. Oesterreichische Nationalbank. (2015, maj). *Annual report 2014*. Austria: Oesterreichische Nationalbank.
127. Oesterreichische Nationalbank. (2016, april). *Annual report 2015*. Austria: Oesterreichische Nationalbank.
128. Oesterreichische Nationalbank. (2017, marec). *Annual report 2016*. Austria: Oesterreichische Nationalbank.
129. Oesterreichische Nationalbank. (2018, marec). *Annual report 2017*. Austria: Oesterreichische Nationalbank.
130. Oesterreichische Nationalbank. (2019, marec). *Annual report 2018*. Austria: Oesterreichische Nationalbank.
131. Oesterreichische Nationalbank. (brez datuma). *How banking supervision is organized in Austria*. Pridobljeno 14. aprila 2020 iz <https://www.oenb.at/en/financial-market/banking-supervision/how-banking-supervision-is-organized.html>
132. Österreichische Finanzmarktaufsich. (brez datuma a). *Organisation*. Pridobljeno 14. aprila 2020 iz <https://www.fma.gv.at/en/organisation/>
133. Österreichische Finanzmarktaufsich. (brez datuma b). *Tasks of the FMA*. Pridobljeno 14. aprila 2020 iz <https://www.fma.gv.at/en/tasks-of-the-fma/>
134. Pogatchnik, S. (2019, 14. junij). *Central Bank aims to make financial institutions pay full cost of regulation* [članek]. Pridobljeno 29. februarja 2020 iz <https://www.independent.ie/business/irish/central-bank-aims-to-make-financial-institutions-pay-full-cost-of-regulation-38219512.html>
135. Schweiger, M. & Pierre, A. (2020, 10. marec). *Luxembourg: Banking Regulation – Legal Framework* [članek]. Pridobljeno 20. septembra 2020 iz <https://www.mondaq.com/financial-services/902190/>
136. Single Resolution Board. (2016). *The Single Resolution Mechanism*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
137. Quinten, D. A. (2015, 15. februar). *The SSM Fee for Supervision*. Pridobljeno 16. junija 2021 iz <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2016/02/ssm-fee-for-supervision-fs.html>